

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Gina REMEIKIENĖ

Viešojo valdymo studijų programos studentas

GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS VIETOS SAVIVALDOJE:
SKUODO RAJONO ATVEJIS

Magistro darbas

Šiauliai, 2016

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Gina REMEIKIENĖ

**GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS VIETOS SAVIVALDOJE:
SKUODO RAJONO ATVEJIS**

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, Viešojo administravimo (N700) studijų kryptis

Darbo vadovė:

prof. dr. Aistė LAZAUSKIENĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

TURINYS

SANTRAUKA	4
SUMMARY	5
SĄVOKŲ ŽODINĖLIS	6
LENTELIŲ SĄRAŠAS	7
PAVEIKSLĖLIŲ SĄRAŠAS	8
ĮVADAS	9
1. GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS VIETOS SAVIVALDOJE	13
1.1. Vietos savivaldos samprata, funkcijos ir jos principai	13
1.2. Gyventojų dalyvavimo savivaldoje samprata.....	15
1.2.1. Gyventojų dalyvavimo klasifikacija.....	16
1.2.2. Gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje teisinis reglamentavimas	18
1.3. Gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje formos	21
1.3.1 Tiesioginis dalyvavimas	21
1.3.2. Netiesioginis dalyvavimas	24
1.4. Gyventojų nepakankamo dalyvavimo vietos savivaldoje priežastys	26
2. GYVENTOJŲ DALYVAVIMO VIETOS SAVIVALDOJE: SKUODO RAJONO ATVEJO TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS	27
2.1. Tyrimo metodologija.....	27
2.2. Tyrimo instrumento pagrindimas	29
2.3 Tyrimo imties charakteristika	31
3. GYVENTOJŲ DALYVAVIMO VIETOS SAVIVALDOJE: SKUODO RAJONO ATVEJIS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ	34
3.1 Skuodo rajono savivaldybės charakteristika.....	34
3.2. Kokybinio tyrimo rezultatai	38
3.3. Kiekybinio tyrimo rezultatai	40
IŠVADOS	53
REKOMENDACIJOS	56
LITERATŪROS SĄRAŠAS	58
PRIEDAI	63

SANTRAUKA

Gina Remeikienė

Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje: Skuodo rajono atvejis

Magistro darbas

Magistriniame darbe nagrinėjamas gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje. Gyventojų dalyvavimas labai aktualus demokratinės visuomenės bruožas. Demokratija neįmanoma be gyventojų dalyvavimo. Gyventojų dalyvavimas skatina vietos valdžios ir vietos gyventojų bendravimą ir bendradarbiavimą

Mokslinio darbo tikslas - ištirti gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje.

Siekiant ištirti gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje išskirti šie uždaviniai: 1) išanalizuoti gyventojų dalyvavimo savivaldoje sampratą ir teorinius aspektus; 2) išanalizuoti gyventojų dalyvavimo teisinį reglamentavimą Lietuvos Respublikoje; 3) nustatyti Skuodo rajono savivaldybės gyventojų dalyvavimo formas ir raišką; 4) pateikti rekomendacijas dėl gyventojų dalyvavimo savivaldoje aktyvinimo.

Darbą sudaro trys pagrindiniai skyriai. Pirmajame skyriuje yra nagrinėjamos vietos savivaldos samprata, funkcijos ir principai, taip gyventojų dalyvavimo savivaldoje samprata, klasifikacija, teisinis reglamentavimas bei gyventojų nepakankamo dalyvavimo savivaldoje priežastys. Antrajame skyriuje gvildenama tyrimo metodologija, instrumento pagrindimas ir tyrimo imties charakteristika. Trečiajame skyriuje pateikiami tiriamojo – kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatai.

Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje sėkmė priklauso nuo to, kaip aktyviai gyventojai dalyvaus savivaldoje ir kaip efektyviai jiems pavyks prisidėti prie dalyvavimo proceso skatinimo ir tobulinimo.

Įstatymų nepakaks, siekiant pakeisti jau susiformavusį negatyvų gyventojų požiūrį į vietos valdžią. Vietos valdžia pati turėtų rodyti iniciatyvą, siekiant pašalinti susiformavusį gyventojų požiūrį į juos ir aktyviai skatinti vietos gyventojus aktyviai dalyvauti vietos savivaldoje.

SUMMARY

Gina Remeikienė

Population participation in local governance: Skuodas district case

Master's work

This master thesis deals with citizens' participation in local government. Resident participation is a very important feature of a democratic society. Democracy would not be possible without the participation of residents as it encourages the collaboration between the government and the people.

The purpose of this study is to analyse local resident participation within the municipality.

To analyse the local resident participation, the key tasks are: 1) Analyse the conception and the theoretical aspects of resident participation. 2) Analyse resident participation legal regulations in the Republic of Lithuania. 3) Set Skuodas district municipal resident participation forms and expressions. 4) Make recommendations on encouraging resident participation within their municipality.

The work consists of three main sections. The first section explores the conception, functions and principals of a local municipality, also the conception, classification and legal regulations of resident participation, as well as the reasons for the lack of it in the communities. The second section looks into the methodology of the analysis, instrument justification and sample characteristics. Third section presents the quantitative and qualitative research results.

Local resident participation within their municipality success depends on how actively residents participate in the governing process and how effectively they are able to contribute to the participation process promotion and development, regardless of the fact that the resident participation is regulated by the laws of the Republic of Lithuania.

SĄVOKŲ ŽODINĖLIS

D

Dalyvavimas - procesas, „padedantis valdžiai geriau tenkinti piliečių poreikius, o piliečiams suteikiantis galimybę juos išsakyti“ (Gineitienė, 2000; Domarkas, 2000).

Demokratija – tai tokia tvarka, kai laisvi ir lygūs piliečiai dalyvauja valstybės valdyje, t. y. piliečių susirinkime, kur tiesiogiai priima politinius sprendimus ir daugumos piliečių sprendimas yra lemiamas (Aristotelis).

N

Netiesioginis dalyvavimas - netiesioginius (valdžios atstovų galimybė išsiaiškinti nuomonę per masines informavimo priemones, nuomonių apklausas ir pan. (Gineitienė, 2000; Domarkas, 2000).

Nevyriausybė organizacija – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas savanoriškumo pagrindais visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas (LR Nevyriausybinių organizacijų plėtros įst. 2str.).

S

Savivaldybė – valstybės teritorijos administracinis vienetas, turintis juridinio asmens statusą bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per valstybės tarybą (LR Vietos savivaldos įst. 3str.).

V

Vietos savivalda - tai valstybės teritorijos administracinio vieneto - savivaldybės - teisė laisvai ir savarankiškai tvarkytis pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus per administracinio vieneto nuolatinių gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų savivaldybės tarybą bei jos sudarytas vykdomąsias institucijas (LR Vietos savivaldos įst. 3str.).

T

Tiesioginis dalyvavimas - kai gyventojai, išreikšdami bendruomenės interesus, prisideda sprendžiant vietos savivaldos problemas ir darant įtaką sprendimų priėmimui (Gineitienė, 2000; Domarkas 2000).

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1	lentelė. Pagrindinės dalyvavimo rūšys	16
2	lentelė. Sprendimų priėmimo stadijos	22
3	lentelė. Netiesioginio dalyvavimo formų bruožai	25
4	lentelė. Informacija apie informantus, dalyvavusius tyrime	32
5	lentelė. Skuodo rajono savivaldybės tarybos veiklos formos	36
6	lentelė. Skuodo rajono savivaldybės komitetai ir jų funkcijos.....	37

PAVEIKSLĖLIŲ SĄRAŠAS

1 pav.	Gyventojų dalyvavimo pakopos	17
2 pav.	Interviu tipai	27
3 pav.	Demografinės raidos histograma	33
4 pav.	Skuodo rajono savivaldybės seniūnijos	34
5 pav.	Respondentai pagal lytį	41
6 pav.	Respondentai pagal amžių	41
7 pav.	Respondentai pagal išsilavinimą	42
8 pav.	Respondentai pagal užimtumą	42
9 pav.	Respondentai pagal demografinę padėtį	43
10 pav.	Respondentų aktyvumas savivaldoje	43
11 pav.	Gyventojų nuomonė, ar jų dalyvavimas savivaldoje būtinas.....	44
12 pav.	Gyventojų dalyvavimas savivaldoje, įtakojant sprendimus.....	44
13 pav.	Respondentų dalyvavimo būdai ir metodai.....	43
14 pav.	Kaip bendraujate (kokiais būdais) su vietos valdžia.....	46
15 pav.	Šaltiniai apie vietos valdžios veiklas.....	47
16 pav.	Pasiūlymų teikimas ir nuomonės išreiškimas vietos valdžios atstovams.....	47
17 pav.	Kai dalyvaujate vietos savivaldoje savo nuomone išreiškiate?	48
18 pav.	Kas labiausiai trukdo gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje?	49
19 pav.	Dalyvavimo būdai, galintys turėti įtakos vietos savivaldoje.....	49
20 pav.	Kaip gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra naudingas patiems gyventojams?.	50
21 pav.	Priežastys, turinčios įtakos gyventojų dalyvavimui vietos savivaldoje.	50
22 pav.	Gyventojų dalyvavimą, skatinančios priemonės.....	51
23 pav.	Skuodo rajono savivaldybės atstovų požiūris į išreikštą nuomonę	51
24 pav.	Pasitikėjimas savivaldybės vykdoma veikla.	52
25 pav.	Nepasitikėjimo valdžia priežastys.	52

IVADAS

Demokratijos įgyvendinti be gyventojų dalyvavimo valdymo procese bei priimti sprendimus – neįmanoma. Demokratija (gr. demokratia – liaudies valdžia). Pasak Arsitotelio demokratija – tai tokia tvarka, kai laisvi ir lygūs piliečiai dalyvauja valstybės valdyme, t. y. piliečių susirinkime, kur tiesiogiai priima politinius sprendimus ir daugumos piliečių sprendimas yra lemiamas. Demokratinėje valstybėje valdžia anot O. Petersono „turi būti konstitucinė, efektyvi ir siekianti reikšti visos visuomenės interesus (Raipa, 2001). Demokratinėje visuomenėje kiekvienas visuomenės narys – gyventojas turi teisę dalyvauti sprendimų priėmimo, politikos procesuose (Marcinkevičiūtė, 2008; Petrauskienė, 2008). Gyventojų dalyvavimas ir demokratija yra du vienas nuo kito neatsiejami dalykai, nes valdžios atstovai privalo atstovauti ją išrinkusiems (Marcinkevičiūtė, 2008; Petrauskienė, 2008).

Vietos atstovų - valdžios priimti sprendimai ne visada atitiks gyventojų norus ir poreikius. Savivaldybė tai įstaiga, kuri yra pakankamai arti savo gyventojų ir geriausiai turi žinoti, su kokiomis problemomis ir sunkumais susiduriama kasdieniniame gyvenime. Savivaldos pagrindiniai sprendimai – biudžeto bei strateginio plano tvirtinimas ir įgyvendinimas (Merkys, 2007; Brazienė, ir kt. 2007).

Lietuvos, kaip demokratinės teisinės valstybės, teisinėje duomenų bazėje numatomas gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje, išsakant savo nuomonę įvairiais – politikos, ūkio, socialiniais bei ekonomikos klausimais. Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra pagrindinė demokratijos funkcionavimo ir stabilumo užtikrinimo sąlyga. Gyventojams aktyviai dalyvaujant savivaldos procesuose atsiranda galimybė daryti poveikį procesuose dalyvaujančių asmenų skyrimui ir paskirtų asmenų veiklos kontroliavimui (Bastys, 2007). Gyventojų dalyvavimas – procesas, kai įvairios visuomeninės organizacijos aktyviai dalyvauja užmezgant ryšius su vietos valdžia, sprendžiant visuomenei rūpimus klausimus (Marcinkevičiūtė, 2007; Petrauskienė, 2007). Gyventojai vietos savivaldos procesuose dalyvauja, vadovaudamiesi LR Konstitucija, Valstybės tarnybos, Vietos savivaldos ir Viešo administravimo įstatymais (Merkys, 2007; Brazienė, ir kt. 2007). LR Konstitucijoje 33 straipsnyje, sakoma, kad gyventojams yra suteikiama galimybė sudalyvauti šalies valdymo procedūroje ne tik tiesiogiai, bet ir per savo išrinktuosius valdžios atstovus.

Viena iš pagrindinių ir svarbiausių gyventojų dalyvavimo savivaldoje formų yra aktyvus dalyvavimas visuomeniniuose svarstymuose, organizacijose, įvairiuose judėjimuose, kurie paremti savanoriška veikla. Aktyvūs dalyvavimo būdai – gyventojų dalyvavimas komitetų veikloje, pasitarimuose prieš tarybų ir valdybų posėdžius ir t.t. Bendradarbiavimas tarp gyventojų ir piliečių

sukuria atmosferą, kai jaučiama pasitikėjimas, pagarba vienas kitam. Gyventojų dalyvavimas savivaldoje parodo, kad esanti pilietinė visuomenė yra brandi (Bastys, 2007).

Darbo aktualumas ir ištirtumas - aktyvus gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje naudingas tiek valdžios atstovams, tiek gyventojams. Abipusis bendradarbiavimas padeda valdžios atstovams geriau įsigilinti į visuomenės problemas, nes kas kitas geriausiai perteiks ir pateiks racionalius ir galimus problemų sprendimo būdus, jei ne patys gyventojai. Kuo gyventojai aktyviau dalyvauja savivaldos veikloje, tuo labiau tikėtina, kad bus priimti palankūs sprendimai. Gyventojų aktyvumas ir iniciatyva dalyvaujant savivaldoje turėtų būti net tik valdžios, bet ir pačių gyventojų prioritetas. Darbe nagrinėjama, gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje ir atliekamas tyrimas, padėsiantis išsiaiškinti gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje skatinimo būdus. Vienas iš pagrindinių gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje būdų - gyventojų tiesioginis įtraukimas į savivaldybes t.y. (arčiausiai žmogaus esanti institucija) ir jos vykdomas veiklas.

Gyventojų dalyvavimą vietos savivaldose, nagrinėję mokslininkai nusako kaip valdžios ir gyventojų bendravimą, kuomet valdžios atstovai suteikia informacijos, juos išklausydami, o gyventojai turi galimybę išreikšti savo pageidavimus, norus ir nuomonę (Bastys, 2007). Politikos analitikai ir teoretikai skirtingai vertina gyventojų dalyvavimą: pvz. H. Kaufmanas įvertino kaip galimybę pakoreguoti valdančių klaidas; kitų nuomone dalyvavimas yra grindžiamas tuo, kad gyventojai gali labai stipriai paveikti priimamų sprendimų kokybę ir tuo pagerinti turinį viešosios politikos. Gyventojai gana jautriai sureaguoja į visuomeninius poreikius – susidurdami tiesiogiai su problemomis ir jie gali geriau vertinti susidariusią situaciją ir siūlyti sprendimo būdus (Bastys, 2007). Taigi, vykstant abipusiam bendradarbiavimui (tarp gyventojų ir valdžios atstovų), problemos spręstųsi greičiau ir būtų pritaikomi tinkamiausi iškilusių problemų variantai.

Aktyvus gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra labai svarbus tiek savivaldos gyventojams, tiek valdžios atstovams. Gyventojams aktyviai dalyvaujant vietos savivaldos veikloje yra galimybė pasipriešinti valdžios sprendimams, kurie gyventojams yra nepriimtini. Išskyla **problema** – kaip paskatinti gyventojus aktyviai dalyvavimui Skuodo rajono savivaldybės veikloje, pasinaudojant galimybėmis, kurias suteikia Lietuvos Respublikos įstatymai.

Gyventojų dalyvavimą nagrinėjo ne tik Lietuvos mokslininkai, bet ir nemažai užsienio šalių mokslininkų: Hubbell L. (JAV), prof. Haveri A. (Suomija), doc. Vilka I (Latvija), doc. Klymovski D. (Slovakija), Jorna prof. F. (Nyderlandai), dr. Reinsalu K. (Estija). Visi šie mokslininkai bei praktikai dalyvavo Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto iniciatyva surengtoje mokslinėje – praktinėje konferencijoje „Gera valdymas vietos savivaldoje: demokratija, decentralizacija, plėtra“, kuri vyko 2013 Šiaulių universitete. Taip pat didelis indėlis - Hobbs, S. J., White, P. C. L. (2012). Lietuvos mokslininkai: Raipa, A., Buškevičiūtė, J. (2011), Bersėnaitė, J., Tijūnaitienė, R., (2013), Birmontienė T., Jarašiūnas E., Kūris E., (2001), Petukienė, E., (2010), Buzaitytė -

Kašalynienė, J., Narkeliūnaitė, I., (2011), Gudžinskienė, V., Kurapkaitienė, N., Januškevičiūtė, A. (2013), Astrauskas, A. (2005, 2006, 2011), Baltušnikienė, J. (2005, 2006, 2009) taip pat yra publikavę daug straipsnių ir mokslinių darbų, susijusių su nagrinėjama tema.

Tyrimo objektas – gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje.

Tyrimo tikslas – ištirti gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje, remiantis Skuodo rajono atveju.

Tyrimo uždaviniai :

1. Išanalizuoti gyventojų dalyvavimo savivaldoje sampratą ir teorinius aspektus.
2. Išanalizuoti gyventojų dalyvavimo teisinį reglamentavimą Lietuvos Respublikoje.
3. Nustatyti Skuodo rajono savivaldybės gyventojų dalyvavimo formas ir raišką.
4. Pateikti rekomendacijas dėl gyventojų dalyvavimo savivaldoje aktyvinimo.

Tyrimo metodai – magistriniame darbe naudojama:

- mokslinės literatūros, šaltinių analizė. Mokslinės literatūros, šaltinių analizė teorinėje dalyje padeda išanalizuoti vietos savivaldos, gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje sampratas, formas, funkcijas ir principus.
- teisės aktų analizė; Magistriniame darbe atliekama ne tik mokslinės literatūros bei šaltinių analizė, bet ir teisės aktų analizė. Analizuojami pagrindiniai teisės aktai, kurie reglamentuoja gyventojų dalyvavimą t.y. Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos konstitucija, Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymas ir kt.
- anketinė apklausa raštu; Kiekybiniame tyrime dalyvavo Skuodo rajono gyventojai. Apklausta 193 respondentai. Respondentams buvo užduota 22 atviro tipo klausimai.
- pusiau struktūruotas interviu; Šio, kokybinio tyrimo metodo pagalba, gaunami platesni, išsamesni atsakymai, padedantys papildyti kiekybinio tyrimo rezultatus. Šio tyrimo metu apklausti 6 ekspertai, pateikiant po 10 atvirų klausimų.

Ginamasis teiginys – Skuodo rajono gyventojams yra sudaromos ir tobulinamos visos sąlygos ir galimybės dalyvauti savivaldoje, bet gyventojai nėra aktyvūs, nes gyventojai yra nusivylę ir nepasitiki vietos valdžia.

Darbo struktūra – darbą sudaro įvadas ir 3 pagrindinės dalys. Pagrindinės dalys yra sudarytos iš skyrių, skyriai iš poskyrių:

- pirmajame skyriuje nagrinėjama gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje samprata, teisinis reglamentavimas, kalbama, kokios yra dalyvavimo formos. Taip pat šiame skyriuje nagrinėjama vietos savivaldos sąvoka, funkcijos ir jos principai.
- antrajame skyriuje nagrinėjama: gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje tyrimo metodologinis pagrindimas;
- trečiajame – paskutiniajame skyriuje analizuojami atlikto kiekybinio tyrimo (anketinės apklausos) ir kokybinio tyrimo (pusiau struktūruotas interviu) rezultatai.

Darbo pabaigoje yra pateikiamos išvados, rekomendacijos, priedai, naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašai.

1. GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS VIETOS SAVIVALDOJE

1.1. Vietos savivaldos samprata, funkcijos ir jos principai

Pirmieji savivaldos terminą pradėjo vartoti britai XIX a. pradžioje. Didžiojoje Britanijoje. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad terminą „*vietos savivalda*“ Didžiojoje Britanijoje lydėjo tokios sąvokos, kaip „*vietinis administravimas*“ (angl.k. „self – administration“) bei „*vietinis valdymas*“ (angl.k. – „local government“).

Pagrindinis vietos savivaldą Lietuvoje reglamentuojantis įstatymas – „LR Vietos savivaldos įstatymas, nustatantis savivaldybių institucijų sudarymo ir veiklos tvarką, įgyvendinant ne tik Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatytas nuostatas, apibrėžiantis vietos savivaldos principus bei savivaldybių institucijų įgaliojimus, funkcijas, reglamentuojantis savivaldybės tarybos narių statusą, savivaldų ūkinių ir finansinių veiklų pagrindus“. Vietos savivaldą taip pat reglamentuoja ir daugiau įstatymų - tai Savivaldybių tarybų rinkimų bei LR teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas ir kt.

Dabartiniuose įstatymuose vietos savivalda aprašoma taip: "tai teritorinio valstybės administracinio vieneto –savivaldybei suteikta teisė savarankiškai, laisvai tvarkytis“.

A.Astrauskas (2011) išskiria du savivaldos raidos etapus: pirmajam etapui galėtume priskirti laikotarpį nuo 1990 - 1995 metų. Tuo laikotarpiu savivaldą buvo galima traktuoti, kaip savivaldžios teritorinės žmonių bendruomenės samprata, o antrasis etapas, tai nuo 1995 iki šiandienos. Šiuo metu pateiktos sąvokos savivaldą apibūdina, kaip savivaldų, valstybės teritorijų administracinį vienetą, kurio darinį sudaro trys pagrindiniai elementai:

- savivaldybės teritorija;
- administracinio teritorinio vieneto nuolatiniai gyventojai;
- savivaldybės institucijos, vykdančios vietos valdžios bei viešo administravimo funkciją.

„Savivalda – tai pilietinės visuomenės siekis ir gebėjimas spręsti atitinkamo administracinio – teritorinio vieneto socialinius, ekonominius, kultūrinius ir aplinkosauginius uždavinius“ - teigia J. Jasaitis (2012).

Oficialiai publikuotose dokumentuose tiek Lietuvos, tiek užsienio institucijų vietos savivalda apibūdinama panašiai, tačiau ne visur nevienodai:

Chartijoje sakoma, kad vietos savivalda tai, vietinės savivaldos organai, vadovaujantis įstatymais turi galimybę „gebėjimą, teisę, ir valdyti ir tvarkyti viešuosius reikalus, prisiimant visišką atsakomybę bei vadovautis vietos gyventojų interesais.

Vietos savivaldos apibrėžimai Lietuvos Respublikoje keitėsi ne kartą, tai vyko todėl, kad keitėsi ir gyventojų požiūris į savivaldas.

Savivaldų veikla yra grindžiama šiais pagrindiniais savivaldos principais bei nuostatomis – atsakingumas prieš rinkėjus, gyventojų dalyvavimas vietos savivaldos veikloje. LR įstatymuose principai išvardinti atskiruose straipsniuose. Nuo 1990 m. buvo nurodyti tik 8 savivaldos principai. Palaipsniui daugėjo vietos savivaldos principų. Nuo 2008 m. savivaldos principų padaugėjo iki dvylikos. Per visą šį laikotarpį keitėsi ne tik patys principai, bet ir jų apibūdinimai. Stabiliausiais t.y. nuo 1990 m. išliko šie principai - atsakingumo / atskaitingumo, teisėtumo, gyventojų dalyvavimo, viešumo ir reagavimo į gyventojų nuomonę

Vietos savivaldos principų, reikšmė, tarpusavio ryšiai, skaičius, sąveika priklauso nuo valstybės konstitucinės santvarkos bei parinkto savivaldos modelio ypatybių.

Vietos savivaldos principai yra įtvirtinti konstitucijoje ir įstatymuose. Vietos savivaldos principai galima suskirstyti į konstitucinius ir specialiuosius:

- konstitucijos nuostatos sąlygoja konstitucinius principus, kuriuos sukonkretina įstatymai ir kt. teisės aktai;
- specialieji principai apibūdina vietos savivaldos, kaip vienos iš viešosios valdžios sistemų, organizavimo ir veiklos pagrindus, taisykles, šaltinius.

Specialiesiems principams pagal LR Vietos savivaldos įstatymo 4 str. priskiriama dvylika pagrindinių specialiųjų principų (atstovaujamosios demokratijos, atsakingumo savivaldybės bendruomenei, veiklos skaidrumo ir kt.). Dalis įstatymuose nurodytų specialiųjų principų sutampa su konstituciniais vietos savivaldos principais. Prie specialiųjų vietos savivaldos principų būtų galima įtraukti tokius principus, kaip teisingumo, ekonominio savarankiškumo, kontrolės principus. Jie padėtų geriau pasireikšti vietos savivaldos principams.

Vietos savivaldos funkcijos pagal VS įst. naujosios redakcijos 1 str., priskiriamos viešajam administravimui ir viešosioms paslaugoms. Pagal šiuo metu galiojančią Vietos savivaldos įstatymo 5 str. savivaldų funkcijos yra šios:

savarankišką – vadovaujantis šiomis funkcijas savivaldos atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktas kompetencijas ir įsipareigojimus bendruomenei. Už šių funkcijų įgyvendinamą atsakingos yra savivaldybės. Tačiau šių funkcijų įgyvendinamą varžo netobuli įstatymai. Savarankiškosioms savivaldybių funkcijoms galime priskirti šias pagrindines savarankiškąsias funkcijas:

- savivaldos biudžeto formavimas ir tvirtinimas;
- vietinių rinkliavų nustatymas;
- savivaldybei priklausančio nuosavybės teisėmis kilnojamojo ir nekilnojamojo turto valdymas, naudojimas;
- savivaldai, priklausančių biudžetinių įstaigų, išlaikymas, viešųjų įstaigų, savivaldybės įmonių ir kt. savivaldos juridinių asmenų steigimas;

- vaikų iki 16 metų mokymosi užtikrinimas pagal privalomojo švietimo programas;

Valstybinės funkcijos atskirais atvejais gali būti perduotos savivaldybėms įgyvendinti sutarčių pagrindu. Savivaldybės tokias sutartis sudaro savivaldybės tarybai pritarus. Šios funkcijos paprastai yra trumpalaikės ar sezoninio pobūdžio.

Istatymų nustatyta tvarka vietos valdžios funkcijas atlieka savivaldybės meras ir savivaldybės taryba, įgyvendindami įstatymuose nustatytus įgaliojimus. Minėtas funkcijas vadovaujantis įstatymais vykdo savivaldybių tarybos, merai, savivaldų vykdomosios institucijos ir kt. savivaldų įstaigos.

1.2. Gyventojų dalyvavimo savivaldoje samprata

Kalbant apie dalyvavimą, kaip apie reiškinį, reikėtų išsiaiškinti, kas yra vykstančio proceso dalyviai. Nagrinėjant mokslinę literatūrą, sąvoką „dalyvavimas“ lydi tokie žodžiai, kaip „gyventojas“ arba „pilietis“, t.y, kad mokslinėje literatūroje yra naudojamas tokie žodžių junginiai, - gyventojų dalyvavimas ar piliečių dalyvavimas.

Demokratinėse valstybėse gyventojų dalyvavimas skatinimas, kaip tiesioginis visuomenės narių įsitraukimas į sprendimų priėmimo procesus. Bendradarbiavimas tarp gyventojų ir valdžios institucijų yra pagrindas tarp pilietinės ir demokratinės visuomenės. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje teigiama, kad „gyventojų dalyvavimas galėtų būti vertinamas ir kaip sudėtinė teisės dalyvauti valdant savo šalį – principo, apibūdinančio demokratinės valstybės santykius su piliečiais – dalis. Dalyvavimas suteikia galimybių įtakoti priimamus sprendimus ir sudaromos palankios sąlygos, kuo aktyviau sudalyvauti ir konfliktiškoms situacijoms mažėti bendruomenėse (Petukienė, 2007; Tijūnaitienė, ir kt. 2007). Dalyvavimas – daug reikšmių turintis terminas. Šiuo terminu apibūdinti galima daug įvairių ir skirtingų veiksmų – balsavimas, demonstracijos ir t.t. Vieni mokslinių straipsnių autoriai dalyvavimą apibrėžia plačiaja prasme, taikydami jį visoms politinėms sistemoms, kiti – siaurąja prasme t.y. tik demokratijoms. Paprastoji samprata yra paplitusi labiau, nes įprasta dalyvavimą susieti su demokratija.

V. Domarkas ir D. Ginetienė (2000), analizuodami dalyvavimą, mano, jog tai galimybė, pagelbėti valdžios atstovams kuo geriau patenkinti gyventojų norus ir interesus, o gyventojams suteikiama galimybė išreikšti savo norus ir interesus. Panagrinėjus mokslinę literatūrą galima teigti, kad dalyvavimas – procesas, leidžiantis ieškoti ir siekti kompromiso tarp valdžios ir gyventojų. Taigi nagrinėjant dalyvavimą vis tiek svarbiausias elementas – gyventojas (OECD, 2005). Dalyvavimo procese svarbiausias elementas – gyventojas..

Galime išskirti šiuos gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje prioritetus: sprendimo priėmėjui suteikia nemažai naudingos informacijos, sprendžiant iškilusias socialines problemas.

Aktyvus gyventojų dalyvavimas skatina gyventojų ir savivaldos bendradarbiavimą gerinant skaidrumą ir atsakomybę, padeda gvildenant iškilusias problemas ir siekiant, kad būtų atsižvelgiama į gyventojų prioritetus bei poreikius.

Gyventojų dalyvavimas savivaldos veikloje yra abipusiai naudingas tiek patiems gyventojams, tiek valdžios atstovams, nes valdininkai ne visada priimdami įvairius sprendimus atsižvelgia į gyventojų poreikius, todėl dažnai kyla nepasitenkinimas. Kuo aktyvesnis gyventojų dalyvaujant savivaldos veikloje, tuo didesnė tikimybė užkirsti kelią nepopuliariems ir nenaudingiems sprendimų priėmimas.

Gyventojų aktyvus dalyvavimas vietos valdžiai padeda patobulinti priimamus sprendimus ir suteikiant jiems naudingos informacijos racionaliam sprendimui priėmimui. Taigi gyventojai kartu veikdami daro didesnę įtaką valdžiai.

1.2.1. Gyventojų dalyvavimo klasifikacija

Šiame magistrinio darbo skyriuje aptarsime gyventojų dalyvavimo klasifikaciją. Mokslininkai tokie kaip, H.J Abs ir R. Veldhuis (2006) mano, kad dalyvavimo pagrindas yra aktyvus pilietiškumas. Šie mokslininkai naudodamiesi Parsons sukurta sistema išskiria keturias pagrindines dalyvavimo rūšis: socialinio, kultūrinio, ekonominio ir politinio dalyvavimo.

1 lentelė

Pagrindinės dalyvavimo rūšys

Dalyvavimas	Minimaliai tinkamos dalyvavimo formos
Politinis	Vietinis, regioninis, nacionalinis, Europinis balsavimas ar dalyvavimas referendumuose
Socialinis	Narystė savanoriškose asociacijose; Tapimas asociacijos valdybos nariu, ar kitų asociacijų veiklų vykdymas
Kultūrinis	Kova su atskirtimi ar diskriminacija; Skatinti socialinę sanglaudą.
Ekonominis	Prisidėti prie gamybos proceso; Tapimas kompanijos darbuotojų konsultantu; Imtis veiksmų prieš globalinę turto nelygybę.

Šaltinis: sudaryta Jonaitytės V. „Piliečių dalyvavimas priimant sprendimus viešosios tvarkos klausimais. Šiaulių miesto savivaldybės atvejis“, remiantis Abs and Veldhuis (2006)

1 lentelėje – pateiktos dalyvavimo formos, kurios dar yra priskirtos dalyvavimo rūšiai.

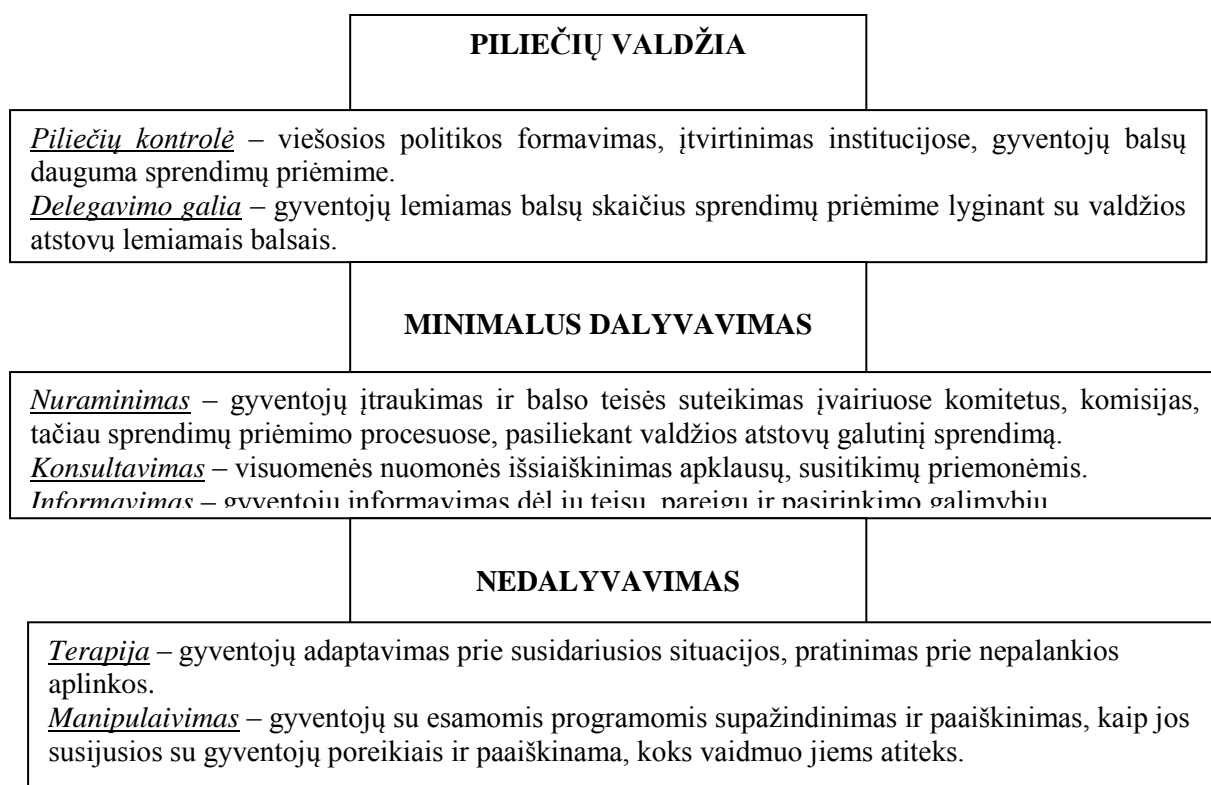
Politinis dalyvavimas tai – dalyvavimas valdyme, kai gyventojai vaidina tam tikrą vaidmenį valdymo procese, kuriame atrenkami lyderiai, vykduantys nustatytą vyriausybės politiką.

Socialinis dalyvavimas tai – kai gyventojai įtraukiami į sritis, kurios apima tokias veiklas, kaip šeima, kaimynai, draugai, kolegos.

Kultūrinis dalyvavimas apibūdinamas, kaip vienas iš svarbiausių būdų, apimantis dalyvavimą įvairiose kultūrinėse veiklose, religinėse organizacijose.

Dalyvavimas apimantis ne tik gyventojų darbinę veiklą, kurioje jie kartu su bendradarbiais dalyvauja įvairių organizacijų veikloje, priimant organizacijos sprendimus, bet ir darbuotojų sąjungas ir (ar) darbdavių organizacijas – *ekonominis dalyvavimas*.

Dalyvavimo klasifikaciją sukurta 1969 metais mokslininkės Sherry R. Arnstein. Pasak A. Survilos, A. Stasiukyno (2015) ši mokslininkės pasiūlyta „piliečių dalyvavimo pakopų“ (angl. „a ladder of citizen participation“) klasifikacija – viena iš populiariesnių. Sherry R. Arnstein labai didelį dėmesį skyrė politiniam dalyvavimui ir jį suskirstė į aštuonis lygius, kurie ir sudaro dalyvavimo „pakopas“.

1 pav. Gyventojų dalyvavimo pakopos Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Sherry R. Arnstein (1969)

Komentuojant 1 paveikslėlį pastebime, kad pati žemiausia pakopos dalis – *manipuliacija* gyventojais, o virš manipuliacijos, esanti *terapija* priklauso žemiausiam nedalyvavimo lygiui. Šioje nedalyvavimo pakopoje valdžios atstovai siekia, kad būtų sudaromos ne gyventojų įtraukimui, bet sąlygos dalyviams „gydyti“ ar „mokyti“. „*Minimalaus dalyvavimo*“ (angl. „tokensim) pakopoje jaučiami maži žingsneliai, sudarant sąlygas gyventojams išsakyti savo nuomonės, kurios bus, kaip rekomendacinio pobūdžio. „*Piliečių valdžios*“ lygmenyje gyventojų ir

valdžios atstovų galios yra derybiškai padalintos ir jie bendradarbiauja sprendimų priėmimo procesuose. Aukščiausioje gyventojų dalyvavimo pakopoje siekiama balsų dauguma priimant sprendimus gyventojams turint didžiąją balsų daugumą. Sherry R. Arnstein (1969) teigia, kad ši pati aukščiausia pakopa ne visuomet yra veiksminga, nes šis mechanizmas brangiai kainuoja ir nėra efektyvus, nes susidaro sąlygos gyventojams daryti nemažą įtaką priimant sprendimus.

Nors šios gyventojų dalyvavimo pakopos daug metų buvo tarsi dalyvavimo pagrindas, bet gaudavo ir nemažai kritikos. Tokie mokslininkai, kaip JQ Titter ir A. McCallum (2006) teigė, kad ši teorija yra neišbaigta, nes ši teorija neigia faktą apie, kad kai kuriems gyventojų dalyvavimas gali būti savaiminiu tikslu. Taip pat Sherry R. Arnstein (1969) teoriją kritikuoja ir T. Bovaird ir E. Loffler (2003). Jie mano, kad ši teorija tarsi sukuria iliuziją, jog pateiktos dalyvavimo formos – „aukščiausios“ ir „tobulesnės“, nes gyventojų dalyvavimui labai svarbus bruožas – ar priemonės, atitinkančia tikslą.

Dalyvavimo tyrinėtojai M. Schlossberg ir E. Shuford (2009) atliko skirtingų autorių gyventojų dalyvavimo laiptų analinę ir pateikė dar daugiau analogiškų tipologijų. Na, o P.M. Wiedemann ir S. Femers (1991) teigė, kad dalyvavimas prasideda nuo „bendro švietimo su neženklia įtaka sprendimų priėmimui pakopos ir baigiam visuomenės dalyvavimu galutiniame sprendime“.

Bendraautorių kolektyvas: A. Dorcey, P.M. Wiedemann ir S. Femers (1991) pateikdami dalyvavimo nagrinėjamą plačiąją prasme mano, kad dalyvavimas prasideda nuo informavimo iki gyventojų įtraukimo į dalyvavimą lygiu.

Mokslinėje literatūroje galima rasti nemažai dalyvavimo formų klasifikacijų. Kiekvienas iš autorių, nagrinėdamas dalyvavimą pasirenka tik jam priimtas dalyvavimo formas. Gyventojų dalyvavimas mokslinėje literatūroje dar gali būti klasifikuojamas ir į skirtingų rūšių dalyvavimą, kuris skiriasi savo tikslais bei dalyviais, pagal tai, kas inicijuoja dalyvavimą ir t.t.

1.2.2. Gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje teisinis reglamentavimas

D. Gineitienė, V. Domarkas (2000) teigia, kad gyventojai ne visą laiką moka savo teisėmis pasinaudoti. Gyventojai dažniausiai būna pasyvūs priimant sprendimus, tačiau labai aktyviai protestuoja ir reiškia savo nuomonę, kai sprendimas yra priimtas. Taip atsitikina dėl nepakankamo žinojimo apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos valdyme, priimant sprendimus. Įstatyminė bazė turi labai svarbią reikšmę įtraukiant, informuojant gyventojus apie savivaldos veiklą.

Lietuvos Respublikos įstatymuose numatoma tai, kad savivaldos apie savo vykdoma veiklą turi informuoti ir vietos gyventojus. Išskiriami šie informacijos pateikimo principai – informacijos

tikslumo, objektyvumo, teisėtumo ir išsamumo. Lietuvoje gyventojų dalyvavimą reglamentuoja keletas labai svarbių įstatymų:

- Lietuvos Respublikos Konstitucija;
- Lietuvos Respublikos teisė gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas;
- Visuotinė žmogaus teisių deklaracija;

LR Konstitucijoje aktualiais gyventojams socialinio gyvenimo klausimais yra numatomas referendumas. 9 LR Konstitucijos straipsnyje kalbama apie tai, kad neišsprendžiant paknaki svarbių klausimų, yra galimybė organizuoti referendumą, o LR Konstitucijos 33 str. teigiama, jog gyventojams suteikiamos visos teisės dalyvavimui savivaldose per savo atstovus, taip pat kandidatuoti į valstybės tarnybą. Tame pačiame Konstitucijos straipsnyje įtvirtinta nuostata, piliečiams suteikiama galimybė sukritikuoti valdžios atstovus bei skūsti jų darbą (LR Konstitucija 1992). *Įstatymas* suteikia galimybės gyventojams gauti informaciją iš savivaldų ir jos institucijų. Minėtame įstatyme taip pat numatyta, kad informacija apie įstaigos veiklą yra visiems prieinama ir ji teikiama neatlygintinai (LR įstaigų įstatymas 2014).

Vietos savivaldos įstatymo 13 skr. apibrėžiama vietos gyventojų apklausų atlikimo tvarka. 44 vietos savivaldos straipsniu apibrėžiami pagrindiniai gyventojų apklausų principai. Atliekant atrankinę apklausą yra apklausinėjami gyventojai, atrenkami tokiu principu, kuris suteikia galimybę būti tarp apklausiamųjų. Analizuojant atliktų apklausų rezultatus, privaloma nurodyti duomenų patikimumą - taip nurodyta 44 straipsnio 5 punkte. To paties įstatymo 13 straipsnyje 2 dalyje sakoma, kad Savivaldų tarybos vieną kartą per metus (ne rečiau) viešai teikia gyventojams atliktų darbų ataskaitą. Savivaldybės tarybos vardu ataskaitą teikia meras.

Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 21 straipsnyje teigiama, kad gyventojas turi visas galimybes dalyvauti savivaldoje per laisvai ar tiesiogiai išrinktus valdžios atstovus.

Europos vietos savivaldos chartijoje taip kalbama apie gyventojų dalyvavimą savivaldos veikloje. 2009 m. lapkričio mėn. Utrechte Lietuvos Respublika pritarė Europos vietos savivaldos chartijos papildomam protokolui dėl dalyvavimo, sprendžiant vietos valdžios reikalus ir jį pasirašė. Šio protokolo preambulėje rašoma, kad: „Europos Tarybos valstybės narės, pasirašė šį protokolą;

- *manydamos*, kad Europos Tarybos tikslas yra siekimas savo narių didesnės vienybės, užtikrinant jų saugumą bei įgyvendinti bendrai paveldėtus idealus ir principus;
- *manydamos*, kad dalyvavimas – demokratijos principas, kuris suteikia galimybę tvarkyti viešus reikalus ir šį principą, pripažįsta visos Europos Tarybos valstybės narės;
- *manydamos*, kad pokyčiai valstybėse narėse rodo ypatingą šio principo svarbą vietos savivaldai;

- *manydamos*, kad Chartiją reikėtų papildyti nuostatomis, kurios garantuotų teisę dalyvauti sprendžiant vietos valdžios reikalus;“ (Europos vietos savivaldos chartija. Papildomas protokolas dėl teisės dalyvauti sprendžiant valdžios reikalus, 2012).

Europos vietos savivaldos chartijos preambulėje sakoma, kad ”savivaldos institucijos yra bet kurios demokratinės santvarkos pagrindas ir piliečių teisė dalyvauti tvarkant viešuosius reikalus, tai vienas iš demokratiškas principų“.

Europos vietos savivaldos chartijos 1 straipsnyje rašoma, kad „kiekvienas asmuo turi teisę dalyvauti sprendžiant vietos valdžios reikalus“. Taip pat tame pačiame straipsnyje kalbama apie dalyvavimo priemones, formalumus, sąlygas bei apribojimus, „kurie yra būtini siekiant užtikrinti, kad teisės dalyvauti įgyvendinimas nekels pavojaus vietos valdžios įgaliojimų ir įsipareigojimų vykdymo moraliniam sąžiningumui ir skaidrumui“. Kalbant apie dalyvavimo teisės įgyvendinimo priemones reikia paminėti, jog pagrindinės įgyvendinimo priemonės – skatinimas dalyvauti, gyventojų užtikrinimas, kad jie bus įtraukti į procedūras oficialiems dokumentams gauti, „laikantis Šalies konstitucinės santvarkos ir tarptautinių teisinių įsipareigojimų“. Gyventojų dalyvavimą užtikrinti, sudarant sąlygas „skundams ir pasiūlymams dėl vietos valdžios veikimo ir vietos viešųjų paslaugų teikimo nagrinėti bei į juos atsakyti“ (Europos vietos savivaldos chartijos papildomas protokolas 2 str.), pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas.

Įstatymas reguliuojantis klausimus, su informacijos teikimu visuomenei – Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas. Jame reglamentuota tai, kad gyventojas turi visas galimybes ieškoti informacijos, gauti ją ir skleisti, susipažinti su oficialiais valstybės ir savivaldos institucijų dokumentais, tik ne su valstybės paslaptimis, susijusiais dokumentais.

D. Gineitienė, V. Domarkas (2000) išanalizavę dalyvavimą savivaldoje pabrėžia, kad nors ir gyventojų dalyvavimas reglamentuojamas daugybe teisės aktų, tačiau pasitaiko ir tokių atvejų, kad dalyvavimas yra neveiksmingas. Dalyvavimo neveiksmingumas pasireiškia, kad gyventojai išsakydami savo problemas, pateikia ir jų sprendimo būdus, tačiau valdžios atstovai neklauso gyventojų nuomonės, todėl gyventojai imasi neformalių būdų valdžios dėmesiui atkreipti t.y. mitingai, protestai, piketai, streikai ir t.t.

Pasak T. Janeliūno (2009) gausi teisinė bazė gyventojams suteikia gana daug galimybių, daryti poveikį politiniams sprendimams. Didėjant atotrūkiui tarp valdžios atstovų ir gyventojų, taip pat didina gyventojų įtaką politiniams veiksams. Šioje situacijoje didėja nepasitikėjimas valstybinėmis institucijomis netgi ir valstybe.

Teisės institute buvo atliktas tyrimas, kuriuo buvo siekiama išanalizuoti kokiomis teisinėmis priemonėmis užtikrinamos gyventojams, priklausančio galimybės, leidžiančios dalyvauti savivaldoje, sprendimų priėmimo. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad gyventojų teisės dalyvauti

savivaldoje ribojamos, ir tai leidžia daryti išvadas, kad savivaldos institucijos, kurios privalo būti kuo arčiau žmonių, iš tikro tolsta nuo savo gyventojų“ (Domikė, 2011).

Lietuvos Respublikos teisinė duomenų bazė suteikia visas galimybes gyventojams dalyvauti vietos savivaldos veikloje, tačiau ne visuomet pavyksta tai suderinti realybėje, nors ir pagal įstatymus visi valstybės tarnautojai įsipareigoja dirbti visuomenei.

1.3. Gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje formos

1.3.1. Tiesioginis dalyvavimas

Lietuvos Respublikoje, kaip ir kitose Europos Sąjungos demokratinėse valstybėse, gyventojai skatinami tiesiogiai dalyvauti vietos savivaldos veikloje. Gyventojų tiesioginis dalyvavimas vietos savivaldoje įgauna visai kitą prasmę, reikšmę, aktualumą ir svarbumą. Tiesioginis dalyvavimas yra nagrinėjamas įvairiuose moksliniuose straipsniuose.

„Tiesioginio dalyvavimo“ sąvoka apibūdinami veiksmai, kai gyventojai, išreikšdami bendruomenės interesus, prisideda sprendžiant vietos savivaldos problemas ir darant įtaką sprendimų priėmimui. Vartojant terminą „gyventojų dalyvavimas“, akcentuojama paprasto žmogaus, piliečio, gyventojų tiesioginį dalyvavimą rengiant ir įgyvendinant savivaldos valdymo procesus. Gyventojų tiesioginį dalyvavimą vieni mokslininkai vadina formomis, o kiti – būdais. Forma Lietuvių kalbos žodyne apibūdinama taip – t.y. „reiškimosi būdas, nustatyta tvarka, pavyzdys kam nors atlikti“, o apie būdą kalbama, kad tai yra „priemonė, kelias atžvilgis (kaip daroma), parodo koku būdu tai daroma“.

Pasak D. Gineitienės ir V. Domarko (2000) gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje gali būti vystomas įvairiais būdais – vystant asmenų interesų grupių veiklą, organizuojant viešus svarstymus, pasisakymus, diskusijas, dalyvaujant komitetų, demonstracijose, rinkiminėse kampanijose, profsąjungų, visuomeninių organizacijų, politinių partijų veiklose.

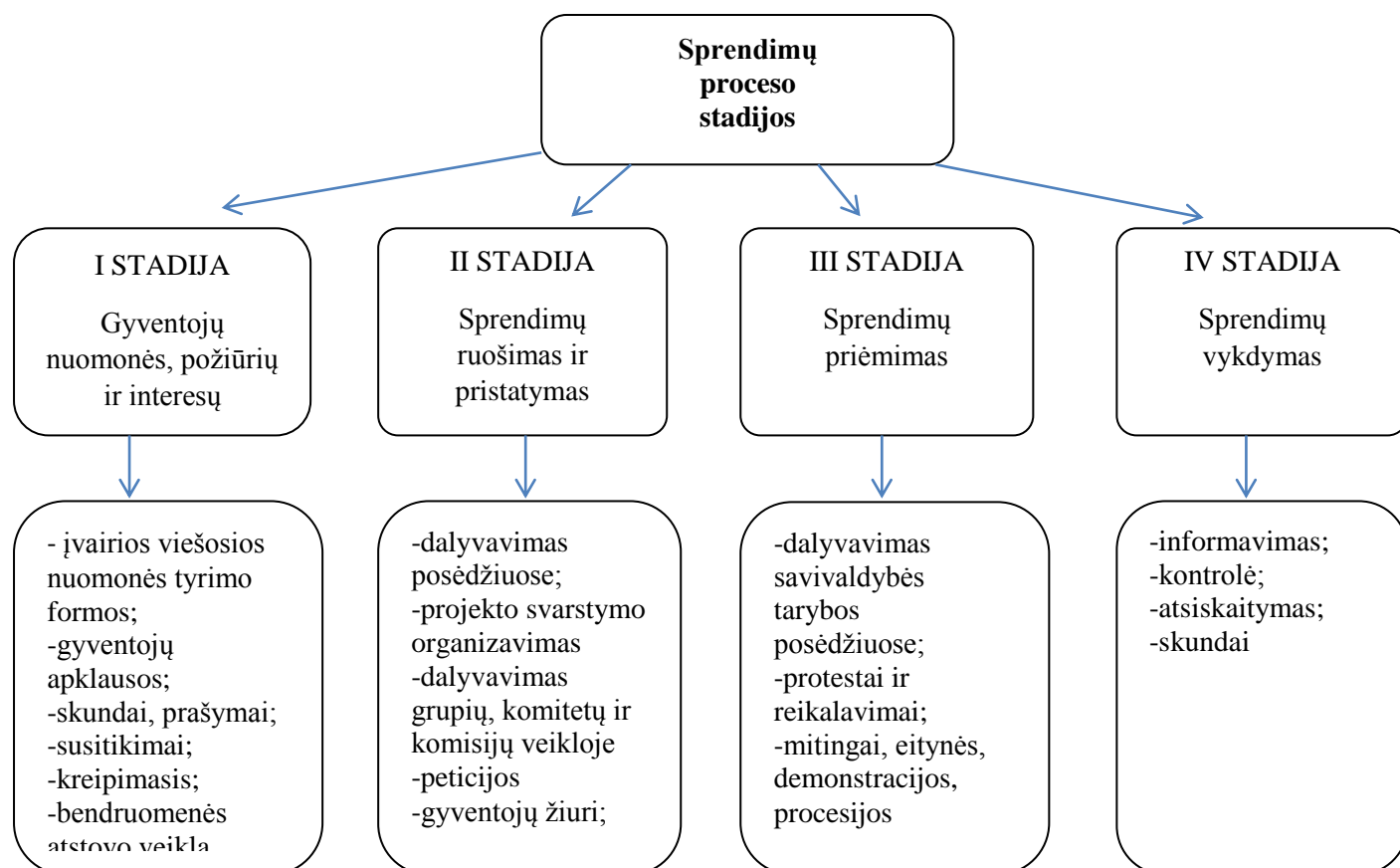
Tiesioginio dalyvavimo būdai gali būti labai įvairiai skirstomi rūšiuojami ir grupuojami:

1. balsuojamieji tiesioginio dalyvavimo būdai (savivaldybės tarybos rinkimai, referendumai, vietinės gyventojų apklausos);
2. tiesioginis gyventojų dalyvavimas, pagrįstas bendruomenine veikla (bendruomenių veikla, politiniai judėjimai ir t.t.);
3. susitikimai su valdžios atstovais (tarybos posėdžiai, komitetų veikla, peticijų nagrinėjimas);
4. įvairios susirinkimų formos (demonstracijos, mitingai piketai ir t.t.).

Gyventojai, pasinaudodami tiesioginio dalyvavimo galimybėmis gali dalyvauti įvairiuose savivaldos sprendimų priėmimo, svarstymo ir kontroliavimo stadijose.

2 lentelė

Sprendimų priėmimo stadijos

Šaltinis: parengta pagal Buškevičiūtė, J., Raipa, A. „Šiuolaikinių sprendimų rengimas viešajame sektoriuje“ (2010) Kaunas

Pirmojoje procesų priėmimo stadijoje vietos valdžios atstovai stebėdami savivaldos bendruomenę, stengiasi identifikuoti jų interesus bei požiūrį į priimamus sprendimus. Vietos savivaldos atstovai skatina vietos gyventojus aktyviai reikšti savo nuomonę įvairiais klausimais. Gyventojai taip pat vadovaudamiesi tiesioginio dalyvavimo būdais pareiškia savo pageidavimus, norus ir problemas. Šioje proceso stadijoje gyventojai savivaldai suformuluoja „darbotvarkę“ ir paskirsto sprendimų prioritetus. Tuo tikslu panaudojamos – tyrimo formos, gyventojų apklausos, gyventojų skundų, prašymų analizė, įvairių susitikimų su valdžios atstovais (meru, tarybos nariais, administracijos direktoriumi) analizė.

Antrojoje stadijoje yra ruošiami sprendimai, vyksta įvairios konsultacijos, dėl sprendimų priėmimo ir tik tuomet sprendimo projektai pristatomi svarstymui. Gyventojai pateikdami siūlymus išreiškia savo problemas, jas išgrynina iki geriausio varianto. Pasitaiko ir atvejų, pateikus svarius

argumentus, yra sustabdomi nekokybiški sprendimų priėmimai. Toks gyventojų aktyvus dalyvavimas paveikia, pagerina sprendimų kokybę bei turinį.

Šiame etape gyventojai gali dalyvauti ir pasisakyti savivaldos tarybos posėdžiuose, organizuoti viešuosius sprendimo projektų svarstymus, komitetų ir komisijų veikloje, teikti peticijas, dalyvauti diskusijose, susirinkimuose ir t.t.

Trečiojoje stadijoje vyksta sprendimo priėmimas. Šiame etape vyksta jau išnagrinėtų, išgvildentų ir išdiskutuotų ir paties tinkamiausio ir teisingiausio sprendimo priėmimas. Gyventojams, pavėlavus įsijungti į diskusiją pirmuosiuose etapuose, dar yra galimybių išreikšti savo poziciją ir užprotestuoti bei sustabdyti sprendimo priėmimą. Gyventojai trečiojoje stadijoje gali dalyvauti ir pasisakyti tarybos posėdžiuose, reikalauti sprendimą išnagrinėti iš naujo, dalyvauti mitinguose ir demonstracijose.

Ketvirtojoje sprendimų priėmimo stadijoje vykdomas jau priimtų sprendimų vykdymas, užtikrinant gyventojų interesų bei jų poreikių tenkinimas ir kontrolė. Šie procesai vyksta per viešųjų paslaugų teikimą, vietos savivaldos bei viešojo administravimo funkcijas ir kontrolę. Šiuo tikslu naudojama – gyventojų informavimas apie priimtus sprendimus, besinaudojančių paslaugomis kontrolė, atsiskaitymas prieš gyventojus, bendruomenę už sprendimų ir projektų vykdymą, taip pat gyventojai vykdydami sprendimų kontrolę gali kreiptis į teismą.

R. Rekašius (2011) tiesiogines dalyvavimo formas, kaip dalyvavimas rinkimuose, apklausose dar pavadina tradicinėmis dalyvavimo formomis. Taigi tiesioginis dalyvavimas dar gali būti skirstomas į tradicinį ir netradicinį dalyvavimą, šis dar pagal savo elementus yra skirstomas į konvencinį ir nekonvencinį dalyvavimą.

Pagal R. Rekašių (2003) konvencinis politinis dalyvavimas apima įteisintas, institucionalizuotas politinio proceso elementais besiremiančiais, dalyvavimo formas. R. Rekašius (2003) ir A. Ramonaitė (2004) konvencinio dalyvavimo formas dar išskiria į balsavimą, veiklą bendruomenėje, dalyvavimą rinkimų kampanijose ir t.t. Nekonvencinis dalyvavimas yra toks dalyvavimas, kuris nesivadovauja institucinėmis politinio proceso įtakos formomis: streikais, peticijomis ir kt. agresyviomis dalyvavimo formomis.

Kaip teigia R. Rekašius (2011) konvenciniam dalyvavimui galima priskirti keletą funkcijų.

Pirma – tai parama valstybės politikai, ji pasireiškia dalyvavimo kokio nors kandidato štabo veikloje ir antras būdas – įtakoti politiką, siekiant ją pakeisti t.y. gyventojai gali susitikti su politikai ir dalyvauti interesų grupėse.

R. Rekašius (2008) cituodamas J. Kaase, March (1978) sako, kad nekonvencinis gali būti traktuojamas, kaip „elgesys, kuris neatitinka politinį dalyvavimą, konkrečiame režime teisės normų bei papročių“. R. Jasiulevičienė (1999) kalbėdama apie nekonvencinį dalyvavimą pažymi jų konfliktiškumą ir galimybę peraugti į destruktinius veiksmus (riaušės, pastatų ir kitokios

nuosavybės niokojimas). R. Rekašius (2003) nagrinėdamas dalyvavimą išskyrė pagrindinį skirtumą tarp konvencinio ir nekonvencinio dalyvavimo. Pagal autorių nekonvencinis dalyvavimas yra situacinis veiksmas, parodantis reakciją į tam tikrą valdžios veiksmą ar sprendimą, taip pat autorius pastebi, kad riba tarp konvencinio ir nekonvencinio dalyvavimo formų tapo nežymi, kartais netgi sunkiai atskiriama.

R. Rekašius (2003) analizuodamas dalyvavimo formas ir pastebėjęs tarp jų nedidelį skirtumą, išskyrė dar vieną tipą – protesto politiką. Šiai politikai būtų galima priskirti pastatų užgrobimą ar net jėgos panaudojimą. Šiuo metu, kaip nekonvencinio dalyvavimo forma labai išpopuliarėjo protestas. Daugiausiai pastebimos protesto formos – mitingai ir piketai. Šiomis formomis gyventojai reiškia savo nepasitenkinimą valdžia ir jos priimtais sprendimais.

Darant išvadą, galime teigti, kad aktyvus gyventojų dalyvavimas vietos savivaldos veikloje naudingas tiek patiems gyventojams, tiek patiems valdžios atstovams, nes glaudus abiejų pusių bendradarbiavimas atveda tik prie teisingų ir abipusiai naudingų sprendimų.

Europos tarybos Ministrų rekomendacijose teigiama, kad naudinga „įgalioti vietos atstovus naudoti įvairias bendravimo su visuomene priemones bei platų visuomenės tiesioginio dalyvavimo sprendimų priėmimo būdų spektrą“.

1.3.2 Netiesioginis dalyvavimas

Aptarus tiesioginio dalyvavimo formas šioje dalyje susipažinsime su netiesioginiu dalyvavimu. Netiesioginis dalyvavimas – geriausiai žinoma piliečių dalyvavimo forma. Anot R. Tijūnaitienės (2013), netiesioginio dalyvavimo privalumas yra gyventojų apsaugojimas nuo tiesioginio dalyvavimo pavojų. Pagal savo dalyvavimo tikslus netiesioginį dalyvavimą galime suskirstyti į tris sritis:

- informavimas;
- konsultavimas;
- dalyvavimas.

Informavimas pagal OECD (2001) (OECD – angliškas trumpinys, Lietuvoje tekstuose naudojamas, kaip – EBPO – ekonominio bendradarbiavimo ir vystymosi organizacijos) – vienpusis ryšys, kuomet vyriausybė gamina ir tiekia piliečiams informaciją. Piliečiams pareikalavus informavimas apima tiek pasyvią prieigą prie informacijos, tiek vyriausybės aktyvias priemones paskleisti informaciją.

Remiantis OECD (2001) *konsultavimas* – dvipusis ryšys, kuriame piliečiai teikia atgalinį ryšį valdžios atstovams. Konsultavimas grindžiamas neapibrėžus vyriausybės klausimų iš anksto, kuriais piliečių požiūriu, bus ieškoma ir reikalaujama teikti informaciją.

OECD (2001) *dalyvavimą* apibūdina, kad tai yra santykiai, kurie paremti abipusiu bendravimu su valdžios atstovais, piliečiai šiame etape labai aktyviai dalyvauja sprendimų priėmimo procese. Ypač yra svarbus piliečių vaidmuo, nes yra siūloma pasirinkimo galimybės, suformuojant politinį dialogą – už galutinio sprendimo priėmimą ir suformavimą „gula“ ant piliečių ir kartu valdžios pečių.

3 lentelė

Netiesioginio dalyvavimo formų bruožai

Informavimas	Konsultavimas	Dalyvavimas
	Formos	
Piliečių susipažinimas su dokumentais; Dokumentų registrai, katalogai, rodyklės; Klausimų ir atsakymų lapai (pvz. internete); Oficialūs dokumentai, projektai, ataskaitos, vadovai; Vieši pranešimai, spaudos konferencijos, interviu, kalbos ir pranešimai Informacijos centro paslaugos; Brošiūros, skelbimai, audio - video medžiaga, informaciniai biuleteniai ir platus jų sklaidimas; Tiesioginio susirašinėjimo medžiaga, reklama, laikraščiai; Bendravimas su pelno nesiekiančias asociacijas atstovaujančiomis organizacijomis norint keistis informacija.	Konsultavimas raštu; Patariamieji organai; Vieši posėdžiai; Tikslinės grupės; Interviu; Piliečių „komisijos“; Bendrovių „komisijos“; Darbo grupės; Seminarai; Konferencijos; Referendumai; Apklausos; Klausimynai; Apskritojo stalo konferencijos.	Piliečių forumai; Konsensuso konferencijos; Piliečių „teismai“ Planavimo grupės; Vizualizavimas; Vaidmenų žaidimai; Kolektyvinis idėjų svarstymas; Problemos/priežasties analizės.

Šaltinis: sudaryta remiantis Visuomenės dalyvavimo vadovas (2006)

Lentelėje pateiktos labiausiai paplitusios dalyvavimo formos pagal tris bruožus – informavimą, konsultavimą bei dalyvavimą.

Išanalizavus dalyvavimo formas bei galimybes, teigtina, jog kiekvienas galime būti pilietiškai aktyvus, pasirenkant kiekvienam tinkamas dalyvavimo formas. Gyventojas visiškai aktyvus gali būti, dalyvaujant įvairiose organizacijose, politinėse partijose ar kitaip dalyvaujant savivaldoje ir kiekvieno valia kokią dalyvavimo būdą rinktis. Dalyvavimas nepriklauso vien tik nuo vienos iš suinteresuotų pusių, dalyvavimas gali būti inicijuojamas abipusiai – tiek iš gyventojų, visuomenės, tiek ir valdžios atstovų.

1.4. Gyventojų nepakankamo dalyvavimo vietos savivaldoje priežastys

Gyventojų nedalyvavimo vietos savivaldoje sprendimų priėmimo procesuose yra labai didelė ir opi problema. Ši problema taip pat yra ir demokratinės visuomenės, ir pilietiškumo problema. Labai sunku pakeisti gyventojų mąstymą dėl vertybių ir tvarkos, kuris susidarė veikiant vienomis ar kitomis sąlygomis (Nefas, 2011). Šią išopėjusią problemą privalu nedelsiant išspręsti, supažindinant gyventojus ir sudarant sąlygas ir visas galimybes dalyvauti vietos savivaldos valdyje.

Pagal, 2007 metais atlikto Pilietinės galios indekso tyrimo rezultatais, galime teigti, kad pilietinė galia yra sugebėjimas piliečių kartu veikti bendros naudos labui. Pagal R. Degutį (2008) ši galia pasireiškia ir keliamais reikalavimais valdžiai ir veikla, kuri vykdoma savo bendruomenėje. Vyrauja nuomonė, jog gyventojų dalyvavimas vietos savivaldos veikloje yra neigiamai vertinamas. Šiuo metu pastebima, kad daug gyventojų yra pasyvūs, neaktyvūs ir nenoriai įsitraukia į vietos savivaldos vykdomus procesus.

M. Degutis ir A. Ramonaitė (2008) nagrinėjo atlikto tyrimo rezultatus ir pastebėjo, jog gyventojų dalyvavimas ir aktyvumas vietos savivaldos veikloje šiuo metu Lietuvos Respublikoje yra labai sumažėjęs ir kad gyventojai mano, jog jie nedaro didelės įtakos svarbių sprendimų priėmimo procesuose.

Visuomenės nepasitikėjimas valdžia yra vienas iš pagrindinių faktų, lemiančių nedalyvavimą, nes vis jaučiamas didėjantis atotrūkis tarp vietos gyventojų ir valdžios atstovų. Norint, kad gyventojai aktyviau dalyvauti vietos savivaldos veikloje būtina sustiprinti, gerinti valdžios ir vietos gyventojų santykius (Pilietinės visuomenės institutas, 2007-2009).

2010 metais Vidaus reikalų ministerija atlikto tyrimą, kuriame atsiskleidė gyventojų nedalyvavimo priežastis tai informacijos sklaidos trūkumas. Daugelis gyventojų vietos savivaldos vykdomuose procesuose nedalyvauja vien dėl to, kad nėra pakankamai informacijos apie vykstančius procesus. Vidaus reikalų ministerijos atliktame tyrime tai pat paaiškėja, kad gyventojai net neturi jokios galimybės paveikti vietos valdžios atstovus, priimant sprendimus.

Pasak V. Laurėno (2014) svarbi nedalyvavimo aplinkybė yra politikos virsmas – ji tampa sudėtinga.

Gyventojų dalyvavimas įvairiose organizacijose yra labai svarbus funkciškai. Atsižvelgiant į mažėjantį gyventojų dalyvavimą vietos savivaldos veikloje yra vykdomos skatinimo programos gyventojams, kurios sudarys didesnes sąlygas ir galimybes gyventojams dalyvauti savivaldoje, vykstančiuose procesuose.

2. GYVENTOJŲ DALYVAVIMO VIETOS SAVIVALDOJE: SKUODO RAJONO ATVEJO TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS

2.1. Tyrimo metodologija

Magistrinio baigiamojo darbo tyrimo objektas - gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje. Teorinėje dalyje nagrinėta gyventojų dalyvavimo savivaldoje literatūra, teisinė bazė, pabrėžianti gyventojų dalyvavimo savivaldoje naudą demokratiniam valdymui.

Pagal teorinius gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje aspektus suformuluotas tyrimo tikslas. Tyrimo tikslas – ištirti Skuodo rajono gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje.

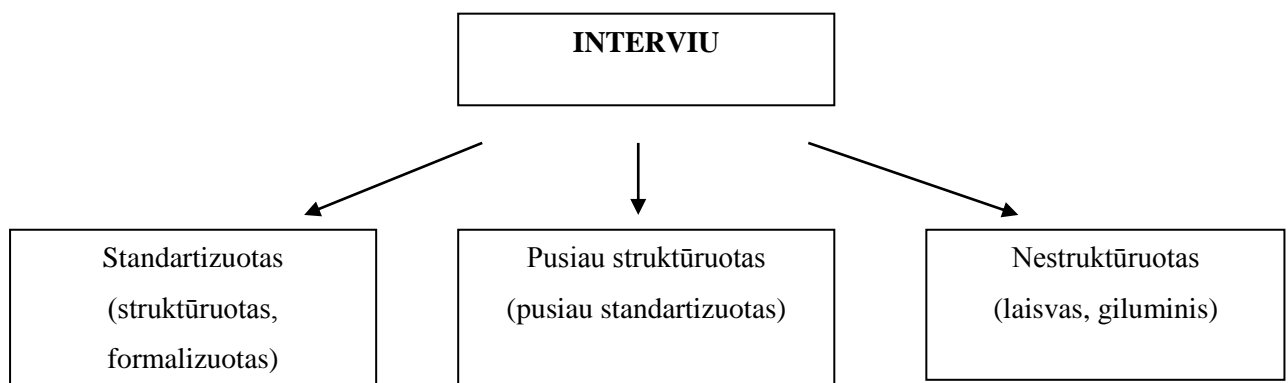
Tyrimo uždaviniai suformuluoti vadovaujantis svarbiausiais gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje aspektais. Aspektais, kurie tyrime naudojami, kaip tyrimo kriterijai, siekiant juos ištirti ir įvertinti. Taigi empirinio tyrimo uždaviniai yra šie:

1. ištirti Skuodo rajono gyventojų ir savivaldybės atstovų požiūrį į dalyvavimą vietos savivaldoje;
2. išanalizuoti gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje tobulinimo galimybes;
3. nustatyti Skuodo rajono savivaldybės gyventojų dalyvavimo formas ir raišką.

Metodai naudojami tyrime. Atliekami du tyrimai. Apklausa žodžiu – interviu ir anketinė apklausa.

Interviu - sistemiškas ir tyrėjo kontroliuojamas pokalbis, susietas su konkrečiu tyrimo klausimu bei specifiniais tyrimo tikslais (Tureikytė, 2004). *Interviu tipai* :

- Standartizuotas (struktūruotas);
- Pusiau - standartizuotas (pusiau-struktūruotas);
- Giluminis (nestruktūruotas).

2 pav. Interviu tipai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kardelis K. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: 2007.

Standartizuoti (struktūruoti) interviu tai yra jau iš anksto paruoštas klausimynas, kurio metu laikomasi klausimų tvarkos.

Pusiau – standartizuoti arba pusiau – struktūruoti yra tokie interviu, kai iš anksto suformuluojami privalomi ir planuojami klausimai, tačiau pusiau standartizuoto arba pusiau – struktūruotas interviu ir jam paruošti klausimynai standartizuojami iš dalies. Interviuotojo bendravimas su respondentu atliekamas laisviau.

Nestandardizuotiems (giluminiams) interviu - naudotini atviro tipo klausimai, iš anksto neformuluojant atsakymų variantų, suteikiant pasirinkimo laisvę suformuluoti atsakymus patiems. Giluminio interviu tikslas – surinkti, kuo daugiau informacijos apie gyvenimiškąjį apklausiamojo pasaulį, siekiant kuo įmanoma kokybiškesnio reiškinių prasmų interpretavimui (Butkevičienė, 2015). Giluminiai interviu panašūs į žmonių tarpusavio pokalbius, kurių metu atsiskleidžiama informacija apie pasaulį, kuriame jie gyvena ir kuris juos supa (Butkevičienė, 2015).

Magistriniame baigiamajame darbe pasirinktas pusiau struktūruotas interviu metodas dar ir todėl, kad tyrimui suformuluojami klausimai iš anksto ir respondentui suteikiama galimybė netrukdomai reikšti savo mintis. Atliekant tyrimą pusiau struktūruotu metodu galima gauti žymiai daugiau svarbios informacijos, kuri tyrėjui dar nėra žinoma.

Gyventojai yra skaitlinga tiriamoji visuma, todėl antrasis pasirinktas tyrimo metodas - anketinės apklausos metodas. Išskiriami trys pagrindiniai anketavimo būdai:

Apklausa paštu. Šiose apklausose siunčiamas klausimynas respondentams, kuriame prašoma užpildyti jį. Atsakymus gauti problematiška, ne sudėtinga apskaičiuoti, kokį anketų kiekį surinks tyrėjas..

Telefoninės apklausos metodas. Telefoninės apklausos dažniausiai naudojamos, esant aukštam telefonais aprūpinimo lygiui, visuomenės nuomonės tyrimuose. Naudojama speciali atsitiktinai telefono numerius atrenkanti technologija (random – digit dialing). Tai galima atlikti, įdiegiant kompiuterizuotą apklausos sistemą (CATI). Atsakymai, kuriuos pateikia respondentai kompiuteryje fiksuojami tiesiogiai.

Internetinės apklausos metodas. Internetinio apklausos metodo prieinamumą sąlygoja geras internetinis ryšys. Tai vienas iš perspektyviausių metodų sociologinei informacijai gauti. Naudojantis šiuo metodu sudominami respondentai atliekamu tyrimu ir užtikrinamas grįžtamasis ryšys.

Anketų rūšys (Tidikis R., 2003):

- *Oficiali* anketa – kuomet į klausimus atsakinėjęs asmuo užrašo savo pavardę papildomai pateikdamas ir kitos informacijos.

- *Anoniminė* (bevardė) anketa – asmuo atsakinėjęs į tokio pobūdžio anketą išlieka nežinomas (atsakymus žymint tik plusais ar minusais arba pabraukiant atsakymus, žymint „varnelėmis“).

Anketinės apklausos metodas pasirinktas, nes optimaliausiomis finansinėmis, laiko sąnaudomis galima apklausti pakankamai nemažą skaičių respondentų. Šis būdas dar pasirinktas ir todėl, kad gautus duomenis galima apdoroti ir kiekybiškai.

2.2. Tyrimo instrumento pagrindimas

Kokybinis tyrimo metodas – ekspertų interviu. Kaip teigia V. Žindžiūnaitė (2008) kokybinė metodologija, suteikia galimybę tyrėjui rinkti informaciją apie esamą realią padėtį. Pasak V. Žindžiūnaitės (2008) derinant tiek kiekybiškai, tiek kokybiškai surinktą informaciją, gaunami rezultatai, padėsiantys išvystyti ar patobulinti kitus metodus. Atliekant tyrimo išsamią analizę, galima interpretuoti atlikto tyrimo rezultatus ir išanalizuoti jų skirtingais klausimais ar lygmenimis.

Suformuluoti diagnostiniai klausimų blokai, padėjo išsamiau išanalizuoti Skuodo rajono savivaldybės situaciją. **Vykdyto interviu klausimų blokai:**

- 1 - ojo interviu klausimų blokai buvo sudaryti, siekiant išanalizuoti gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje (Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?, Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?);
- 2 – ojo bloko klausimais analizuojama, kokios yra gyventojų nedalyvavimo vietos savivaldoje priežastys (Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?, Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?);
- 3 – bloko klausimai suformuluoti, norint išnagrinėti, kaip gyventojai skatinami dalyvauti vietos savivaldoje (Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?, Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?);
- 4 – bloko klausimais, siekiama iširti gyventojų dalyvavimo formas ir informacijos pateikimą apie galimybę dalyvauti vietos savivaldoje (Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?, Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios?, Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai?, Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldoje veikloje?).

Ekspertai apklausti, siekiant įsisavinti kiekybinio tyrimo metu surinktus duomenis. Atliekant tyrimą į nagrinėjamą situaciją stengiamasi pažvelgti tiek iš gyventojų, tiek iš vietos

valdžios atstovų pusės. Ekspertai supažindinti su vykdomo tyrimo tikslu, tema, jau vykdomos apklausos rezultatais. Ekspertų apklausa vyko bendraujant su kiekvienu individualiai. Atliekamame tyrime (interviu) klausimai jau iš anksto buvo numatyti, o klausimams iškilus interviu metu buvo iš karto ir užduodami, klausimai iškilę spontaniškai suteikia galimybę dar labiau įsigilinti ir suprasti. B. Bitinas, L. Rupšienė, V. Žindžiūnaitė (2008) tokius interviu vadina pusiau struktūruotais – standartizuotais. Pusiau struktūruotas interviu buvo įrašinėjamas diktofonu. Įrašinėjimas vyko, gavus respondento sutikimą. Respondentui nesutikus, kad interviu būtų įrašinėjamas, tai pokalbis buvo konspektuojamas.

Atliekame tyrime taikomas instrumentas – anketa. Anketa – plačiai paplitęs tyrimo metodas socialiniuose moksluose dėl jo paprastumo ir galimybės greitai gauti duomenys (Kardelis, 2007). Pasak K. Kardelio (2007) negalima neįvertinti metodo reikšmės socialiniuose tyrimuose, nes žmogui kalba (sakytinė ir rašytinė) yra svarbiausia komunikacijos priemonė, padedanti priimti ir perduoti visą socialinę informaciją.

Pasak I. Luobikienės (2005) anketinės apklausos būdas prilyginamas tradicinei apklausai, nes anketa užtikrina pakankamą atrankos dydį, šimtaprocentinį arba artimą jam anketų grąžinimo lygį t.y. galimybę apklausėjui instruktuoti respondentus. Norint išsiaiškinti Skuodo rajono gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje galimybes pasirinktas anketinis tyrimas. Tyrimo instrumento – anketos struktūrą sudaro 22 uždaro tipo klausimai. Anketoje nebuvo pateikta atviro tipo klausimų stengiantis minimizuoti respondentų laiko sąnaudas.

Klausimai anketoje pateikiami aiškūs ir trumpi, kad respondentas galėtų atsakyti minimaliomis pastangomis ir minimaliomis laiko sąnaudomis. Tyrimo anketa pradedama instrukcine – įvadine dalimi, sekanti dalis - pažintine informacija t.y. duomenys apie respondentą (sociodemografinės) ir diagnostinės – pagrindinės dalies.

1. Instrukcinėje – įvadinėje dalyje respondentai susipažįsta su atliekamo tyrimo tikslu. Anot K.Kardelio (2007), anketą siūloma pradėti nuo informacijos pateikimo apie atliekamą tyrimą.
2. Sociodemografinėje dalyje pateikiant 5 demografinio – socialinio tipo klausimais stengiamasi kuo geriau pažinti tyrime dalyvaujantį respondentą (lytis, amžius, išsilavinimas, gyvenamoji vieta ir užimtumas). Respondentui buvo pateikti uždaro tipo klausimai, iš pateiktų atsakymų variantų jis galėjo pasirinkti vieną jam labiausiai tinkantį atsakymą t.y. 1 – 5 klausimai;
3. Diagnostinė dalis susideda iš 2 klausimų blokų.
 - 1 – ojo bloko klausimais, stengiamasi iširti gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje būdus, formas, dalyvavimo problemas t.y. 6 – 19 klausimai.

- 2 – ojo bloko klausimais buvo siekiama ištirti gyventojų pasitikėjimą vietos valdžia t.y. 20 – 22 klausimai.

Atsakinėjant į uždaro tipo klausimus respondento prašoma pasirinkti vieną ar kelis iš pateiktų atsakymo variantų. Anketoje sudaryta keletas klausimų naudojant Likerto skalę (susumuotų reitingų metodas). Likerto skalė pasak K. Kardelio (2007) yra dažniausiai naudojama moksliniuose tyrimuose, norint, kad respondentai įvertintų pateiktus teiginius, jiems pritardami arba nepritardami. Anketos sudarytos iš 22 uždarų klausimų buvo išdalintos 193 respondentams.

Išanalizavus anketas, visa gauta informacija suvesta į lenteles ir apdorota Microsoft Excel programa, apskaičiuojant procentais. Vadovaujantis skaičiavimais buvo vykdoma anketinės apklausos analizė.

2.3. Tyrimo imties charakteristika

Imties dydį nulemia respondentų kiekis, kuriuos turėtumėte apklausti apklausos metu, norint, kad apklausos metu gautuose rezultatuose atsispindėtų ištirtųjų (populiacijos) nuomonė su pasirinkta tikimybe bei paklaida (www.apklausa.lt). Nustatinėjant imties tūrį vadovautasi K. Kardelio (2007) pateikta imties apskaičiavimo formule. Imties dydis priklauso nuo populiacijos didumo Balčiūnas, S. ir kt. (2014). Vienas iš svarbiausių imties parinkimo reikalavimų imties reprezentatyvumas. Imtis reprezentatyvi, jei joje atsispindi teisingo tiriamų kintamųjų, galimų reikšmių populiacijoje proporcijos. Reprezentatyvumas nulemia, ar ištyrinėjus imtį bus įmanoma suformuluoti išvadas apie visos populiacijos patikimumą. Reprezentatyvumas glaudžiai susijęs su imties didumu (www.spsanalyze.lt).

Respondentų imtį paskaičiavome pagal V. I. Paniotto formulę (Valackienė, 2004).

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}}$$

n – imties dydis;

Δ- imties paklaidos dydis

N – generalinis visumos dydis.

Pasirinkus 95 proc. patikimumą ir 7 procentų tyrimo paklaidą, planuojama apklausti apie 193 respondentus. „Populiacijos elementai turi turėti vienodas galimybes patekti į imtį (Kidder, Judd, 1986; Bailey, 1987; Cohen, Manion, 1989 ir kt).

Jei imtis, apima didžiausiąją dalį populiacijos, tuomet bus galima teigti, kad imtis - reprezentatyvi. Formulėje koeficientas K, parodo kuri dalis populiacijos pateko į imtį, Šiuo koeficientu, kuris apibrėžiamas tik baigtinės populiacijos (www.spssanalize.lt):

$$K = (n/N) \cdot 100\%$$

Kvotinė imtis tai, kai populiacija suskirstoma dalimis pagal, pasirinktus kokius nors tyrėjų požymius, pvz. demografiniai rodikliai: gyvenamoji vieta, amžius, lytis, tautybė. Imties sudarymas yra kuomet dalis imties elementų, kurie turi požymius, lygius daliai visos populiacijos elementų, pagal tą patį požymį (www.spssanalize.lt).

Magistriniame baigiamajame darbe, atrenkant respondentus taikomas kvotų metodas todėl imties reprezentatyvumas yra pakankamas.

Kokybiniame tyrime, ekspertų imtį sudaro gyventojai, galintys kompetentingai išdėstyti savo nuomonę apie tiriamąjį objektą atsakant, į pateiktus teiginius, jo funkcionavimą ir požymius (Žukauskienė, 2008). Interviu vieta ir laikas su respondentais suderinti iš anksto. Ekspertų apklausa vyko kiekvieno iš jų darbo vietose 2016 m. balandžio mėn. 11 d. laikotarpyje nuo 10 iki 17 val. Ekspertai, prieš atliekant interviu, buvo supažindinti su tiriamojo darbo tema ir tikslais. Interviu metu ekspertams buvo pateikti jau iš anksto parengti klausimai. Klausimai, iškilę pokalbio metu buvo užduoti iškart be išankstinio pasiruošimo. Interviu buvo įrašomas į diktofoną tik gavus eksperto sutikimą. Pokalbio pabaigoje ekspertams buvo padėkota, kad sutiko dalyvauti tyrime ir sutarta, kad jie bus informuoti apie įvykusio tyrimo rezultatus. Kokybiniame tyrime dalyvavo 6ekspertai. Iš jų 4 moterys ir 2 vyrai. Ekspertų, dalyvavusių kokybiniame tyrime – interviu, vardai ir pavardės nebus įvardintos, jie bus koduojami, kaip „Ekspertas 1“ (E-1); „Ekspertas 2“ (E-2); „Ekspertas 3“ (E-3); „Ekspertas 4“ (E-4); „Ekspertas5“ (E-5); „Ekspertas 6“ (E-6); Bendra informacija apie ekspertus pateikiama 4 lentelėje:

4 lentelė

Informacija apie ekspertus, dalyvavusius tyrime

Ekspertai	Pareigos	Amžius	Darbo stažas tose pareigose	Išsilavinimas
E 1	Mero pavaduotoja	46	1	Aukštasis universitetinis
E 2	Administracijos direktorius	59	1	Spec. vidurinis
E 3	Skuodo m. sen. seniūnas	60	9	Aukštasis universitetinis

E 4	Skuodo r. sen. seniūnė	51	13	Aukštasis universitetinis
E 5	Skuodo krašto bendruomenės pirmininkė	47	4	Aukštasis universitetinis
E 6	Skuodo miesto Vakarų seniūnaitijos seniūnaitė	50	6	Aukštasis universitetinis

Šaltinis: lentelė sudaryta darbo autorės, vadovaujantis atliktu informantų interviu apklausa

Iš lentelėje Nr. 4 pateiktos informacijos apie tyrime, dalyvavusius ekspertus galima teigti ir apibendrinant kokybinio tyrimo imties charakteristiką daryti darome šias išvadas :

- interviu apklausoje, dalyvavę ekspertai turi nemažą darbo stažą ne tik vietos savivaldoje, bet ir viešajame sektoriuje;*
- ekspertų darbo patirtis leidžia teigti, kad jie turi pakankamai patirties argumentuotai atsakyti ir išreikšti savo nuomonę į pateiktus klausimus;*
- analizuojant ekspertų išsilavinimą, iš lentelėje pateiktos informacijos matome, kad beveik visi ekspertai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą;*

3. GYVENTOJŲ DALYVAVIMO VIETOS SAVIVALDOJE: SKUODO RAJONO ATVEJIS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

3.1. Skuodo rajono savivaldybės charakteristika

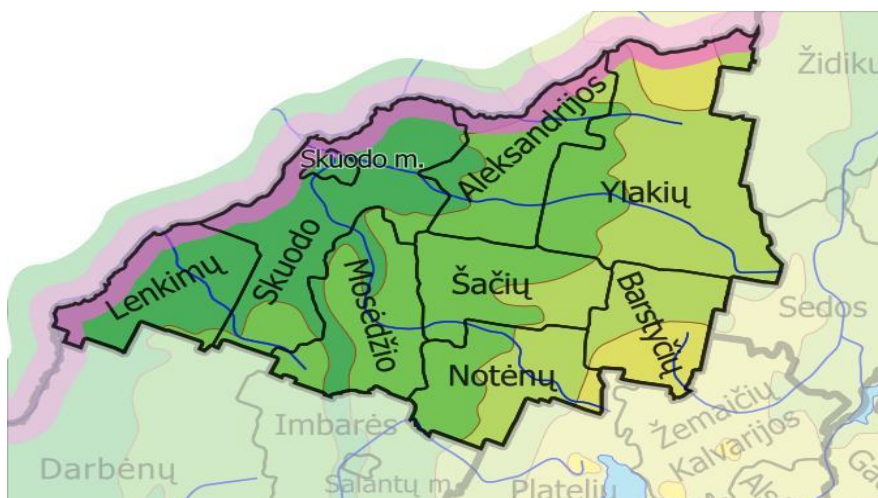
Skuodo rajono savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas, kuriame savivaldos teisės įgyvendinamos, savivaldybių bendruomenių interesais, atlieka atsakingos institucijos (LR vietos savivaldos įst.3str.).

Skuodo rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija sudaro – Skuodo rajono savivaldybės taryba. Tarybai vadovauja – meras, tiesiogiai išrinktas vienmandatėje rinkimų apygardoje (LR Vietos savivaldos įst.3str.).

Skuodo rajono savivaldybės tarybą sudaro 25 nariai. Daugumą sudaro Tėvynės sąjungos Lietuvos krikščionys demokratai – 6 nariai, LSDP – 4 nariai, Darbo partija – 3 nariai, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 3 nariai, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 3 nariai, visuomeninis rinkimų komitetas „Permainų laikas“ – 2 nariai, Visuomeninis rinkimų komitetas „Jums“ – 2 nariai ir Partija Tvarka ir teisingumas – 2 nariai (www.skuodas.lt).

Skuodo rajono savivaldybės vykdomoji institucija – Skuodo rajono savivaldybės administracija, kuriai vadovauja Skuodo rajono savivaldybės tarybos paskirtas direktorius.

Skuodo rajone yra 9 seniūnijos (3 priedas): Aleksandrijos, Barstyčių, Ylakių, Lenkimų, Mosėdžio, Notėnų, Skuodo, Skuodo miesto ir Šačių seniūnijos (www.skuodas.lt) Seniūnija yra savivaldybės administracijos filialas, veikiantis tam tikroje savivaldybės teritorijos dalyje (www.seniunai.lt).

4 pav. Skuodo rajono savivaldybės seniūnijos (www.wikipedia.org)

Seniūnijų teritorijose iš gyvenamųjų vietovių ar jų dalių yra sudaromos seniūnaitijos (3 priedas), kurių teritorijas ir pavadinimus tvirtina Skuodo rajono savivaldybės taryba.

Skuodo rajono seniūnaičių rinkimai seniūnijose vyksta kas du metai, daugumoje seniūnijų perrenkami tie patys seniūnaičiai, Mosėdžio seniūnijoje perrinkta 50 proc. naujų seniūnaičių. Aleksandrijos, Barstyčių, Lenkimų ir Šačių seniūnijų seniūnaitijos seniūnaičiai buvo renkami iš vieno arba dviejų kandidatų, Skuodo ir Skuodo miesto seniūnijos seniūnaitijoje ir 3 kandidatų, o Mosėdžio ir Ylakių seniūnaitijose rinkimuose dalyvavo net 5 kandidatai.

Lietuvos Respublikos vietos įstatyme sureglamentavus seniūnaičio institutą, daugumo reagavo skeptiškai – tiek seniūnai tiek patys gyventojai. Skuodo, Ylakių ir Mosėdžio seniūnai patys aktyviai iniciavo įstatymo nuostatų įgyvendinimą, todėl šiose seniūnijose rinkimai vyko ypač sklandžiai, buvo išrinkti labai aktyvūs gyventojai, tad tuo rezultatu džiaugiasi ne tik patys seniūnai, bet ir gyventojai. Šiuo metu daugelyje seniūnijų seniūnaičiai yra pagrindiniai seniūno pagalbininkai svarstant tokius ūkinius klausimus kaip gatvių remontas, socialinių pašalpų skirstymas, bendruomenės švenčių organizavimas.

Seniūnaitis – gyvenamosios vietovės ar jos dalies bendruomenės išrinktas atstovas. Seniūnaitis pagal LR vietos savivaldos įstatymo 34 str.:

- atstovauja seniūnaitijos gyventojams, jų interesams, savivaldybei, priklausančiose institucijose ir valstybės įstaigose;
- skatina savo gyventojus rūpintis savo gyvenamąja teritorija: gatvėmis, keliais, kapinėmis ir aikštėmis bei kt. objektais, suorganizuoti miesto, miestelio, kaimo, sportinį ir kultūrinį gyvenimą;
- esant reikalui dalyvauja suorganizuojant vietos gyventojų apklausas, susitikimus su valdžios atstovais, administracijos direktoriumi, seniūnu, kt. savivaldybės bei valstybės įstaigų;
- turi teisę suteikti informaciją apie savivaldos institucijų, jos administracijos, kt. struktūrinių padalinių, vyriausybės atstovo savivaldai darbo laiką bei vykdomas funkcijas;
- gauna informacija apie savivaldybėje, parengtus teisės aktų projektus, priimtus teisės aktus, kurie tiesiogiai susiję su jo seniūnaitijos gyventojais, dalyvauja tarybos, komitetų posėdžiuose, svarstant klausimus, susijusius su gyventojais, ir pareiškia savo gyventojų nuomonę svarstomam klausimui, siūlo problemų sprendimo būdus;

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu seniūnaitijose, turinčiose ne daugiau kaip 500 gyventojų, seniūnaitis išrenkamas gyventojų susirinkime, kurį suorganizuoja seniūnas. Rinkimai vyksta atviru balsavimu. Seniūnaičiu paskiriamas kandidatas, surinkęs daugiausiai dalyvavusių susirinkime gyventojų balsų (LR vietos savivaldos įst.).

Seniūnaitijos, kurios turi daugiau negu 500 gyventojų, seniūnaitis išrenkamas, apklausos būdu t.y. apklausiant gyventojus. Apklausa, rinkimus suorganizuoja bei sprendimus priima sudaryta savivaldybės administracijos direktoriaus komisija. Apklauskos metu, daugiausiai balsų gavęs kandidatas yra paskiriamas (LR vietos savivaldos įst.).

Seniūnaitis išrenkamas dviejų metų laikotarpiui. Rinkimų datą skelbia seniūnas, vadovaujantis savivaldybės administracijos direktoriaus sudarytu grafiku. Rinkimų data yra paskelbiama, ne vėliau kaip prieš 15 dienų. Seniūnaitis dirba visuomeniniais pagrindais (LR vietos savivaldos įst.).

Skuodo rajono savivaldybės nuolatiniai gyventojai, susieti su savivaldybės taryba ir kitais viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais. bendrais viešaisiais poreikiais, interesais ir savivaldos teisiniais santykiais vadinama Skuodo rajono savivaldybės bendruomenė.

Skuodo rajono savivaldybėje veikiančios bendruomenės ir nevyriausybinės organizacijos pateiktos 4 priede.

Skuodo rajono savivaldybėje savo veiklą vykdo visuomeninės komisijos, tarybos, komitetai, kaip patarėjai Skuodo rajono savivaldybės tarybai.

5 lentelė

Skuodo rajono savivaldybės tarybos veiklos formos

Komitetai	Komisijos	Tarybos
Ekonomikos, ūkio ir verslo komitetas	Etikos komisija	Skuodo rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba
Švietimo, kultūros ir sporto komitetas	Administracinė komisija	Skuodo rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba
Kaimo reikalų komitetas	Antikorupcijos komisija	Skuodo rajono savivaldybės kultūros ir meno taryba
Socialinės ir sveikatos apsaugos komitetas		Skuodo rajono savivaldybės nevyriausybinių organizacijų taryba
Kontrolės komitetas		Skuodo rajono kultūros centro taryba

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal <http://www.skuodas.lt/index.php?-1584917658>

Vadovaudamasi LR vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 6 punktu, 18 straipsnio 1 d., LR nevyriausybinių organizacijų plėtros įst. 6 straipsnio 5 dalimi bei atsižvelgdama į Skuodo rajono savivaldybės NVO tarybos 2015 – 05 – 26 posėdžio sprendimu Skuodo rajono savivaldybės taryba, priėmė sprendimą patvirtinti savivaldybės nevyriausybinių organizacijų tarybą Skuodo rajone, susidedančia iš 13 narių – keturis narius turi teisę deleguoti Savivaldybės

administracijos direktorius (Skuodo raj. sav. NVO tarybos nuostatai), o devynis atstovus į NVO paskirs Skuodo rajone, veikiančios nevyriausybinės organizacijos (www.skuodas.lt).

LR NVO plėtros įstatymo 3 str., yra išskirti šie principai:

- pariteto–savivaldybių, valstybės įstaigos bei institucijos, nevyriausybinės organizacijos yra po lygiai atstovaujamos;
- tarpžinybinio koordinavimo, įstaigos ne tik bendrauja, bet tarpusavyje bendradarbiauja sprendžiant klausimus, susijusius su NVO plėtros politika;
- dalyvavimo klausimai, kurie, analizuojami ir sprendžiami jie derinami, su NVO bei jų atstovais;
- informavimo – savivaldybių institucijos ir valstybės įstaigos, nevyriausybinės organizacijos, keičiasi informacija ir aktualiais klausimais tarpusavyje, susijusiais su NVO;

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas į Etikos bei Antikorupcijos komisijos sudėtį taip pat įeina visuomenės atstovai – seniūnaičiai, kurių kandidatūras pasiūlė Skuodo rajono savivaldybės nevyriausybinės organizacijos. Etikos komisijoje yra 4 visuomenės atstovai, o antikorupcijos komisijoje – 5 visuomenės atstovai. Komisija renkasi kiekvieną mėnesį. Pagal šių komisijų pirmininkų paaiškinimą telefonu visuomeniniai atstovai per 2015 – 2016 metus komisijų posėdžiuose dalyvavo 100 proc.

6 lentelė

Skuodo rajono savivaldybės komisijos ir jų funkcijos

Etikos komisijos funkcijos
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prižiūri, kaip Savivaldybės tarybos nariai laikosi šio įstatymo, Valstybės politikų elgesio kodekso, reglamento, kitų teisės aktų, reglamentuojančių Savivaldybės tarybos narių veiklą ir elgesį, reikalavimų. 2. Analizuoja Savivaldybės tarybos narių nedalyvavimo Savivaldybės tarybos, komitetų ir komisijų posėdžiuose ir šio įstatymo nustatytų pareigų nevykdymo priežastis. 3. Nagrinėja gautą informaciją dėl Savivaldybės tarybos nario veiklos ar jo viešųjų ir privačių interesų nesuderinamumo. 4. Nagrinėja savivaldybės bendruomenės narių, valstybės institucijų, gyvenamųjų vietovių bendruomenių ar bendruomeninių organizacijų atstovų siūlymus ir pastabas dėl Savivaldybės tarybos narių veiklos skaidrumo. 5. Teikia Vyriausiajai rinkimų komisijai siūlymą dėl Savivaldybės tarybos nario įgaliojimų nutraukimo, jeigu šis tarybos narys yra praleidęs iš eilės tris Savivaldybės tarybos posėdžius be pateisinamos priežasties.
Antikorupcijos komisijos funkcijos
<ol style="list-style-type: none"> 1. Reglamento nustatyta tvarka, tarybos, mero ar savo iniciatyva dalyvauja atliekant savivaldybės institucijų parengtų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą. 2. Dalyvauja rengiant kovos su korupcija programas ir teikia išvadas tarybai dėl šių programų ir jų įgyvendinimo. 3. Dalyvauja atliekant savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą. 4. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (toliau – STT), atlikus korupcijos rizikos analizę savivaldybės įstaigos veiklos srityse, teikia siūlymus dėl rekomendacijų įgyvendinimo ir užtikrina jų kontrolę.

5. Koordinuoja savivaldybės, savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir įmonių, taip pat viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų yra savivaldybės institucija ar įstaiga, vykdomą korupcijos prevencijos politiką ir priemonių įgyvendinimą.
6. Nagrinėja savivaldybės bendruomenės narių, valstybės institucijų, gyvenamųjų vietovių bendruomenių ar bendruomeninių organizacijų atstovų siūlymus ir pastabas dėl kovos su korupcija priemonių vykdymo.
7. Nagrinėja gyventojų skundus, teikia išvadas ir rekomendacijas Savivaldybės administracijos direktoriui ir tarybai.
8. Informuoja visuomenę apie savo veiklą, vykdomas korupcijos prevencijos priemones savivaldybėje, taip pat apie antikorupcinės veiklos rezultatus.
9. Atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas, susijusias su savivaldybėje įgyvendinama valstybės politika korupcijos prevencijos srityje. politika korupcijos prevencijos srityje.

Šaltinis: internetinė prieiga <http://www.skuodas.lt/go.php/Tarybos-struktura>510703161

Pagal LR Teritorijų planavimo įstatymą (10 str. ir 25 str.), visi bendrieji bei detalieji planai, kuriais tvarkoma savivaldybės teritorija turi būti derinami su vietos gyventojais, viešai išklausanč jų nuomonę.

3.2. Kokybinio tyrimo rezultatai

Kokybinio tyrimo metu buvo vykdomas pusiau struktūruotas interviu. Interviu metu buvo kalbinti: Skuodo raj. mero pavaduotoja, Skuodo raj. savivaldybės administracijos direktorius, Skuodo m. seniūnijos seniūnas, Skuodo raj. seniūnijos seniūnė, Skuodo krašto bendruomenės pirmininkė ir Skuodo m. Vakarų seniūnaitijos seniūnė. Visiems ekspertams buvo užduota 10 atviro tipo klausimų. Dėl interviu su kiekvienu ekspertu buvo tartasi ir laikas derintas iš anksto. Kiekvienam ekspertui atsakinėjimui į interviu metu pateiktus klausimus buvo skirta apie 1 val. laiko.

Kalbintiems ekspertams buvo pateiktas klausimas „Kiek gyventojų įtraukimas į vietos savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?“ ekspertų nuomone gyventojų įsitraukimas į vietos savivaldą yra labai svarbus ir naudingas tiek savivaldai, tiek patiems gyventojams. Interviu dalyvavęs ekspertas 4 (E 4) teigė: „Manau, kad kuo gyventojai aktyviau dalyvauja savivaldoje, tuo efektyvesni vietos valdžios sprendimai.“ Šiuo klausimu aktyviai pasisakė ir ekspertas 6 (E 6). Jis mano, kad „Manau, kad labai svarbus. Jei gyventojai aktyviau dalyvauja, reiškia savo nuomonę, vietos savivaldos institucijų sprendimai labiau atitinka gyventojų poreikius, lengviau planuoti, mažiau sulaukiama kritikos“.

Ekspertai taip pat svarstė gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje naudingumą. Ekspertų nuomone gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra abipusiai naudingas. Ekspertė 6 (E 6) teigė, kad „Valdžios atstovai sužino informaciją apie gyventojų problemas, poreikius, gyventojai gali išsakyti savo arba grupės asmenų nuomonę“. Šiai nuomonei pritarė visi ekspertai, bet išskirti galima eksperto 1 (E 1) pasisakymą analizuojamu klausimu: „Gyventojų dalyvavimas vietos

savivaldoje yra labai naudingas. Jie (gyventojai) turi stengtis net tik dėl savęs, bet ir dėl visų kitų. Generuojant savo mintis ir idėjas visi kartu galėtume įgyvendinti projektų, turinčių naudą patiems gyventojams“.

Interviu apklausoje, dalyvavę ekspertai pastebėjo, kad gyventojams aktyviai dalyvauti savivaldoje trukdo nežinojimas apie tai, jog jie gali dalyvauti ir turi tai daryti, nes gyventojų dalyvavimą reglamentuoja LR įstatymai. Taip pat metu, buvo įvardinti veiksniai, trukdantys gyventojams dalyvauti, tai – nepasitikėjimas, nusivylimas, įgūdžių ir noro stoka. Ekspertė 5 (E 5) teigimu *„Skuodo rajono gyventojams trukdo nusivylimas, kad daugelį metų nors ir keičiasi valdžios atstovai, priimami sprendimai nesikeičia, mažai inicijuojama susitikimų“.* Daugelio ekspertų manymu gyventojų nenorą dalyvauti vietos savivaldoje lemia ne tik nepasitikėjimas, nusivylimas, įgūdžių ir noro stoka, bet ir abejingumas, nusistatymas prieš naujai išrinką valdžią bei pokyčių stoka. *„Kandidatuoja ir į tarybą renkami tie patys žmonės, kuri sprendžia rajonui aktualius klausimus, kurių supratimas apie svarstomus klausimus nesikeičia, nėra siūloma kardinalių pokyčių“*, paminėjo ekspertė 5 (E 5).

Tolimesnio interviu metu visi ekspertai analizavo jiems pateiktą klausimą: *„Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?“* Visi kaip vienas teigė, kad gyventojų dalyvavimas ir jų išreikšta nuomone yra labai naudinga ir reikalinga visose srityse tiek švietimo, tiek socialinių paslaugų teikimo, tiek strateginių pokyčių planavime, tiek infrastruktūros, tiek kultūros ir kt. srityse, priimant vieną ar kitą sprendimą, nes: *„Tarp mūsų gyventojų daugybė puikių savo srities specialistų, kurių konsultacijos mums tikrai neįkainojama vertybė“.*

Pasiteiravus, kaip *„Kaip Skuodo rajono valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?“* ekspertai įvardino, kad tai galėtų būti bendri vietos valdžios su gyventojais susitikimai, forumai, seminarai, motyvaciniai susirinkimai. Ekspertas 2 (E 2) į šį jam pateiktą klausimą atsakė taip: *„Gyventojai turtėtų domėtis, koks bus priimtas sprendimas vienu ar kitu jiems svarbiu klausimu. Taigi aktyviau gyventojus dalyvauti savivaldoje skatintų jų smalsumas ir žingeidumas“*, o ekspertas 5 (E 5) siūlė: *„Galėtų būti organizuojami dažnesni susitikimai, forumai, reikėtų pradėti nuo vyresnių klasių moksleivių, bandyti juos įtraukti į diskusijas, kad būtų ugdomas supratimas apie savivaldą“.*

Ekspertų pasiteiravus apie informacijos sklaidos priemones, informacijos viešinimui buvo įvardinti trys pagrindiniai šaltiniai, tai internetinis tinklapis www.skuodas.lt kuriame, kaip sako ekspertė 5 (E 5) yra skelbiami *„Savivaldybės parengti sprendimai, tarybos komitetų, tarybos posėdžio laikas ir darbotvarkė...“.* Apie priimtus sprendimus, rengiamus strateginius planus ir kt. informaciją viešina ir rajono laikraščiai *„Skuodas“* ir *„Mūsų žodis“.* Tai yra vienos iš efektyviausių informacijos sklaidos priemonių. Ekspertas 2 (E 2) atsakydamas į šį klausimą rekomendavo: *„Stengiamasi organizuoti diskusijų vakarus, kurių metu siekiama išgirsti ir suprasti vienam kitą“.*

Teorinėje dalyje buvo kalbama apie dalyvavimo formas tokias, kaip informavimą, konsultavimą bei dalyvavimą. Interviu metu ekspertai teigė, kad pačios svarbiausios dalyvavimo formos, kurias naudoja rajono valdžia yra organizuojami susitikimai, konsultacijos telefonu, taip pat „...sudaromos komisijos arba darbo grupės į kurių sudėtį traukiami bendruomenių nariai, seniūnaičiai, kiti aktyvūs Skuodo rajono žmonės“, -teigė ekspertė 5 (E-5), bet dažniausiai gyventojai dalyvauja, vykstančiuose savivaldybių rinkimuose. Šį faktą patvirtino ir ekspertas 1 (E-1): „Kai sprendžiamas atskiros teritorijos gyventojų klausimas dažniausiai organizuojami susitikimai su gyventojais. Dalyvavimas vietos savivaldos rinkimuose“.

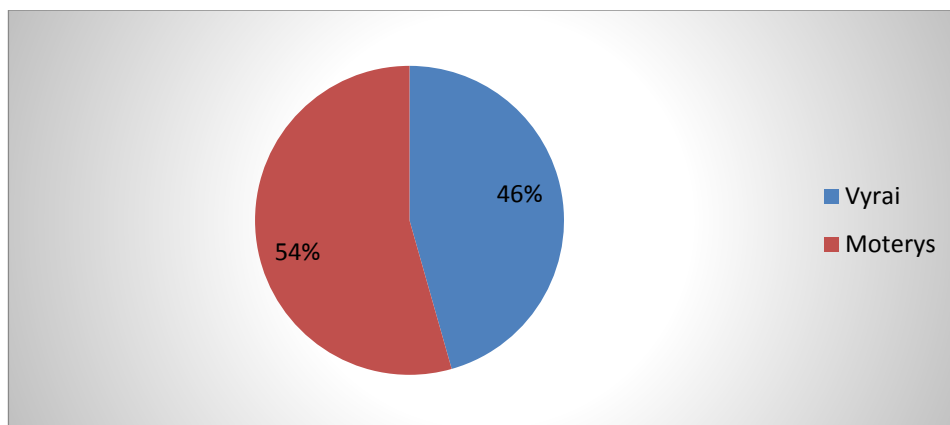
Paklausus ekspertų: „Kokiu būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?“. Visų ekspertų atsakymuose pastebime, kad svarbiausia yra bendravimas, diskusijos, susitikimai, komunikavimas vienas su kitu. „Mano nuomone daugiausiai gyventojams apie dalyvavimą būtų galima suteikti tiesiogiai bendraujant abejoms pusėms t.y. valdžios ir gyventojų atstovams“ arba“ vietos valdžios vadovams kuo dažniau susitikti su konkrečios teritorijos atstovais-bendruomenių primininkais, seniūnaičiais“

Išanalizavus ekspertų interviu galime teigti, kad gyventojams yra stengiamasi sudaryti visas galimybes, priemonės ir būdus dalyvauti savivaldoje. Tačiau yra pastebimas gyventojų neaktyvumas, kurį lemia nepasitikėjimas, baimė, abejingumas, nusivylimas, pasyvumas, nesidomėjimas savivaldos veikla ir suteikiamomis galimybėmis dalyvauti savivaldoje. Siekiant sumažinti gyventojų abejingumą, priešišumą ir nusiteikimą valdžios atžvilgiu ekspertai mano, kad reikia motyvacinių seminarų, neformalių susitikimų ir bendravimo.

3.3. Kiekybinio tyrimo rezultatai

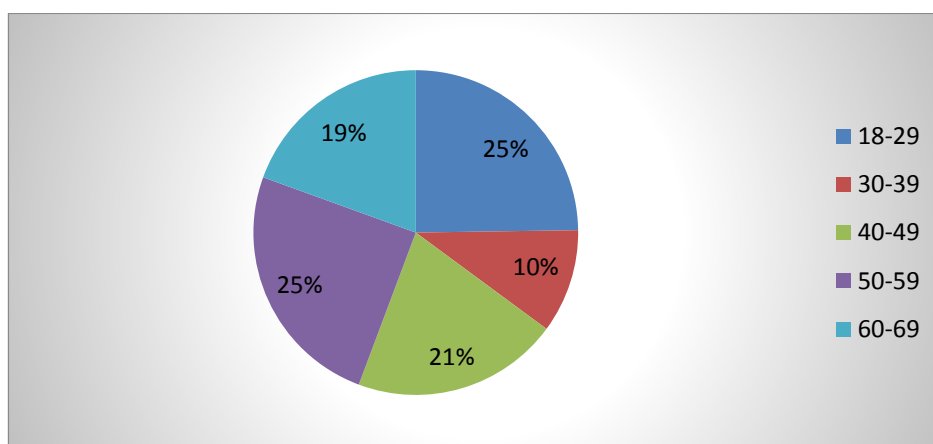
Respondentams pateiktoje anketoje pirmieji klausimai yra suformuoti sociodemografinio pobūdžio. Pirmaisiais penkiais klausimais norima išsiaiškinti apklausoje dalyvavusių gyventojų (respondentų) lytį, amžių, jų išsilavinimą, užimtumą ir gyvenamąją vietą (miestas ar rajonas). Apklausoje sudalyvavo 193 respondentai.

Iš apklausoje sudalyvavusių respondentų buvo 105 moteriškos lyties atstovių, ir tai sudaro 54 proc. ir 88 vyriškosios lyties atstovų t.y. apie 46 proc. (5 pav.)

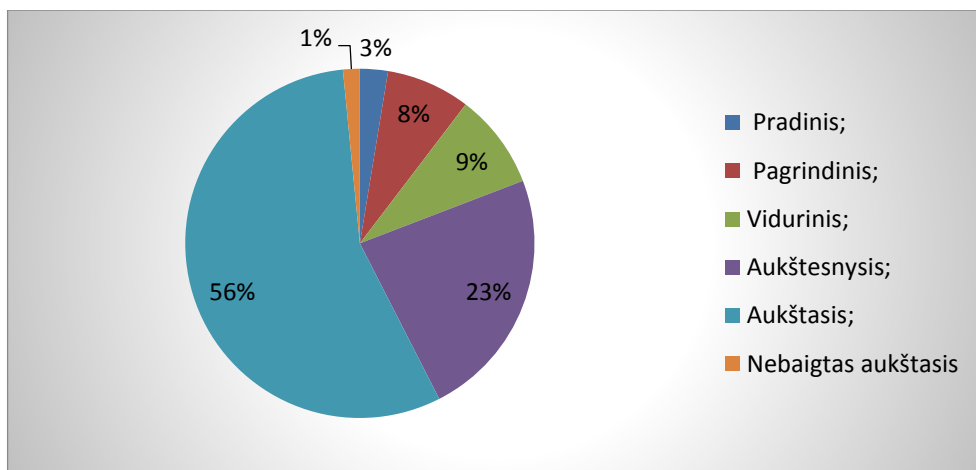
5 pav. Respondentai pagal lytį, proc.

Analizuojant apklausoje dalyvavusių respondentų amžių, dalyvavę respondentai pasiskirstė taip: po 25 proc. surinko dvi amžiaus grupės, tai respondentai amžiaus grupėse nuo 18 iki 29 metų amžiaus ir nuo 50 iki 59 metų amžiaus. Kitose amžiaus grupėse aktyvumas mažesnis: 10 proc. nuo 30 – 39 metų amžiaus; 21 proc. surinko 40 – 49 metų amžiaus respondentai. Aktyviai apklausoje sudalyvavo ir seniausieji apklausos dalyviai t.y. nuo 60 iki 69 ir šios grupių aktyvumas siekė iki 25 proc. (6 pav.).

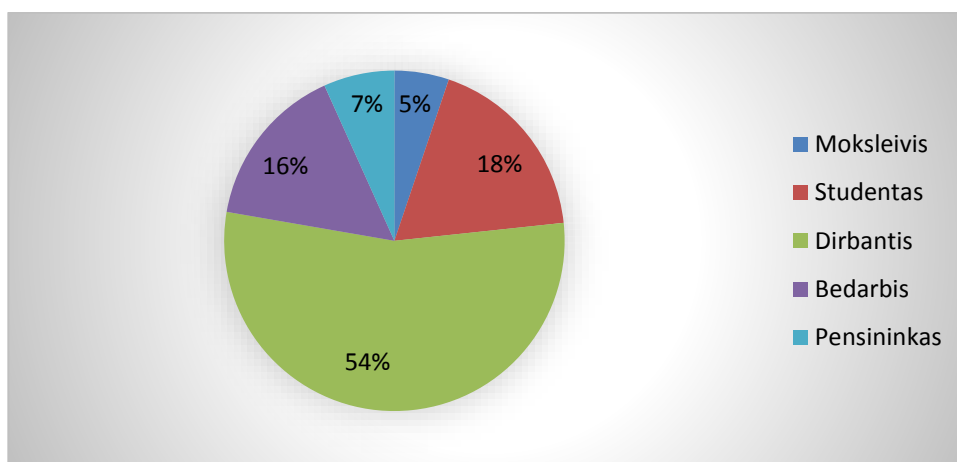
6 pav. Respondentai pagal amžių, proc.

Siekiant išsiaiškinti, kokio išsilavinimo respondentai dalyvavo apklausoje, buvo pateiktas klausimas apie jų išsilavinimą. Informacija (proc.) pateikta (7 pav.). Susumavus gautus rezultatus, galime teigti, kad organizuotoje apklausoje aktyviausiai sudalyvavo respondentai, turintys aukštąjį išsilavinimą. Jie sudarė 56 proc. visų apklaustųjų. 23 proc. surinko respondentai, turintys aukštesnįjį išsilavinimą. Apklausoje taip pat sudalyvavo ir respondentai turintys vidurinį išsilavinimą -9 proc., o 8 proc. surinko respondentai turintys pagrindinį išsilavinimą ir 3 proc. – pradinį išsilavinimą, o nebaigtą aukštąjį sudarė tik 1 proc. respondentų.

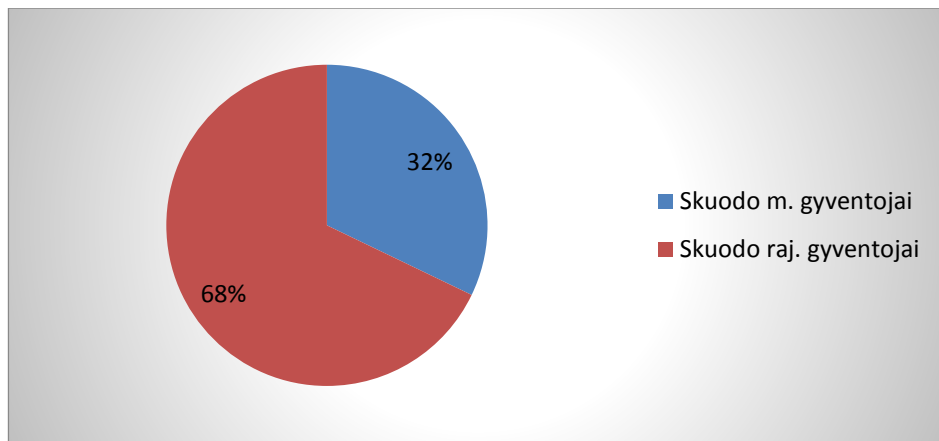
7 pav. Respondentai pagal išsilavinimą, proc.

Tyrimo metu taip pat buvo analizuojamas ir apklausoje, dalyvavusių respondentų statusas. Sudarytoje ir respondentams pateiktoje anketoje buvo suformuluotas klausimas apie jų užimtumą t.y. visuomeninę padėtį (socialinį statusą). Išanalizavus anketose pateiktus atsakymus, galima teigti, kad daugiausiai apklausoje sudalyvavo dirbantys gyventojai – 54 proc., 18 proc. sudaro studentai, bedarbiai surinko - 16 proc.. Apklausoje 7 proc. surinko ir pensijinio amžiaus respondentai, 5 proc. iš visų apklaustųjų atiteko moksleiviams.

8 pav. Respondentai pagal užimtumą, proc.

Ruošiant anketą buvo suformuluotas klausimas, kuris padėtų išsiaiškinti apklausoje, sudalyvavusių respondentų demografinę padėtį. Išanalizavus gautus atsakymus, rezultatai patenkino lūkesčius. Skuodo rajono gyventojai apklausoje sudalyvavo aktyviau. Jie surinko net 68 proc. Skuodo miesto gyventojų buvo apklausta - 32 proc. (9 pav.)

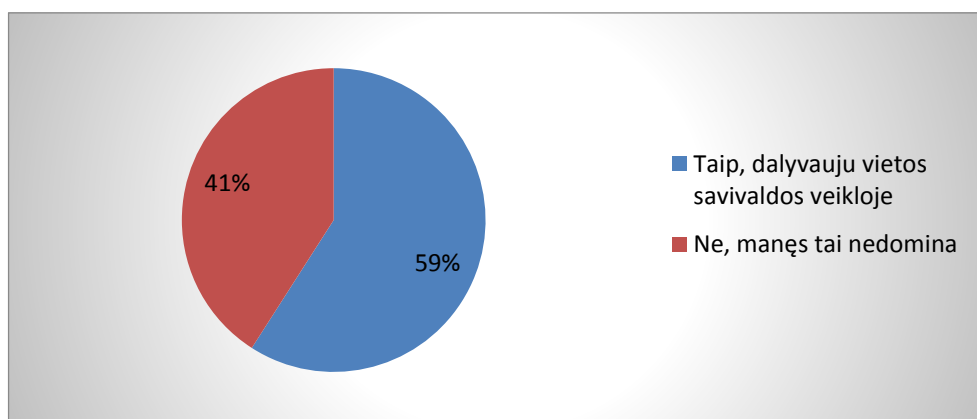

9 pav. Respondentai pagal demografinę padėtį, proc.

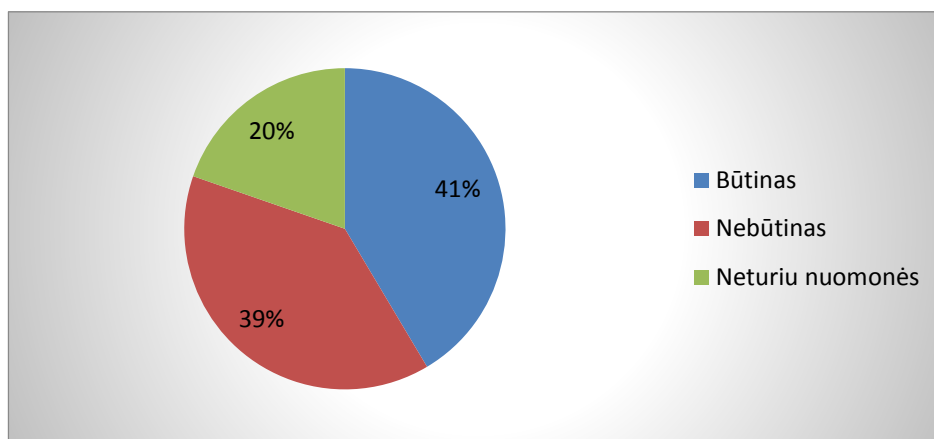
Išanalizuotų anketos duomenų galima teigti, kad anketinėje apklausoje sudalyvavo įvairaus amžiaus, lyties, išsilavinimo, užimtumo ir iš skirtingų demografinių vietovių respondentai. Tai įrodo imties reprezentatyvumą.

Apklauskos metu buvo aktualu išsiaiškinti respondentų aktyvumą ir jų nuomonę, ar dalyvavimas savivaldoje yra būtinas. Gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje reglamentuoja LR Konstitucija, LR Vietos savivaldos įstatymas ir kt. dokumentai. Tuo tikslu respondentams anketoje buvo pateikti klausimai, padėsiantysis išsiaiškinti, kaip aktyviai gyventojai dalyvauja vietos savivaldoje ir dalyvavimo savivaldoje būtinumą. Išanalizuoti ir susumuoti rezultatai pateikti 10 ir 11 paveiksluose.

Iš 10 paveiksle pateiktos informacijos matome, kad 59 proc. gyventojų dalyvauja vietos savivaldoje, o - 41 proc. apklaustųjų teigia, kad dalyvavimas savivaldoje jų nedomina, bet iš 10 paveiksle pateiktų informacijos, galime teigti, kad dalyvavimas vietos savivaldoje yra būtinas. Už tai pasisakė 41 proc. respondentų. Dalyvavimas savivaldoje būtinas, nes niekas kitas geriau kaip patys gyventojai nežino jas supančių ir juos kamuojančių problemų sprendimo būdų. 39 proc. respondentų teigia, kad dalyvavimas nebūtinas, o 20 proc. apklaustųjų apie tai neturi nuomonės (11 pav.).

10 pav. Respondentų aktyvumas savivaldoje, proc.

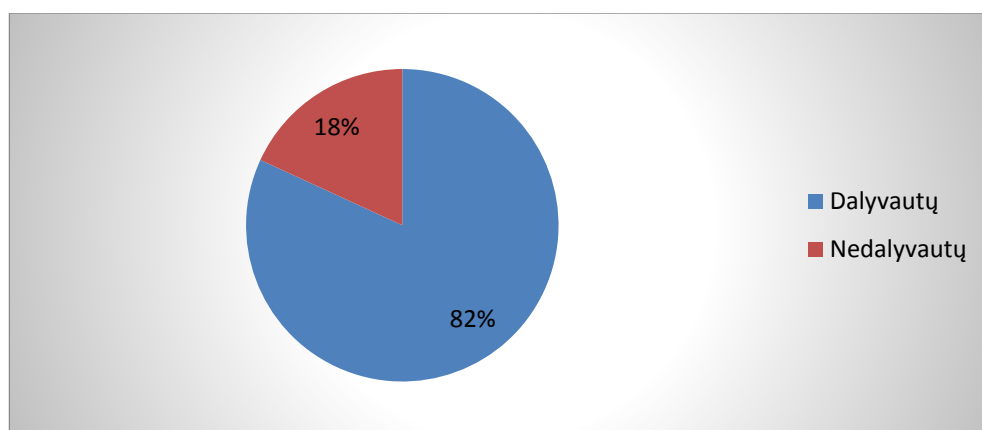

11 pav. Gyventojų nuomonė, ar jų dalyvavimas savivaldoje būtinas, proc.

Gyventojų paklausus, jei būtų galimybė dalyvauti savivaldoje ir įtakoti priimant sprendimus (12 pav.) didžioji dauguma t.y. 82 proc. pasisakė už dalyvavimą, o likusieji 18 proc. nedalyvautų sprendimų priėmimo, nors gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra įtvirtintas LR Konstitucijoje.

„Konstitucijoje įtvirtintus principus, kurie susiję su gyventojų dalyvavimu savivaldoje priimant sprendimus, konkretizuoja Lietuvos Respublikos įstatymai, kurie nustato priemones ir būdus. Dalyvavimo procedūrą reglamentuoja – jų pagrindu priimti poįstatyminiai teisės aktai, Vyriausybės nutarimai, ministrų įsakymai ir kt. teisės aktai“ (Studija „Gyventojų dalyvavimas vietos reikalų tvarkyme, 2010).

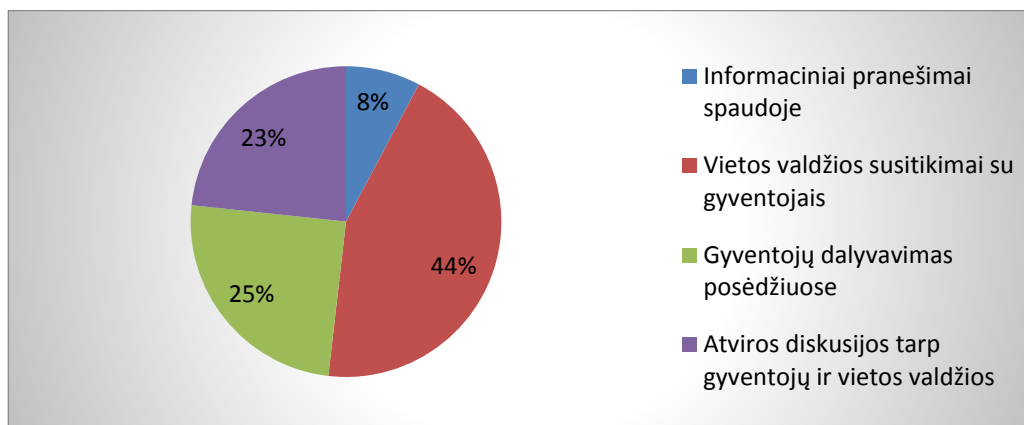
Taigi gyventojų dalyvavimą savivaldoje reikia nuolat tobulinti, siekiant kuo didesnio gyventojų aktyvumo, dalyvavimo galimybių ir įvairovės.

12 pav. Gyventojų dalyvavimas savivaldoje, įtakojant sprendimus, proc.

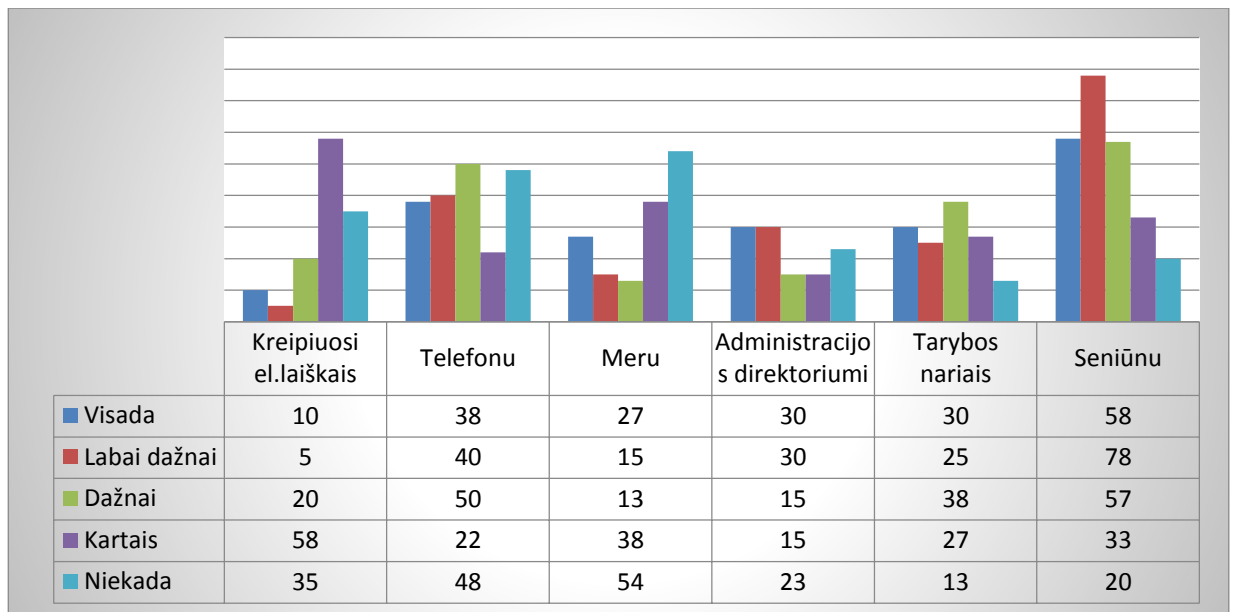
Išanalizavus anketas, paaiškėjo, kad gyventojai dalyvautų vietos savivaldoje, tik jiems prieinamais ir priimtinais būdais (13 pav). Vienas iš priimtinausių būdų respondentai įvardijo vietos valdžios susitikimus su gyventojais.

Iš visų 193 apklaustų respondentų šis dalyvavimo būdas sudaro 44 proc., o 25 proc. respondentų norėtų ir sutiktų dalyvauti komitetų, tarybos posėdžiuose. Atviros diskusijos su vietos valdžia pageidautų 23 proc. respondentų, informaciniai pranešimais pasitenkintų – 8 proc. respondentų.

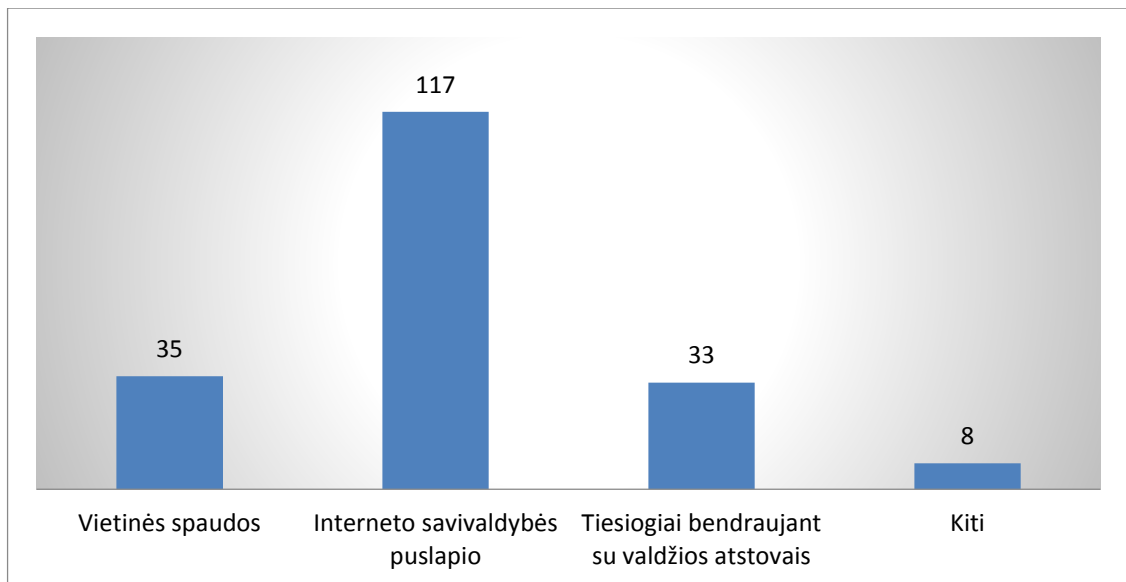
13 pav. Respondentų dalyvavimo būdai ir metodai, proc.

Analizuojant informaciją pateiktą 14 paveiksle, galime teigti, kad gyventojai labai dažnai ir aktyviai bendrauja su seniūnu (-ais). Seniūnas tai yra tas žmogus, kuris yra arčiausiai žmonių ir kuris geriausiai žino problemas, supančius gyventojus. Bendravimą su seniūnu pasirinko 78 apklaustieji. Nuo 50 iki 58 apklaustųjų kaip populiariausius bendravimo būdus įvardino – bendravimą e. laiškais ir telefonu. Taip pat gyventojai kreipiasi ir į merą, bendravimas su tarybos nariais bei administracijos direktoriumi yra žymiai mažesnis. Iš diagramoje pateiktų duomenų, galime pastebėti, kad bendravimas vyksta telefonu ir elektroniniais laiškais. Bendravimas su vietos valdžios atstovais tokiais, kaip meras, administracijos direktorius, tarybos nariais yra ganėtinai mažas. Tai lemia gyventojų nepasitikėjimas išrinktais naujais vietos valdžios atstovais.

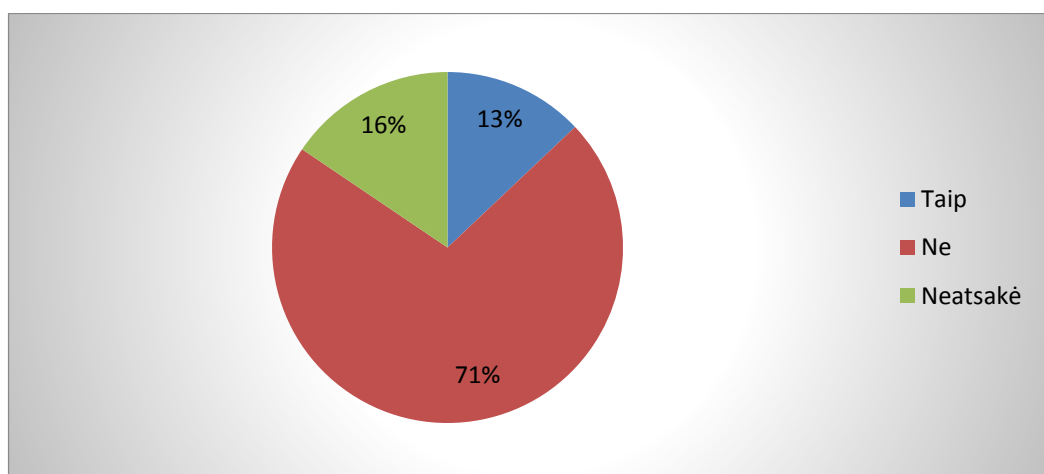
14 pav. Kaip bendraujate (kokiais būdais) su vietos valdžia, vnt.

Pagrindinis šaltinis iš kurio gyventojai sužino apie vietos valdžios veiklas yra įvardintas internetinis savivaldybės puslapis www.skuodas.lt. Šiame puslapyje gyventojai gali rasti informacijos apie komitetų ir tarybos posėdžius, jų metu priimtus sprendimus, strateginius planus, rengiamus detaliuosius planus, informaciją apie vykdomus viešuosius pirkimus, konkursus į laisvas darbo vietas, ir kt. informaciją. Kiti šaltiniai, suteikiantys informaciją yra vietinė spauda, tai dienraščiai „Mūsų žodis“ ir „Skuodas“. Spauldoje gyventojai gali rasti informaciją apie organizuojamus susitikimus ne tik su vietos valdžios atstovais, bet ir su atvykstančiais valdžios atstovais. Ne mažai informacijos gyventojai susirenka tiesiogiai bendraudami su valdžios atstovais arba bendravimu vienas su kitu (15 pav.). Internetiniu savivaldybės puslapiu naudojasi 117 iš apklausoje sudalyvavusių respondentų, nuo 33 iki 35 respondentų informaciją sužino iš vietinės spaudos arba tiesiogiai bendraujant su valdžios atstovais. 8 respondentai iš 193 renkasi kitus bendravimo šaltinius. Bendravimas tiek valdžios atstovams tiek, vietos gyventojams yra labai svarbus. Taip užsimezga glaudesnis ryšys, didėja pasitikėjimas vietos valdžia ir jos priimamais sprendimais.

15 pav. Šaltiniai apie vietos valdžios veiklas, vnt.

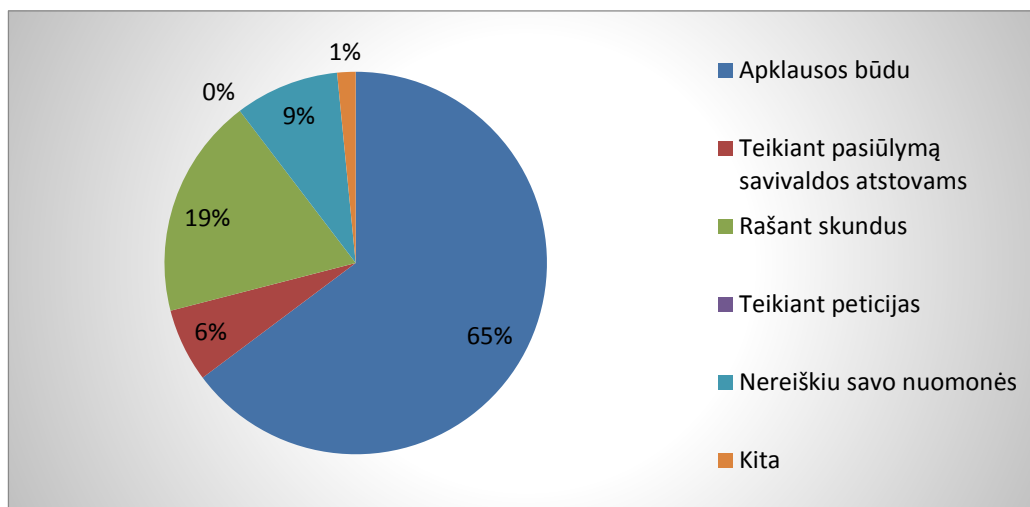
Anketoje, respondentų paklausus, ar jie bent kartą yra išreiškę savo nuomonę, ar teikę pasiūlymą vietos valdžios atstovams (16 pav.), rezultatai nelabai nudžiugino. 71 proc. respondentų atsakė, kad nėra teikę pasiūlymų vietos valdžios atstovams, 16 proc. pasisakė, kad buvo teikę siūlymus dėl vienos ar kitos problemos išsprendimo, o 13 proc. į pateiktą klausimą neatsakė. Kuo mažiau gyventojai teikia siūlymų dėl vienokių ar kitokių problemų išsprendimų būdų, tuo labiau jie lieka nepatenkinti vietos valdžios priimtais sprendimais. Todėl ir atsiranda nepasitenkinimas priimtais sprendimais.

16 pav. Pasiūlymų teikimas ir nuomonės išreiškimas vietos valdžios atstovams, proc.

Respondentų anketoje buvo klausama, kaip jie išreiškia savo nuomonę, dalyvaudami vietos savivaldos veikloje. Pagal gautą informaciją matome, kad 65 proc. savo nuomonę išreiškia apklausos būdu, 19 proc. – rašant skundus, savo nuomonės nepareiškia apie 9 proc. apklaustųjų,

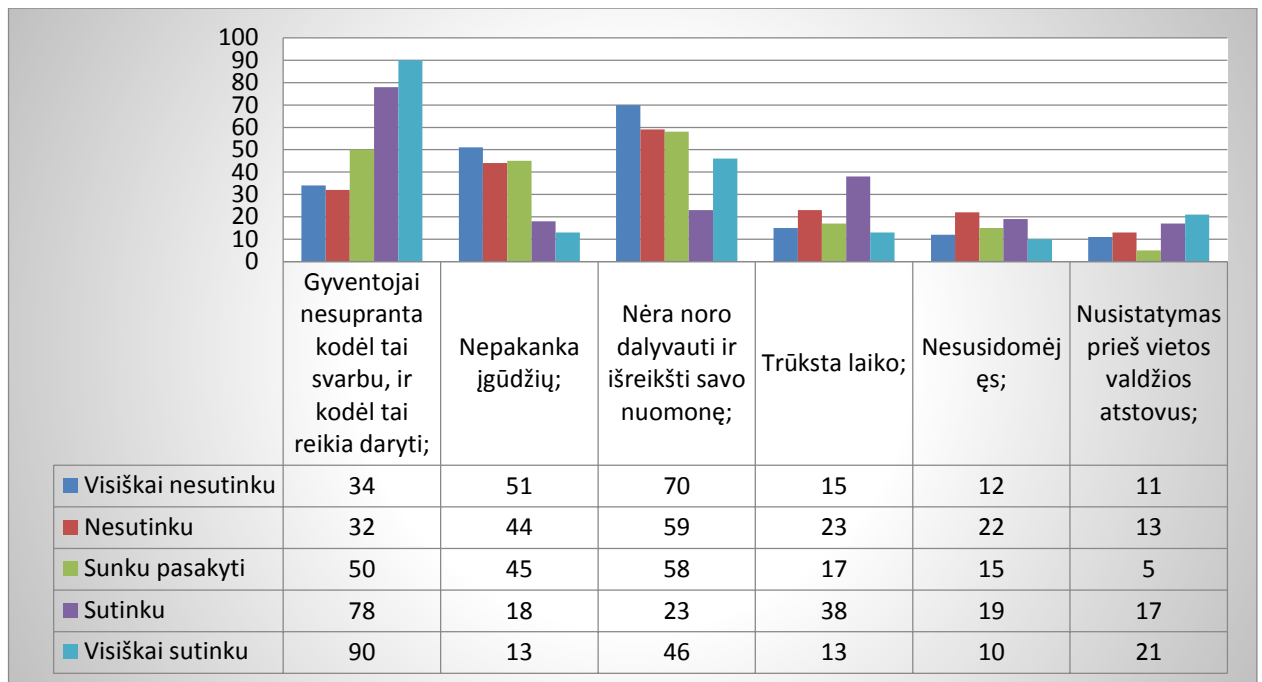
6 proc. teikdami pasiūlymus savivaldos atstovams ir tik 1 proc. pasirenka kitus nuomonės išreiškimo būdus. (17 pav.)

17 pav. Kai dalyvaujate vietos savivaldoje savo nuomone išreiškiate, proc.

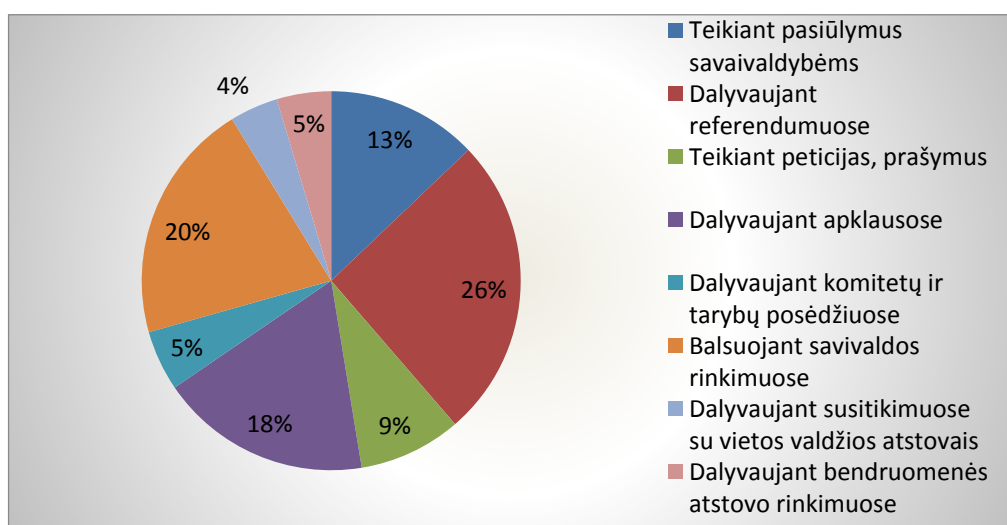
Vykdytos anketinės apklausos metu respondentai į jiems anketoje pateiktą klausimą: „Kas labiausiai trukdo gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje?“ atsakymo variantų buvo labai daug ir labai įvairių (18 pav.). Analizuojant atsakymus susidaro nuomonė, jog gyventojams nėra visiškai jokio noro dalyvauti vietos savivaldoje ir išreikšti savo nuomonę. Taip pat galvoja ir 70 apklaustųjų iš 193 respondentų. 59 respondentai su šia nuomone nesutiko, o 58 buvo sunku atsakyti į pateiktą klausimą, tačiau 78 apklaustieji pasakė tai, dėl ko vertėtų susimąstyti vietos valdžios atstovams. Jie sutiko su teiginiu, kad „nesupranta, kodėl tai svarbu, ir kodėl tai reikia daryti“. Šiam teiginiui visiškai pritarė 90 respondentų.

Išanalizavus anketas susidarė nuomonė, kad gyventojai yra nusistatę prieš vietos valdžios atstovus ir kad jie nesidomi dalyvavimo galimybėmis.

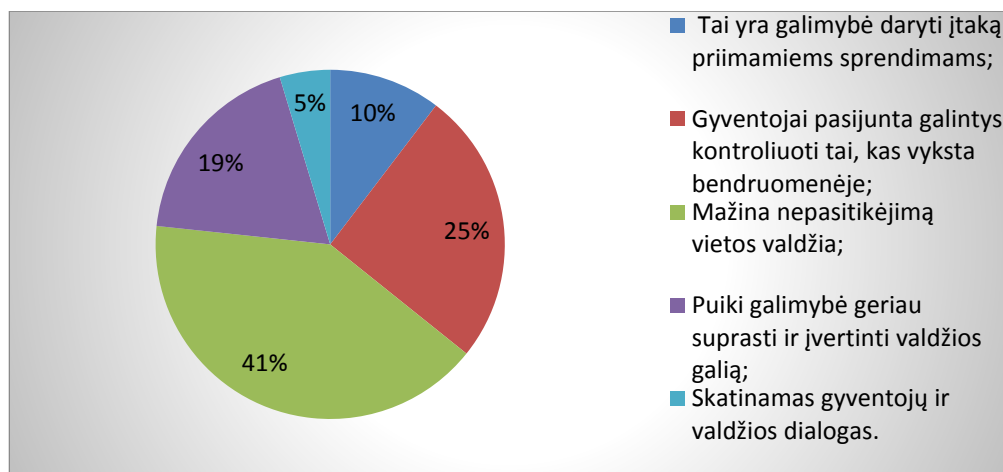
18 pav. Kas labiausiai trukdo gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje?

Daugelis respondentų mano, kad didžiausią įtaką gali daryti, dalyvaudami komitetų ir tarybų posėdžiuose – 26 proc., o 20 proc. respondentų galvoja, kad balsuojant savivaldos rinkimuose. Dalyvavimas apklausose sudaro apie – 18 proc., o teikiant pasiūlymus savivaldybėms – 13 proc. Kiti dalyvavimo būdai sudaro labai nedidelę procentinę dalį - tik 9 proc.: teikiant peticijas ir prašymus, po 5 proc. – dalyvaujant komitetų ir tarybų posėdžiuose bei dalyvaujant bendruomenės atstovo rinkimuose, 4 proc. atitenka dalyvavimui susitikimuose su vietos valdžios atstovais (19 pav.).

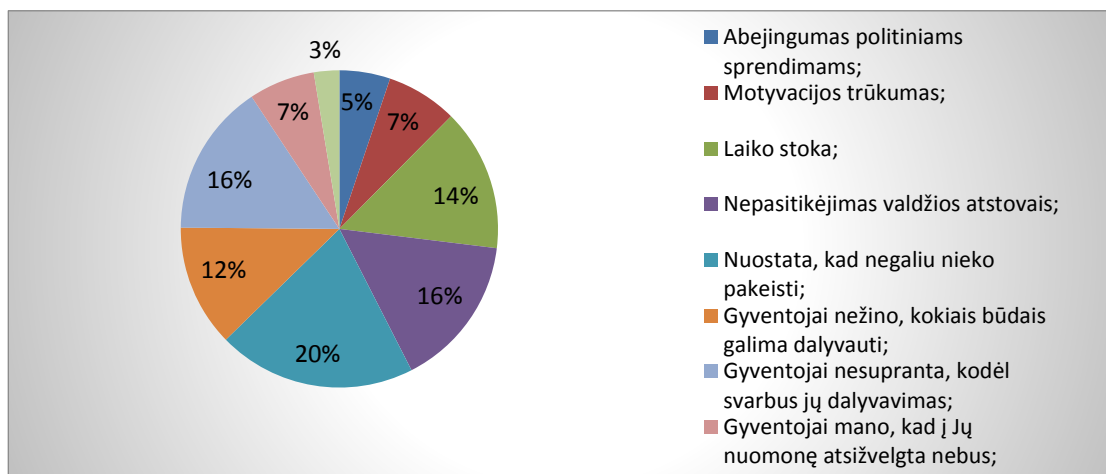
19 pav. Dalyvavimo būdai, galintys turėti įtakos vietos savivaldoje, proc.

Siekiant išsiaiškinti: „Kaip gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra naudingas patiems gyventojams?“ Respondentų atsakymai į šį pasiskirstė taip: 41 proc. teigė, kad tai sumažintų nepasitikėjimą vietos valdžia, 25 proc. galvoja, kad jie galėtų kontroliuoti, tai kas vyksta bendruomenėje. 19 proc. respondentų sako, kad tai yra puiki galimybė geriau patiems suprasti ir įvertinti valdžios galią, kiti 10 proc. mano, kad tai yra galimybė daryti įtaką priimamiems sprendimams, 5 proc. – skatinimas gyventojų ir valdžios dialogas (20 pav.).

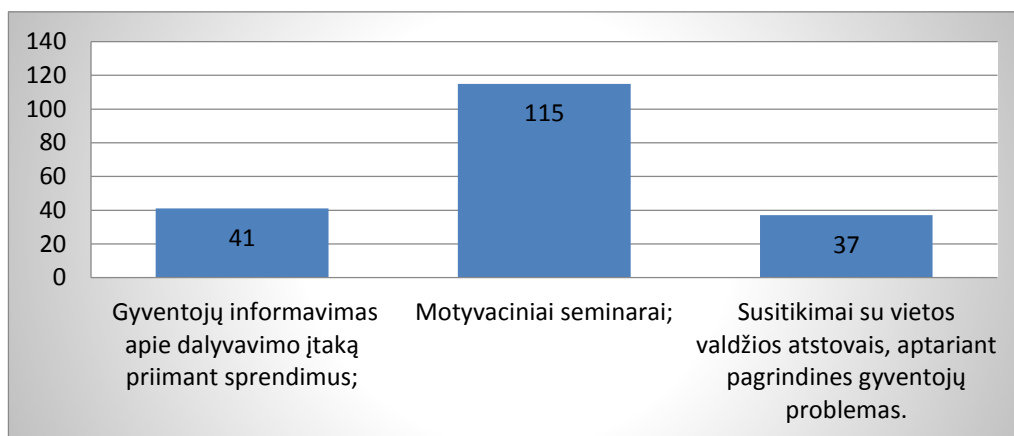
20 pav. Kaip gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra naudingas patiems gyventojams, proc.

Respondentai, atsakinėdami į klausimą, kokios priežastys turi įtakos, dalyvavimui savivaldoje išsiskaidė į daug punktų (21 pav.). Viena, kaip iš svarbesnių priežasčių išskyrė – nuostata, kad negali nieko pakeisti ir jų dalyvavimas būtų beprasmis. Ši pozicija užima 20 proc. Priežastys – kaip nepasitikėjimas valdžia ir, kad gyventojai nesupranta, kodėl yra svarbus jų dalyvavimas surinko po 16 proc. 14 proc. respondentų įvardino, kad nedalyvauja savivaldoje dėl laiko stokos, 7 proc. atiteko motyvacijos trūkumui ir manymui, kad į gyventojų nuomonę nebus atsižvelgta. 5 proc. surinko abejingumas politiniams sprendimams ir 3 proc. pasirinko kt. variantą.

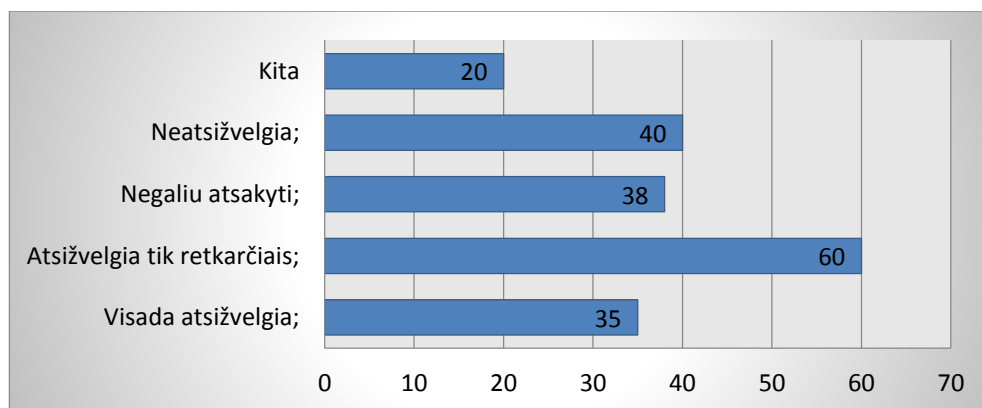
21 pav. Priežastys, turinčios įtakos gyventojų dalyvavimui vietos savivaldoje, proc.

Analizuojant pateiktą klausimą apie gyventojų skatinimą dalyvauti savivaldoje ir skatinimo priemonės ir būdus iš 193 apklausoje dalyvavusių respondentų 115 mielai rinktūsi motyvacinius seminarus. Motyvacinių seminarų metu vietos gyventojams būtų suteikiama informacija apie dalyvavimo naudą tiek pačiam gyventojui, tiek valdžios atstovams, 41 respondentas sutiktų ir norėtų gauti informacijos apie jo dalyvavimo savivaldoje įtaką, priimant sprendimus, o 37 respondentai, norėtų susitikimų su vietos valdžios atstovais, aptariant, analizuojant, o gal netgi gal ir sprendžiant pagrindines gyventojų problemas (22 pav.)

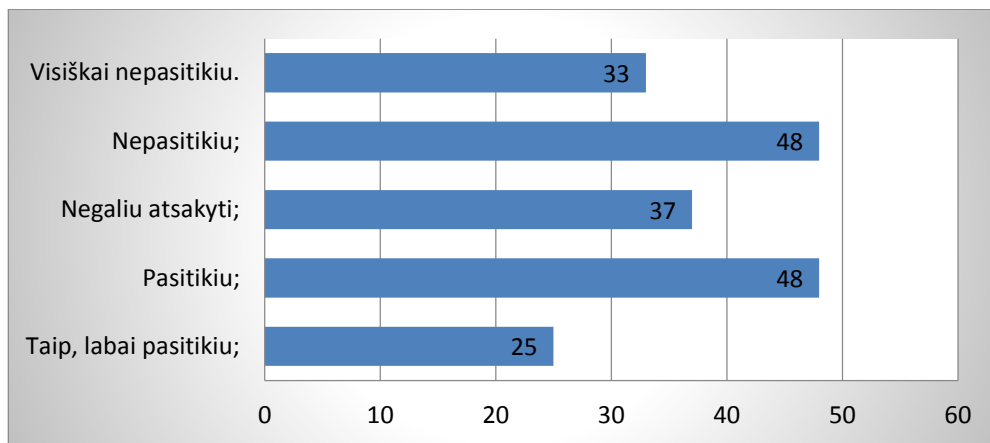
22 pav. Gyventojų dalyvavimą, skatinančios priemonės, vnt.

Respondentų anketoje taip pat buvo klausama apie tai, kaip jie mano, ar valdžios atstovai reaguoja į gyventojų nuomonę. Išanalizavus visas gautas anketas ir jas susisteminius rezultatai pateikti 23 paveikslėlyje. Diagramoje matyti, kad iš 193 apklaustų respondentų 60 teigia ir galvoja, valdžios atstovai į jų nuomonę tik retkarčiais atsižvelgia, nuo 38 iki 40 galvoja, kad valdžios atstovai į jų siūlymus neatsižvelgia arba iš viso negali atsakyti į pateiktą klausimą, nes to niekada nėra darę. 35 respondentai teigia, jog atsižvelgiama į respondentų nuomonę ir ja vadovaujantis yra priimami jiems naudingi sprendimai, o likusieji 20 į pateiktą klausimą neatsakinėjo.

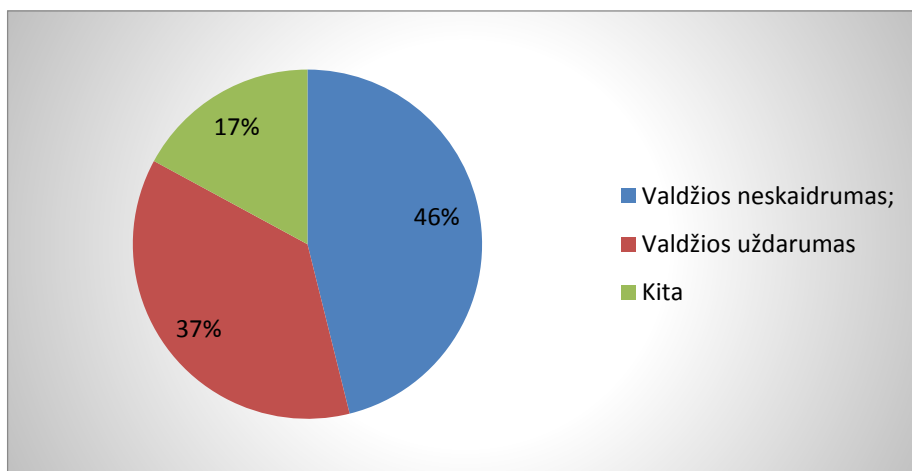
23 pav. Skuodo rajono savivaldybės atstovų požiūris į išreikštą nuomonę, vnt.

Vienas iš paskutiniųjų klausimų buvo suformuluotas apie gyventojų pasitikėjimą savivaldos vykdoma veikla. Analizuojant anketoje pateiktą klausimą apie pasitikėjimą, vienodas respondentų skaičius t.y. lygiai po 48 pasisakė, kad pasitiki ir kad nepasitiki savivaldybės vykdoma veikla. 37 respondentai į pateiktą klausimą negalėjo atsakyti, o 33 –pasisakė, kad visiškai neapsitiki savivaldos vykdoma veikla, tačiau 25 respondentai iš 193 apklaustųjų teigia, kad vis dėlto pasitiki savivaldybės vykdoma veikla (24 pav.)

24 pav. Pasitikėjimas savivaldybės vykdoma veikla, vnt.

Kokios priežastys lemia nepasitikėjimą valdžia? Išanalizavus ir susumavus respondentų atsakymus į pateiktą klausimą rezultatai pateikiami skritulinėje diagramoje (25 pav.) 43 proc. respondentų nepasitikėjimą sieja su valdžios neskaidrumu, neišprusimu ir neveiklumu. Valdžios uždarymas sudaro 37 proc., o 17 proc. respondentų negalėjo atsakyti į pateiktą klausimą.

25 pav. Nepasitikėjimo valdžia priežastys, proc.

IŠVADOS

Lietuvos Respublikos įstatymai suteikia visas galimybes gyventojams, kuo aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje. Vietos valdžios atstovai yra valstybės tarnautojai, kurie priėmę priesaiką, įsipareigojo dirbti žmonėms. Vietos valdžios atstovai t.y. tie žmonės, kurie yra arčiausiai savo gyventojų ir kurie geriausiai žino juos supančias problemas ir gali padėti, kuo efektyviau jas išspręsti.

- Gyventojų dalyvavimo savivaldoje sampratą daugelis mokslininkų supranta įvairiai, tačiau dauguma mano, kad tai yra abipusis gyventojų ir vietos valdžios bendradarbiavimas, kuomet viena pusė išklauso kitos pusės ir išreiškia savo mintis ir norus. Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra vienas iš pagrindinių ir svarbiausių demokratijos bruožų. Aktyvus gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje suteikia galimybes išrinktiems vietos valdžios atstovams suprasti, įsigyventi ir į visos bendruomenės problemas ir ieškoti visiems palankių ir naudingų problemų sprendimo būdų. Taigi gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra ganėtinai svarbus, nes valdžios atstovai priiminėdami įvairius teisės aktus neskiria visiškai jokio dėmesio į gyventojų poreikius ir juos slegiančias problemas. Tuomet gyventojai maištauja, streikuoja ir piketuoja, taip išreikšdami nepasitenkinimą valdžios atstovais.

- Gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija, LR Vietos savivaldos įstatymas. Šiuose pagrindiniuose dokumentuose yra įtvirtinta net tik gyventojų dalyvavimas savivaldoje, bet ir galimybė teisėtai dalyvauti ir išreikšti savo valią tarybos rinkimuose, kur bus atstovaujama jo interesams. Lietuvos Respublikos savivaldos įstatymas taip pat suteikia galimybes aktyviam gyventojų dalyvavimui vietos savivaldoje. Tačiau pasitaiko ir išimčių. Retkarčiais gyventojų dalyvavimas tampa neveiksmingu. Neveiksmingumas pasireiškia tuo, kad išrinkti valdžios atstovai nepaiso gyventojų išreikštos nuomonės, jie pamiršta apie duotus pažadus padėti išspręsti vieną ar kitą problemą.

- Gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje pasireiškia dvejomis pagrindinėmis formomis tai - tiesioginis dalyvavimas ir netiesioginis dalyvavimas. Iš esamų tiesioginio dalyvavimo formų Skuodo rajono savivaldybės gyventojai dalyvauja tarybos rinkimuose, organizuojamuose apklausose. Gyventojai taip pat dalyvauja ir bendruomeninėje veikloje, politiniuose judėjimuose. Nemažai gyventojų dalyvauja susitikimuose su vietos valdžios atstovais. Dalyvavimas vyksta, teikiant skundus, prašymus. Tokios kardinalios priemonės kaip demonstracijos, piketai, mitingai Skuodo rajone neorganizuojami. Kalbant apie netiesioginį dalyvavimą būtų galima pasakyti, kad gyventojas savivaldoje dalyvauja tikrai tiek, kiek reikalingas balsas. Balsas, kuris suteikia įgaliojimus valdžios atstovams valdyti.

- Atlikus, kiekybinę (anketinę) apklausą, kurioje sudalyvavo įvairaus išsilavinimo, amžiaus gyventojai ir išanalizavus, Skuodo rajono gyventojų išreikštą nuomonę ir išsakytas savo mintis apie gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje galima teigti, kad gyventojams yra nors ir nedidelės galimybės aktyviam, produktyviam dalyvavimui vietos savivaldoje.

- Vietos gyventojai sutinka, kad dalyvavimas būtų abipusiai naudingas, tačiau gyventojų aktyvumą mažina nesidomėjimas vykdoma politika, priešiškus išrinktai valdžiai, informacijos stoka ir nežinojimas, abejingumas, todėl atsiranda nepasitikėjimas ir nusivylimas. Visi šie veiksniai lemia mažėjančią gyventojų nedalyvavimą vietos savivaldoje. Norėdami, kuo didesnio, aktyvesnio gyventojų dalyvavimo savivaldoje, reikia nuolat tobulinti dalyvavimo metodus, būdus ir formas. Iš atliktos anketinės apklausos rezultatų matyti, kad gyventojai dažniausiai naudoja šiuos būdus: susitikimai su valdžios atstovais, taip pat dalyvavimas komitetų ir tarybos posėdžiuose, gyventojai pritartų ir noriai sudalyvautų diskusijose su vietos valdžia. Dalyvavimą paskatintų motyvaciniai seminarai, informacija apie gyventojų daromą įtaką analizuojamiems bei priimamiems sprendimams. Tarp nedalyvaujančių išryškėja ir nedidelė grupelė, kurie aktyviai dalyvauja vietos savivaldoje. Šių vietos gyventojų pagrindinis dalyvavimo būdas yra bendravimas vienas su kitu: tiek vietos valdžios atstovams su gyventojais, tiek gyventojų su vietos valdžia. Valdžios atstovams bendrauti su vietos gyventojais yra labai naudinga, nes jie gali pasiūlyti daug abipusiai naudingų, racionalių sprendimo būdų į iškilusias problemas. Tarp Skuodo rajono gyventojų yra daugybė išsilavinusių, didelę patirtį ir savo sritį puikiai išmanančių specialistų, kurie galėtų teikti konsultacijas vietos valdžios atstovams. Trūksta tik kelių faktorių – tai pasitikėjimo savimi, savo žiniomis, patirtimi ir idėjomis.

- Interviu apklausos metu, bendraujant su Skuodo rajono savivaldybėje, dirbančiais ir savo sritį puikiai išmanančiais ekspertais, susidaro nuomonė, nors ir gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra reglamentuotas LR įstatymais, tačiau gyventojai nežino, ar nenori žinoti, kad jie visi turi teises ir galimybes dalyvauti vietos savivaldoje. Visi apklausti ekspertai, kaip vienas teigė, kad gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra labai svarbus, naudingas ir reikalingas, tačiau „koją kišą“ viena didžiausių ir svarbiausių problemų, tai gyventojų nusivylimas, nepasitikėjimas ir abejingumas. Nusivylimas, nepasitikėjimas ir abejingumas atsiranda ne per vienerius metus ir kai jie užvaldo žmogų yra labai sunku jais atsikratyti, ir iš jų išsivaduoti. Pakanka vieną kartą žmogų apgauti, jam pameluoti ar neištesėti duoti pažado, tai jau kitą kartą yra labai sunku įgyti jo pasitikėjimą ir labai sunku įrodyti, kad jam norima tik gero ir kad viskas yra daroma tik dėl jų.

- Gyventojų iniciatyvumas, aktyvumas ir suinteresuotumas dalyvaujant savivaldoje svarbiausių raiškos formos, nes tik iniciatyvus, motyvuotas, aktyvus gyventojas gali pasiekti žymiai rezultatyvesnių, geresnių bei efektyvesnių ir naudingesnių rezultatų.

- Tik abipusis pasitikėjimas, supratingumas, vienas kito palaikymas, gali sėkmingai padėti vykdyti ir įvykdyti racionalius, abipusiai naudingus projektus, kurie skatintų glaudesnį bendravimą ir bendradarbiavimą. Tik akivaizdūs pokyčiai padėtų iš naujo atgaivinti ir sužadinti gyventojų pasitikėjimą vietos valdžia.

REKOMENDACIJOS

Vadovaujantis, atliktų kokybinio ir kiekybinio tyrimo rezultatais, rekomendacijos pateiktos Skuodo rajono vietos savivaldos atstovams:

1. Gyventojų nedalyvavimo vietos savivaldoje pagrindinė priežastis yra rajono gyventojų neinformuotumas apie jiems įstatymų suteikiama galimybė dalyvauti vietos savivaldoje, todėl būtina didinti informacijos sklaidą visais įmanomais būdais ir priemonėmis.
2. Organizuoti seminarus, diskusijas, konferencijas į kurias būtų kviečiami savivaldybių asociacijos atstovai, kurie paaiškintų gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje, galimybes, svarbumą ir naudą, tiek vietos valdžios atstovams, tiek rajono gyventojams ir kokių būdų ir priemonių imtis dalyvavimo efektyvinimui.
3. Išdiskutuoti su vietos gyventojais, kas paskatintų jų aktyvesnį dalyvavimą savivaldoje pažymint, kad kiekvienas rajono gyventojas yra labai svarbus, neatsižlegiant į jo amžių, socialinę padėtį, užimtumą ar išsilavinimą ir kt.
4. Stengtis sumažinti atskirtį tarp vietos valdžios ir rajono gyventojų, įgyjant vietos gyventojų pasitikėjimą.
5. Prieš priimant svarbų sprendimą, surengti Skuodo rajono lygmeniu gyventojų apklausą, kuri padėtų pažvelgti į iškilusią problemą „kitomis akimis“ ir tai padėtų vietos valdžios atstovams priimti racionalų ir abipusiai naudingą sprendimą.
6. Atrinkti rajono gyventojus, visuomeninių organizacijų, bendruomenių atstovus atsitiktine tvarka ir juos pakviesti aktyviai dalyvauti (be balso teisės) komitetų, tarybos posėdžiuose, išklausančių jų nuomonę nagrinėjamu klausimu, teikiant pasiūlymus nagrinėjamos problemos sprendimui.
7. Rajone, esančiose ugdymo įstaigose ar netgi Skuodo rajono savivaldybėje organizuoti susitikimus – diskusijas su skirtingų krypčių vietinės valdžios atstovais, kurie skatintų pilietiškumą ir aktyvų dalyvavimą.

8. Metuose kartą galėtų vykti akcijos, kurių metu vietos valdžios atstovai užleistų savo darbo vietas rajono jaunimui, kad jie galėtų suprasti ir suvoktų, kokie yra svarūs rajono gyventojai, koks yra naudingas jų palaikymas, supratingumas ir pasitikėjimas vietos valdžia.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Abs H.,J., Veldhuis, R. (2006). Indicators on Active Citizenship for Democracy – the social, cultural and economic domain Prieiga internetu: <http://textedu.com/f2/download/indicators-on-active-citizenship-for-democracy-the-social.pdf>.
2. Arnstein S.,R.A ladder of Citizen participation. Prieiga internetą: <http://litggow-schmidt.dk/sherry-arnstein/ladder-of-citizen-participation.html>.
3. Arimavičiūtė M., Lietuvos savivaldybių strateginio planavimo problemos, 2012, T. Nr. 2 / 2012, Vol. 11, No 2, p. 272–286
4. Astrauskas, A. (2011). Vietos savivaldos raida Lietuvoje 1990–2010m. Viešojo politika ir administravimas. T. 10, Nr. 2
5. Astrauskas, A., (2013). Vietos savivalda Lietuvoje 1990-2013m. Vietos savivaldybių kompetencijos pokyčiai. 2013 4 (32). 127-133
6. Balčiūnas, S., Juozaitienė, L., Rudytė, D., Tijūnaitienė, R. (2014). Bakalauro studijų darbų rengimo metodinės rekomendacijos. Šiaulių universitetas socialinių mokslų fakultetas. Vilnius
7. Bartuškaitė, M., Žilys, A. (2001). Politinio ir socialinio pasitikėjimo bei dalyvavimo raiška Lietuvos demokratijoje. Prieiga internetą: http://culturesociety.vdu.lt/wp-content/uploads/2011/06/5.M.Bartuskaite_A.Zilys-Politinio-ir-socialinio-pasitik%C4%97jimo-bei-dalyvavimo-rai%C5%Alka-Lietuvos_KV21.pdf.
8. Bersėnaitė J., Tijūnaitienė R. (2013). Dalyvavimo pilietinės visuomenės organizacijų veikloje motyvacijos pokyčiai [žiūrėta 2016 – 04 - 24]
9. Bitinas B., Rupšienė L., Žydžiūnaitė V., 2008, Kokybinių tyrimų metodologija. Klaipėda.
10. Bosas, A. (2003). Valdymo efektyvumo didinimas – atsakas į eurointegracijos ir globalizacijos iššūkius. Tiltai. 2003, Klaipėda: KU l-kla; p. 9. Prieiga internetu: <http://www.e-library.lt/resursai/Mokslai/LRS%20mokslininkai/Bosas/Valdymo%20efektyvumo%20didinimas.pdf>.
11. Bovaird, T., Loffler, E. (2003). Public management and governance. Prieiga internetu: http://www.amazon.com/Public-Management-Governance-Tony-Bovaird/dp/0415430437#reader_0415430437.
12. Butkevičienė, E. (2011), Mokymo seminaro medžiaga. Apklausų duomenų analizė. Prieiga internetu: http://www.lidata.eu/index.php?file=files/mokymai/seminaras_20110129/sem0129.html&course_file=sem0129_1_1.html.

13. Buškevičiūtė, J., Raipa, A. (2010). Šiuolaikinių sprendimų rengimas viešajame sektoriuje. *Viešoji politika ir administravimas*, 34, 21-31.
14. Degutis, M., Ramonaitė, A., Žiliukaitė, R. (2008). Lietuvos visuomenės pilietinės galios indeksas. Prieiga internetu:http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/08/pgi_2008_spaudai.pdf.
15. Domikė, I. (2011). Visuomenės informavimas ir įtraukimas į vietos savivaldos veiklą: Tauragės rajono savivaldybės atvejo analizė: magistro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Šiauliai.
16. Eitutytė D. (2011). Konkurencinio pranašumo stiprinimas Palangos viešbučiuose. Kaunas.
17. Europos vietos savivaldos chartija. Prieiga internetu:<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FBB583805C92>.
18. Europos vietos savivaldos chartijos papildomas protokolai dėl teisės dalyvauti sprendžiant vietos valdžios reikalus. Prieiga internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FBB583805C92>.
19. Finkelstein, M. A. (2011). Individualism/Collectivism and Organizational Citizenship Behavior: An Integrative Framework. *Social Behavior and Personality*, 40(10), 1633–1644.
20. Gaižauskienė, Dž. (2013). Gyventojų įtraukimas į sprendimų priėmimą savivaldoje: Tauragės rajono Gaurės seniūnijos atvejis. Šiauliai.
21. Gineitienė, D., Domarkas, V. (2000). Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo Administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija. 77p.
22. Grigienė, K. Savivaldybės teisė. Prieiga internetu:<http://kristina.grigiene.home.mruni.eu/wp-content/uploads/2011/03/SAVIVALDOS-TEIS%C4%96.ppt>.
23. Janeliūnas, T. (2009). Valdžios sprendimų priėmimo procesų Lietuvoje teisinio reglamentavimo ir esamų praktikų analizė. In *Pilietinės visuomenės institutas. Lietuvos valdžia: atvirumo link?* (p. 89 –130). Vilnius: Versus aureus. ISBN 978-9955-34-228-1.
24. Jasaitis, J. (2012). Kaimiškojo rajono konkurencingumo didinimo paieškos, taikant mikro regionalizacijos idėją. Lietuvos kaimo vietovių konkurencingumo stiprinimo geroji paskirtis. Kaunas, Akademija: Aleksandro Stulginskio universitetas.
25. Jonaitytė, V. (2012). Piliečių dalyvavimas priimančiais sprendimus viešosios tvarkos klausimais. Šiaulių miesto savivaldybės atvejis: bakalauro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Šiauliai.
26. Jurčius, M. (2013). Savivaldybės, vietos veiklos grupės bendruomenių partnerystė: Plungės rajono atvejis: bakalauro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Šiauliai.
27. Kardelis, K., (2007). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: (edukologija ir kiti socialiniai mokslai) vadovėlis 4-asis leidimas. Šiauliai: Lucilijus.

28. Kondratienė, V. (2008). Vietos savivaldos sistemų teisinio reguliavimo mechanizmai. *Jurisprudencija. Mokslo darbai*. 2008 3(105;) 60-66.
29. Kozyrin, A. Prieiga internetu: <http://www.kozyrin.ru/en/work/>.
30. Laurėnas, V. (2014). Nedalyvavimo politikoje kokybės atvejis: refleksyvusis nedalyvavimas. Klaipėda. *Politikos mokslų almanachas*, ISSN 2335-7185., T. 15, p. 47–69.
31. Leškevičiūtė, J. (2006). Gyventojų dalyvavimas vietos valdžios institucijose sprendžiant socialinius klausimus. Akademija. LŽŪU.
32. Lietuvos Respublikos Konstitucija 1992 m. spalio 25 d. Vilnius. Prieiga internetu: <http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>.
33. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. vasario 7 d. nutarimas Nr. 194 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimo „Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.77F5BD135621>.
34. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F>.
35. Lietuvos Respublikos referendumo įstatymas. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=267136.
36. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6A73258852DD>.
37. Lietuvos Respublikos Peticijų įstatymas. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.AE58B14CE98F>.
38. Lietuvos Respublikos teisė gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas. Prieiga internetu: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FA13E28615F6/TAIS_471234.
39. Lietuvos Respublikos nevyriausybių organizacijų plėtros įstatymas 2013 – 12 – 19 d. Nr. XII-717 Vilnius. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d1e6be90747611e3b675ad30753d4b1b>.
40. LR Nevyriausybių organizacijų plėtros įst. 6 str. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=463439&p_tr2=2.
41. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=390913.
42. Lietuvos Respublikos Visuomenės informavimo įstatymas. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=390913.
43. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=278385&p_query=&p_tr2

44. Marcinkevičiūtė, L., Petrauskienė, R., (2008). Piliečių dalyvavimo viešojo administravimo institucijų valdyme galimybės: Vilniaus ir Jurbarko rajonų savivaldybių pavyzdys. Nr. 14 (3).
45. Matonytė, S. (2005). Tiesioginio gyventojų dalyvavimo formos Lietuvos savivaldybėse: situacija, problemos ir perspektyvos: magistro darbas. Vadyba ir administravimas. Vilnius.
46. Merkys, G., Brazienė, R., Šlyžiuvienė – Urbonaitė, D., Misiovič, J., (2007). Lietuvos vietos savivaldos įstatymo įgyvendinimo klausimu: gyventojų viešosios nuomonės tyrimo metodikos pristatymas.
47. Mikalauskiene, G.(2006). Savivalda Lietuvoje: savivaldos funkcijos ir jų finansavimas.
48. Nefas, S., Smaslys, V., Šlapakauskas, V., (2011). Demokratija ir vietos bendruomenė Lietuvoje. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
49. Pasaulinė vietos savivaldos deklaracija (IULA). Prieiga internetu: <http://www.apklausa.lt/?naujiena/68-imtys-dyd%C5%BEio-skai%C4%8Diukl%C4%97>.
50. Pagrindiniai teisės aktai. Populiariausi įstatymai. Prieiga internetu: <http://infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=65125>
51. Podelskis, K., (2011). Piliečių dalyvavimas viešajame administravime (Kauno rajono atvejis), Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetas, Viešojo administravimo katedra, VDU, Kaunas.
52. Prieiga internetu: <http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?lang=lt&gr=savivaldosraida&id=190>.
53. Prieiga internetu: <http://mediapro.lt/valdymo-formos/>.
54. Prieiga internetu: <http://www.spssanalyze.lt/pradines-statistikos-savokos/>.
55. Rekašius, R. (2011). Politinis dalyvavimas: samprata ir tipologija Klaipėda.
56. Rozanaitė, Š. (2012). Piliečių dalyvavimas savivaldoje: Šiaulių miesto atvejis: bakalauro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Viešojo administravimo katedra. Šiauliai.
57. Schlossberg, M., Shuford, E. (2009).Public Participation GIS: Reviewing Opportunities, Benefits, and Implications. Prieiga internetu: http://www.tc.umn.edu/~thur0102/files/PPGIS_PAPER.pdf.
58. Smilga, E. (2009). Strateginis valdymas ir strateginė kūryba// Mokslas ir technika, Nr. 6, p.
59. Skuodo rajono savivaldybės internetinis puslapis. Prieiga internetu: <http://www.skuodas.lt/index.php?-1584917658>.
60. Stoškus, S., Beržinskienė, D. (2005). Vadyba. Kaunas: Technologija.
61. Спирина, А.М. (2012). Характеристика теоретических подходов к стратегическому планированию на предприятии. Молодой ученый.№1. Т.1. С. 144-150.
62. Старовойтов. М.К., Фомин П.А. Практический инструментарий организации управления промышленным предприятием. – М.: Высшая школа, 2002. – p.10

63. Staponkienė, J., (2004). Strateginio valdymo ypatumai viešojo sektoriaus organizacijose. *Ekonomika ir vadyba: Aktualijos ir perspektyvos*.
64. Lietuvos statistikos departamentas. Prieiga internetu: <http://osp.stat.gov.lt/>.
65. Svidrutė, J. (2013). Klientų suvokiama dalyvavimo vertė: grožio paslaugų rinka: magistro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Vadyba. Šiauliai.
66. Šimkienė, E. (2014). Piliečių dalyvavimas vietos savivaldoje: Tytuvėnų apylinkių ir Šaukėnų seniūnijų atvejai: bakalauro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Šiauliai.
67. Tamaliūnienė, V. (2007). Kaip praktiškai įgyvendinti strateginius planus. Metodinė medžiaga. Prieiga internetu: <http://www.radviliskis.lt/files/teisine-informacija/strateginis-planavimas.pdf>.
68. Tarptautinių žodžių žodynas. Prieiga internetu: <http://www.zodziai.lt/>.
69. Teisės aktai: Dokumento straipsnis. Prieiga internetu: <http://www.infolex.lt/ta/65125:str5>.
70. Tritter, JQ., McCallum, A. (2006). *Health Policy* 76 (2006) 156–168. Prieiga internetu: http://www.yemenwater.org/wp-content/uploads/2013/04/TritterMcCallum_2006_snakesladders.pdf.
71. Tidikis, R. (2003). Socialinių mokslų tyrimų metodologija. Lietuvos teisės universitetas. Vilnius.
72. Tureikytė, D., (2004). Sociologinių tyrimų metodologija ir metodai. Knygoje: Leonavičius V., *Sociologija*. P. 20–40. Kaunas: VDU leidykla.
73. Valackienė, A. (2004). *Sociologinis tyrimas*. Kaunas: Technologija.
74. Valukonytė, I. (2012). Gero valdymo principų įgyvendinimas vietos savivaldoje: Šiaulių miesto atvejis: magistro darbas. Socialinių mokslų fakultetas. Vadyba. Šiauliai.
75. Vasiliauskas, A. (2005). *Strateginis valdymas*. Kaunas: Technologija.
76. Vidaus reikalų ministerijos tyrimas (2010). Gyventojų dalyvavimas vietos reikalų tvarkyme. Prieiga internetu: www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu...su.../Studija_piliexiu_dalyvavimas.doc.
77. Visockaitė, A. (2012). Politologijos mokymo dalyko metodinė priemonė. Mykolo Riomerio Universitetas. Vilnius.
78. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. Valstybės žinios 2006-06-17, Nr. 68-2497.
79. Visuomenės dalyvavimo vadovas (2006). Prieiga internetu: http://www.bef.lt/fileadmin/Publications/Visuomenes_dalyvavimo_vadovas_2008.pdf.
80. Žilinskas, D., (2010). *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*.
81. Žilinskas, G., (2010). Specialieji vietos savivaldos principai Lietuvos Respublikoje. Nr.1(17).
82. Žukauskienė, R. (2008). *Kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai*.

PRIEDAI

ANKETA

GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS VIETOS SAVIVALDOJE: SKUODO RAJONO ATVEJIS

Gerb. Respondente,

Šiaulių universiteto, Viešojo valdymo studijų programos studentė Gina Remeikienė atlieka tyrimą tema: „Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje: Skuodo rajono atvejis“, kurio tikslas - išsiaiškinti gyventojų nuomonę nagrinėjama tema. Siekiama išanalizuoti kokia gyventojų dalyvavimo savivaldoje padėtis yra Skuodo rajono savivaldybėje.

Jūsų nuomonė, nagrinėjama tema yra labai svarbi, nes pateikti atsakymai bus panaudojami rašant magistrinį darbą.

Prašau atsakyti į anketoje pateiktus klausimus ir Jums priimtina atsakymo variantą, ar kelis pažymėkite.

1. Jūsų lytis :

- Moteris;
- Vyras;

2. Jūsų amžius:

- 18 - 29 m.
- 30 - 39 m.
- 40 - 49 m.
- 50 - 59 m.
- 60 - 69 m.

3. Jūsų išsilavinimas:

- Pradinis;
- Pagrindinis;
- Vidurinis;
- Aukštesnysis;
- Aukštasis;

- Nebaigtas aukštasis.

4. Jūsų užimtumas:

- Moksleivis;
- Studentas;
- Dirbantis;
- Bedarbis;
- Pensininkas;
- Kita (įrašykite)

5. Jūs gyvenate:

- Skuodo mieste;
- Skuodo rajone.

(Jei gyvenate Skuodo r. pažymėkite, kurioje seniūnijoje)

6. Kaip aktyviai dalyvaujate vietos savivaldoje?

- Taip, dalyvauju vietos savivaldos veikloje;
- Ne, manes tai nedomina.

7. Kaip galvojate, ar gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra būtinas?

- Būtinas;
- Nebūtinas;
- Neturiu nuomonės.

8. Jei žinotumėte, kad yra galimybė dalyvauti ir įtakoti sprendimus Jūs:

- Dalyvautumėte;
- Nedalyvautumėte.

9. Kaip Jūs manote, kokie būdai ir metodai turėtų būti naudotini, siekiant gyventojus įtraukti į savivaldos veiklą?

- Informaciniai pranešimai, spaudoje;
- Vietos valdžios susitikimai su gyventojais ir tarpusavio bendradarbiavimas;
- Gyventojų dalyvavimas posėdžiuose;
- Atviro diskusijos tarp gyventojų ir vietos valdžios.

10. Kaip bendraujate (kokiais būdais) su vietos valdžia?

	Visada	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Niekada
Kreipiuosi el.laiškais					
Telefonu					
Susitinku su vietos valdžios atstovais:					
Meru					
Administracijos direktoriumi					
Tarybos nariais					
Seniūnu					

11. Iš kokių šaltinių sužinote apie vietos valdžios veiklas? (Galite pažymėti kelis variantus).

- Vietinės spaudos;
- Internetinio savivaldybės puslapio;
- Tiesiogiai bendraujant su valdžios atstovais;
- Kiti (įrašykite)

12. Ar esate bent kartą išreikęs savo nuomonę, pateikęs pasiūlymą vietos savivaldos atstovams dėl vieno ar kito sprendimo?

- Taip;
- Ne;

13. Kai dalyvaujate vietos savivaldos veikloje savo nuomone išreiškiate?

- Apklausu būdu;
- Teikiu pasiūlymą savivaldos atstovams:

Merui	Administracijos direktoriui	Tarybos nariams	Savivaldybės tarnautojams (seniūnui)

(eilutėje pažymėkite po vieną atsakymą)

- Dalyvavaujant tarybos posėdžiuose;
- Rašant skundus;

- Teikiant peticijas;
- Neišreiškiu savo nuomonės
- Kita (įrašykite)

14. Jūsų manymu, labiausiai trukdo gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje ?

(kiekvienoje eilutėje pažymėkite po vieną atsakymą)

Teiginys	Visiškai nesutinku 1	Nesutinku 2	Sunku pasakyti 3	Sutinku 4	Visiškai sutinku 5
Gyventojai nesupranta kodėl tai svarbu, ir kodėl tai reikia daryti;					
Nepakanka įgūdžių;					
Nėra noro dalyvauti ir išreikšti savo nuomonę;					
Trūksta laiko;					
Nesusidomėjęs;					
Nusistatymas prie vietos valdžios atstovus;					

15. Koks gyventojų dalyvavimo būdas labiausiai gali turėti įtakos vietos savivaldoje?

(kiekvienoje eilutėje pažymėkite po vieną atsakymą)

Teiginys	Įtakoti gali	Gali įtakoti tik iš dalies	Negali įtakoti
Teikiant pasiūlymus savaivaldybėms			
Dalyvaujant referendumuose			
Teikiant peticijas, prašymus			
Dalyvaujant apklausose			
Dalyvaujant komitetų ir tarybų posėdžiuose			
Balsuojant savivaldos rinkimuose			
Dalyvaujant susitikimuose su vietos valdžios atstovais			
Dalyvaujant bendruomenės atstovo rinkimuose			

16. Kaip gyventojų dalyvavimas savivaldoje yra naudingas patiems gyventojams?

(galite žymėti kelis variantus)

- Tai yra galimybė daryti įtaką priimamiems sprendimams;
- Gyventojai pasijunta galintys kontroliuoti tai, kas vyksta bendruomenėje;
- Mažina nepasitikėjimą vietos valdžia;
- Puiki galimybė geriau suprasti ir įvertinti valdžios galią;
- Skatinamas gyventojų ir valdžios dialogas.

17. Kodėl gyventojų dalyvavimas yra naudingas vietos savivaldos atstovams? *(galima žymėti kelis variantus)*

(galima žymėti kelis variantus)

- Savivaldos atstovai gali priimti tikslesnius sprendimus, žinant gyventojų interesus;
- Susitiprina pasitikėjimą vietos valdžia;
- Gaunama papildoma informacija apie gyventojų poreikius;
- Mažėja konfliktiškumas;
- Gyventojai tampa valdžios vykdomų sprendimų dalimi.

18. Priežastys, turinčios įtakos gyventojų dalyvavimui vietos savivaldoje?

- Abejingumas politiniams sprendimams;
- Motyvacijos trūkumas;
- Laiko stoka;
- Nepasitikėjimas valdžios atstovais;
- Nuostata, kad negaliu nieko pakeisti;
- Gyventojai nežino, kokiais būdais galima dalyvauti;
- Gyventojai nesupranta, kodėl svarbus jų dalyvavimas;
- Gyventojai galvoja, jog į Jų nuomonę nebus atsižvelgta;
- Kita (įrašykite)

19. Kas padėtų skatinti gyventojų dalyvavimą vietos savivaldoje?

- Gyventojų informavimas apie dalyvavimo įtaką priimant sprendimus;
- Motyvaciniai seminarai;
- Susitikimai su vietos valdžios atstovais, aptariant pagrindines gyventojų problemas.

20. Kaip galvojate ar Skuodo rajono savivaldos atstovai į gyventojų nuomonę atsižvelgia?

- Visada atsižvelgia;

- Atsižvelgia tik retkarčiais;
- Negaliu atsakyti;
- Neatsižvelgia;
- Visiškai neatsižvelgia.

21. Ar pasitikite Skuodo rajono savivaldybe ir jos vykdoma veikla?

- Taip, labai pasitikiu;
- Pasitikiu;
- Negaliu atsakyti;
- Nepasitikiu;
- Visiškai nepasitikiu.

22. Kas lemia nepasitikėjimą valdžia?

- Valdžios neskaidrumas;
- Valdžios uždarumas
- Kita (įrašykite)

Dėkoju už atsakymus

INTERVIU KLAUSIMYNAS

Šiaulių universiteto, socialinių mokslų fakulteto, viešojo administravimo katedros magistrantė Gina Remeikienė atlieka ekspertų apklausą, dėl gyventojų dalyvavimo vietos savivaldoje Skuodo rajono savivaldoje.

Prašyčiau išsamiai atsakyti į kelis klausimus, susijusius su gyventojų dalyvavimu vietos savivaldoje.

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

2. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

3. Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?

4. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

5. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

6. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

7. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

8. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problemas).

9. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.)

10. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

Dėkoju už atsakymus

SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS KOMITETAI IR JŲ FUNKCIJOS

Ekonomikos, ūkio ir verslo komiteto funkcijos
<p>1. Savo iniciatyva arba tarybos pavedimu rengia tarybos sprendimų projektus ekonomikos ir verslo klausimais.</p> <p>2.Svarsto tarybai pateiktų sprendimų projektus, teikia pasiūlymus ir išvadas dėl jų.</p> <p>3.Svarsto kandidatūras, siūlomas į tarybos sudaromų institucijų vadovų pareigas.</p> <p>4.Svarsto savivaldybės biudžeto projektą ir jo vykdymo apyskaitą.</p> <p>5. Dalyvauja organizaciniame darbe įgyvendinant tarybos sprendimus, Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus.</p> <p>6. Nagrinėja piliečių bei visuomeninių organizacijų pasiūlymus ir skundus savo veiklos srityje ir, jei reikia, su atitinkamomis rekomendacijomis juos perduoda merui, administracijos direktoriui arba tarybai.</p>
Švietimo, kultūros ir sporto komiteto funkcijos
<p>1. Nagrinėja piliečių bei visuomeninių organizacijų pasiūlymus ir skundus švietimo ir kultūros srityse ir, jei reikia, su atitinkamomis rekomendacijomis juos perduoda merui, administracijos direktoriui arba tarybai.</p> <p>2. Savo iniciatyva arba tarybos pavedimu rengia tarybos sprendimų projektus švietimo ir kultūros klausimais.</p> <p>3.Svarsto tarybai pateiktų sprendimų projektus, teikia pasiūlymus ir išvadas dėl jų.</p> <p>4.Svarsto kandidatūras, siūlomas į tarybos sudaromų institucijų vadovų pareigas.</p> <p>5.Svarsto savivaldybės biudžeto projektą ir jo vykdymo apyskaitą.</p> <p>6. Dalyvauja organizaciniame darbe įgyvendinant tarybos sprendimus, Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus.</p>
Kaimo reikalų komiteto funkcijos
<p>1.Savo iniciatyva arba tarybos pavedimu rengia tarybos sprendimų projektus kaimo reikalų klausimais.</p> <p>2.Svarsto tarybai pateiktų sprendimų projektus, teikia pasiūlymus ir išvadas dėl jų.</p> <p>3.Svarsto kandidatūras, siūlomas į tarybos sudaromų institucijų vadovų pareigas.</p> <p>4.Svarsto savivaldybės biudžeto projektą ir jo vykdymo apyskaitą.</p> <p>5.Dalyvauja organizaciniame darbe įgyvendinant tarybos sprendimus, Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus.</p> <p>6. Nagrinėja piliečių bei visuomeninių organizacijų pasiūlymus ir skundus savo veiklos srityje ir, jei reikia, su atitinkamomis rekomendacijomis juos perduoda merui, administracijos direktoriui arba tarybai.</p>
Socialinės ir sveikatos apsaugos komiteto funkcijos
<p>1. Savo iniciatyva arba tarybos pavedimu rengia tarybos sprendimų projektus sveikatos ir socialinių reikalų klausimais.</p> <p>2.Svarsto tarybai pateiktų sprendimų projektus, teikia pasiūlymus ir išvadas dėl jų.</p> <p>3.Svarsto kandidatūras, siūlomas į tarybos sudaromų institucijų vadovų pareigas.</p> <p>4.Svarsto savivaldybės biudžeto projektą ir jo vykdymo apyskaitą.</p> <p>5. Dalyvauja organizaciniame darbe įgyvendinant tarybos sprendimus, Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus.</p> <p>6. Nagrinėja piliečių bei visuomeninių organizacijų pasiūlymus ir skundus savo veiklos srityje ir, jei reikia, su atitinkamomis rekomendacijomis juos perduoda merui, administracijos direktoriui arba tarybai.</p>
Kontrolės komitetas
<p>1. Teikia savivaldybės tarybai išvadas dėl savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) veiklos rezultatų.</p> <p>2.Siūlo savivaldybės tarybai atleisti savivaldybės kontrolierių, kai yra įstatymuose nurodyti atleidimo iš valstybės tarnybos pagrindai.</p>

3.Svarsto savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) kitų metų veiklos plano projektą ir teikia pasiūlymus dėl šio plano projekto papildymo ar pakeitimo, reglamento nustatyta tvarka iki einamųjų metų lapkričio 5 dienos grąžina šį plano projektą savivaldybės kontrolieriui tvirtinti.

4.Įvertina savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) ateinančių metų veiklos planui vykdyti reikalingus asignavimus ir išvadą dėl jų teikia savivaldybės tarybai.

5.Svarsto savivaldybės kontrolieriaus parengtą ataskaitą dėl jo (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) veiklos plano įvykdymo, jos pagrindu rengia ir teikia savivaldybės tarybai išvadas dėl savivaldybės turto ir lėšų naudojimo teisėtumo, tikslingumo ir efektyvumo bei savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) veiklos.

6.Savivaldybės tarybai atlikti nepriklausomą savivaldybės turto ir lėšų naudojimo bei savivaldybės veiklos auditą, teikia savo išvadas dėl audito rezultatų.

7.Periodiškai (kartą per ketvirtį) svarsto, kaip vykdomas savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) veiklos planas, savivaldybės kontrolieriaus ar savo iniciatyva išklauso institucijų, įstaigų ir įmonių vadovus dėl savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) atlikto finansinio ir veiklos audito metu nustatytų trūkumų ar teisės aktų pažeidimų pašalinimo, prireikus kreipiasi į savivaldybės administracijos direktorių arba savivaldybės tarybą dėl savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) reikalavimų įvykdymo.

SKUODO RAJONO SENIŪNAITIJŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Seniūnaitijos pavadinimas	Seniūnaitijos apimama teritorija	Gyventojų skaičius
1	2	3	4
Skuodo miesto seniūnija			
1.	Vakarų seniūnaitija	Apuolės, J. Chodkevičiaus, Geležinkelio, S. Daukanto, Gėlių, Kęstučio, Klevų, Krantinės, Beržų, Laisvės, Liepų, Lindos, Mindaugo, S. Nėries, J. Pabrėžos, Priemiesčio, D. Poškos, Sandėlių, Statybininkų, Stoties skersgatvio, Šaulių, Tulpių, Tvenkinio, M. Untulio, M. Valančiaus, Vydūno, Žvaigždžių, Kapų gatvės.	2073
2.	Pietų seniūnaitija	Algirdo g. namai Nr. 9, 11, 17, 19, 21, 16, 18, Bartuvos, Dariaus ir Girėno, Mažeikių, Mokyklos, Mosėdžio, Parko, Turgaus gatvės, Vilniaus g. nuo namo Nr. 2 iki namo Nr. 48 (poriniai numeriai), Vienybės, Vasario 16-osios, Vytauto, Žalioji, P. Žadeikio, Žemaitės, Pievų, Vandenvietės gatvės.	2402
3.	Šiaurės seniūnaitija	Algirdo g. namai Nr. 2, 4, 6, 8, Birutės, J. Basanavičiaus, J. Biliūno, P. Cvirkos, Durbės gatvės, Gedimino g. namai Nr. 3, 5, 7, 9, 11, J. Janonio, V. Kudirkos, Kunigiškių, Pavasario tako, Pergalės, Respublikos, Sportininkų, Stadiono, Sodų, Šatrijos, Taikos gatvės, Vaižganto g. nuo J. Janonio g. iki Vilniaus g., Vilniaus g. nuo namo Nr. 1 iki namo Nr. 75 (neporiniai numeriai).	2232
Barstyčių seniūnija			
1.	Barstyčių pietryčių seniūnaitija	Sedos, Saulėtekio, Salantų, Žemaičių Kalvarijos, Šaltinio, Ežero, Miško, Parko gatvės. Kančaičių, Paparčių, Padegimės, Gudalių, Barstytalių kaimai.	464
2.	Barstyčių pietvakarių seniūnaitija	Ylakių, Skuodo, Alytaus, Prūdo, Kalnų, Saulės, Stadiono, Žalioji, Alyvų, Trumpoji gatvės. Mockaičių, Geldėnų, Kruopių kaimai.	439
3.	Šiaurinė seniūnaitija	Laumių, Puokės, Aubrikių kaimai.	237
Skuodo seniūnija			
1.	Daukšių seniūnaitija	Daukšių, Kernų (60 gyventojų), Šekų, Šakalių, Žalgirių kaimai.	498
2.	Luknių	Didžiosios Paluknės, Gurstiškės, Kanyzelio, Kulų I, Luknių,	443

	seniūnaitija	Mažosios Paluknės kaimai.	
3.	Puodkalių seniūnaitija	Kubiliškės, Kulų II, Skuodo Priemiesčio, Puodkalių, Budrių, Kernų (25 gyventojai) kaimai.	369
4.	Užluobės seniūnaitija	Būdviėtės, Mažųjų Rūšupių, Užluobės kaimai.	395
		Didžiųjų Rūšupių, Guntino, Pakalniškių kaimai.	403
5.	Narvydžių seniūnaitija	Narvydžių, Trūbakių kaimai.	479
Šačių seniūnija			
1.	Šačių seniūnaitija	Šačių, Lukošaičių, Pagramontės, Geidučių, Sodalės, Lyksūdės, Laumaičių kaimai.	674
2.	Vabalių seniūnaitija	Vabalių, Malūkų, Rumšaičių kaimai.	172
3.	Erslos seniūnaitija	Erslos kaimas.	113
4.	Rukų seniūnaitija	Rukų, Giršinių, Drupių, Žebročių kaimai.	477
Mosėdžio seniūnija			
1.	Šauklių seniūnaitija	Šauklių, Paeškūnės, Šaučikių, Šniukščių kaimai.	435
2.	Šatraminių seniūnaitija	Šatraminių, Palšių kaimai.	201
3.	Krakių seniūnaitija	Krakių, Tėvelių, Būdviėtės, Virbalų, Nevočių kaimai.	343
4.	Udralių seniūnaitija	Udralių, Plaušinių, Tauzų, Gaubių, Bobiliškių, Kusų kaimai.	269
5.	Liepų seniūnaitija	M. Kalniškių, Palaukės, Gandlaukės, Šerkšnių kaimai. Gluosnių, Sportininkų, Šačių, Liepų, Šilų gatvės Mosėdžio miestelyje.	453
6.	Kęstučio seniūnaitija	Skuodo, Bobiliškių, Sodu, Kęstučio, Kaštonų, Akmenu, Rožių, Gėlių gatvės Mosėdžio miestelyje.	453
7.	Muziejaus seniūnaitija	Muziejaus, Salantų gatvės Mosėdžio miestelyje. Igarių, Baksčių, Mikulčių, Šilalės, Naujokų kaimai.	406
8.	Šilalės seniūnaitija	Naujoji, Ažuolų, Ežero, Pievų, Šilalės, Žalioji gatvės Mosėdžio miestelyje.	411
Notėnų seniūnija			
1.	Notėnų seniūnaitija	Notėnų, Panotėnių, Baidotų kaimai.	499

2.	Šliktinės seniūnaitija	Šliktinės, Derkinčių, Mikytų, Dvarviečių, Brotykų, Jockių, Rusiškės, Mačiūkių kaimai.	487
3.	Vindeikių seniūnaitija	Vindeikių, Prialgavos, Kulalių, Burvių, Jundulų kaimai.	308
Ylakių seniūnija			
1.	Ylakių miestelio seniūnaitija	Ylakių miestelis	1165
2.	Ylakių kaimų seniūnaitija	Gedrimų, Ylakaičių, Vizgaudžių, Gintalaičių, Gonaičių, Kadžių, Paluobės, Stripinių, Girdenių, Kalvaičių, Milvydžių, Urboniškės kaimai.	528
3.	Vižančių seniūnaitija	Vižančių, Dilbikių, Bučių, Juodkaičių, Kalčių, Petraičių, Rukiškės, Skypsčių, Skliaustės, Strėliškių kaimai.	679
4.	Pašilės seniūnaitija	Pašilės, Vaičiaičių, Grūstės, Ivoniškės, Luobos kaimai.	665
5.	Augzelių seniūnaitija	Augzelių, Margininkų, Viliotės Užpelkio, Gricaičių kaimai.	313
6.	Nausėdų seniūnaitija	Nausėdų, Baltrimų, Daktarų, Erkšvos, Šulpetrių, Raudonių, Gailaičių, Trumplaukės, Gailiškių, Medsėdžių kaimai.	631
Aleksandrijos seniūnija			
1.	Aleksandrijos seniūnaitija	Aleksandrijos, Klauseikių, Jedžiotų, Kivylių, Klaišių, Knežės, Truikinų kaimai.	820
2.	Gėsalų seniūnaitija	Gėsalų, Detlaukės, Dvaralio, Kalnėnų, Kervių, Nuosamų, Veitelių, Viršilų kaimai.	446
3.	Apuolės seniūnaitija	Kaukolikų, Apuolės, Dajotų, Juknaičių, Šarkės kaimai.	635
Lenkimų seniūnija			
1.	Lenkimų	Lenkimai.	800
2.	Sriaupų seniūnaitija	Sriaupų, Veitų, Kalvių, Večių, Litvinų, Žirnikų kaimai.	130
3.	Žemytės seniūnaitija	Žemytės, Plaušinių, Pakalniškių, Medininkų kaimai.	130
4.	Juodeikių seniūnaitija	Juodeikių, Margininkų, Kuksinės kaimai.	180

**SKUODO RAJONE VEIKIANČIOS BENDRUOMENĖS IR
NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS**

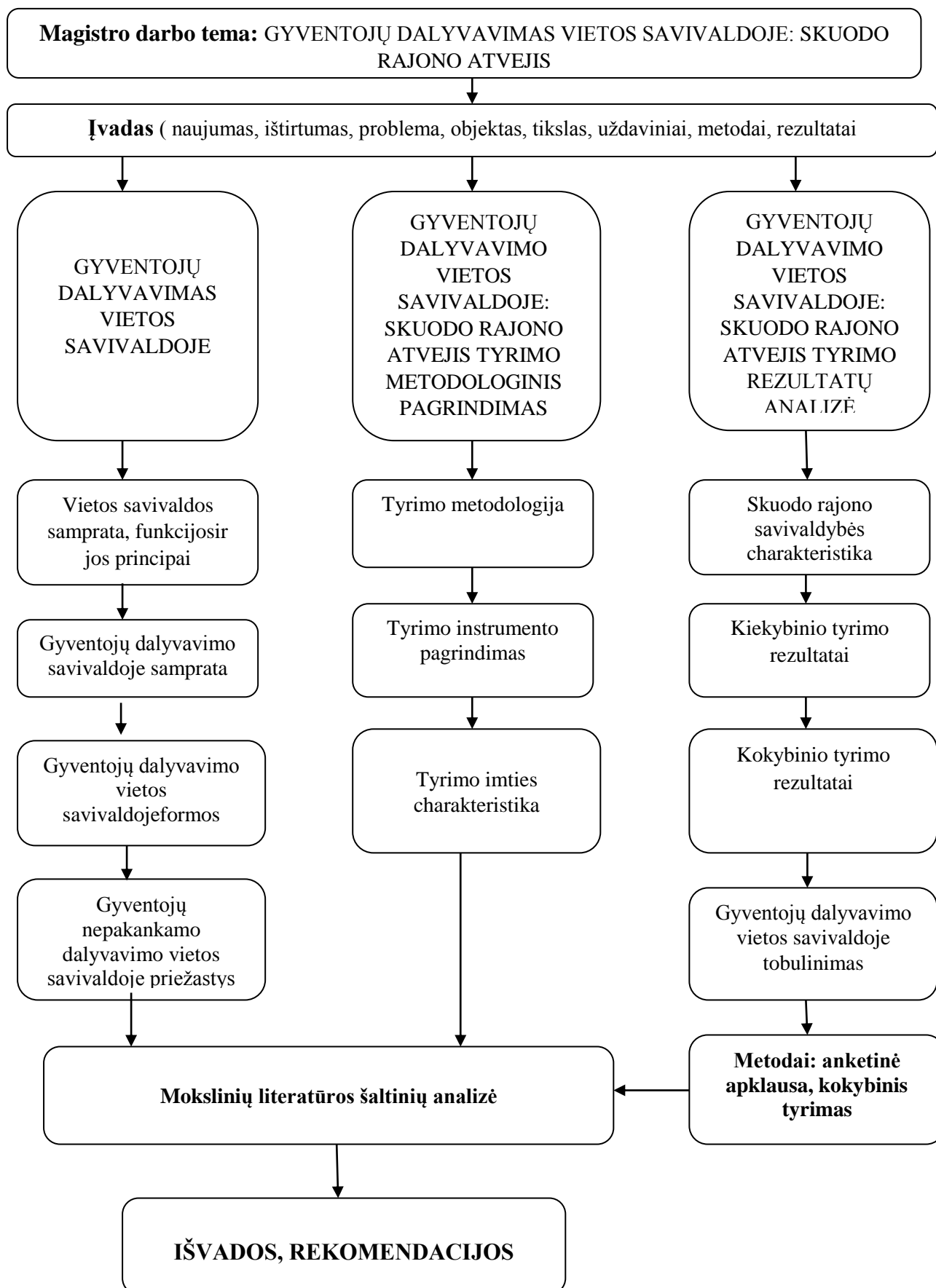
	Nevyriausybinės organizacijos pavadinimas	Vadovas
1	Aleksandrijos kaimo bendruomenė	Alma Žerlauskienė
2	Apuolės bendruomenės centras	Vilija Vaškienė
3	Gėsalų bendruomenė	Danutė Čičirkienė
4	Barstyčių seniūnijos kaimų bendruomenė	Lina Latakienė
5	Ylakių seniūnijos kaimų bendruomenė	Živilė Rancienė
6.	Nausėdų kaimo bendruomenė	Liuda Stanevičienė
7.	Vižančių kaimo bendruomenė	Virginija Milienė
8.	Lenkimų seniūnijos bendruomenė	Barbora Butkienė
9.	Mosėdžio seniūnijos kaimų bendruomenė	Bronė Laureckienė
10.	Šauklių ir Šatraminių kaimų bendruomenė	Dalė Apulskienė
11.	Šatraminių kaimo bendruomenė	Rima Žemgulienė
12.	Notėnų kaimo bendruomenė	Rita Rupeikienė
13.	Šliktinės kaimo bendruomenė	Ina Pronskuvienė
14.	Luknės kaimo bendruomenė	Rima Narkuvienė
15.	D. Rūšupių kaimo bendruomenė	Irena Abrutienė
16.	Rukų kaimo bendruomenė	Gintautas Jonkus
17.	Narvydžių kaimo bendruomenė	Laima Stonkienė
18.	Daukšių kaimo bendruomenė	Birutė Strakšytė

19.	Puodkalių kaimo bendruomenė	Valerija Baužienė
20.	Šačių kaimo bendruomenė	Jūratė Bagočienė
21.	Kulų kaimo bendruomenė	Daiva Budrienė
22.	Mosėdžio miestelio. bendruomenė	Jadvyga Laureckienė
23.	Užduobės kaimo bendruomenė	Ramutė Šličiuviene
24.	Pašilės kaimo bendruomenė	Marytė Staškuvienė
25.	Asociacija „Krakių žiburiai“	Regina Ramanauskienė
26.	Skuodo krašto bendruomenė	Lijana Beinoraitė
27.	Skuodo rajono Mosėdžio gimnazijos valančiųjų kuopa	Virgina Jonkuvienė
28.	Skuodo savivaldybės vaikų ir moksleivių tėvų asociacija	Laura Šamonskytė-Stanienė
29.	Skuodo Bartuvos vidurinės mokyklos labdaros ir paramos fondas	Valerija Baužienė
30.	Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos Skuodo skyrius	Vaclovas Statkus
31	Sporto ir laisvalaikio klubas „Bartuvos slėnis“	Petras Vyšniauskas
32	Sporto ir turizmo klubas „Skuodo luotas“	Kazimieras Rimkūnas
33	Skuodo rankų lenkimo sporto klubas „Skuodo luotas“	Rimantas Liubinas
34	Skuodo metikų sporto klubas „Šata“	Aloyzas Jasmontas
35	Sporto klubas „Iššūkis“	Antanas Donėla
36	Dziudo sporto klubas „Randori“	Robertas Mažrimas
37	Skuodo vaikų dviratininkų klubas „Sportūna“	Alfonsas Lenkis
38	Skuodo technikos sporto klubas	Kazys Viršilas
39	Skuodo jaunimo centras	Vaida Bernotienė

40	Lietuvos socialdemokratinio jaunimo Skuodo skyrius	Linus Kokanskas
41	Laisvalaikio centras „Jorema“	Jolanta Raišutienė
42	Skuodo auto klubas „Medinis ratlankis“	Darius Simutis
43	Skuodo Švento Juozapo ateitininkų kuopa	Stanislava Sandarienė
44	Jaunųjų konservatorių lyga Skuodo filialas	Kristina Kaupaitė
45	Skuodo katalikių moterų sąjungos Skuodo skyrius	Levutė Staniuvienė
46	Mosėdžio gamtininkų bendrija	Virgilijus Pajarskas
47	Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Skuodo rajono bendrija	Joana Viščiūnienė
48	Skuodo žemaičių draugija	Jonas Grušas
49	Mosėdžio moterų asociacija „Ognelė“	Bronislava Gadeikienė
50	Skuodo miesto vietos veiklos grupė	Ona Malūkienė
51	Skuodo vietos veiklos grupė	Vilija Vaškienė
52	Skuodo rajono neįgaliųjų draugija	Raminta Zabitiienė
53.	Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Skuodo rajono filialas	Mykolas Lukas
54.	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Skuodo viltis“	Jadzė Donėlienė
55.	Skuodo rajono socialinių darbuotojų asociacija	Rūta Razmienė
56.	Skuodo literatų klubas	Gražina Daukantienė
57.	Lietuvos tautodailininkų sąjungos Žemaitijos skyriaus Skuodo tautodailininkų sekcija	Elvita Šeputaitė
58.	Lietuvos kraštotyros draugijos Skuodo skyrius	Aldona Ozolienė
59.	Skuodo bitininkų draugija „Meduvė“	Vytautas Gedrimas
60.	Lietuvos ūkininkų sąjungos Skuodo skyrius	Vytautas Ruikis

61.	Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos Skuodo skyrius	Valerijonas Kleinauskas
62.	Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Skuodo medžiotojų skyrius	Kazys Domarkas
63.	Skuodo medžiotojų klubas	Eugenijus Galdikas
64.	Skuodo medžiotojų klubas „Pušynas“	Kazys Čepauskas
65.	Skuodo rajono medžiotojų klubas „Aidas“	Stasys Vaitkus
66.	Skuodo rajono medžiotojų klubas „Gilzė“	Mykolas Lipinskas
67.	Skuodo rajono medžiotojų klubas „Špitolė“	Giedrius Viskontas
68.	Skuodo rajono medžiotojų klubas „Šilas“	Algimantas Kaubrė
69.	Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotojų klubas	Stasys Gadeikis
70.	Skuodo rajono Ylakių medžiotojų klubas	Virginijus Kiguolis
71.	Skuodo rajono Mosėdžio medžiotojų klubas	Raimodas Bumbulis
72.	Lietuvos verslo darbdavių konfederacijos Skuodo filialas	

Magistrinio darbo schema (žemėlapis)

INTERVIU PROTOKOLAS Nr. 1

Susitikimo data: **2016 – 04 – 11 10.00 val.**

Susitikimo tema: Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje

Susitikimo dalyviai:

E1. Mero pavaduotoja

Analitikas:

ISVMMM-14 studentė Gina Remeikienė

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

Gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra abipusiai naudingas. Gyventojai galėtų teikti siūlymus ir alternatyvas iškilusioms problemoms spręsti.

2. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra labai naudingas. Jie (gyventojai) turi stengtis net tik dėl savęs, bet ir dėl visų kitų. Generuojant savo mintis ir idėjas visi kartu galėtume įgyvendinti projektus, turinčių naudą patiems gyventojams.

3. Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?

Mūsų rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje manau labiausiai trukdo tai, kad jie nežino, jog gali dalyvauti vietos savivaldoje.

4. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

Trukdo dalyvauti abejingumas, taip pat galiojantys teisės aktai, kurie neleidžia potencialioms grupėms asmeniškai dalyvauti vietos savivaldoje.

5. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

Absoliučiai visose srityse. Tarp mūsų gyventojų daugybė puikių savo srities specialistų, kurių konsultacijos mums tikrai neįkainojama vertybė.

6. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

Mano nuomone reikėtų pradėti organizuoti motyvacinius susirinkimus, seminarus, kurių metu gyventojai būtų skatinami, motyvuojami dalyvauti savivaldoje.

7. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

Visa informacija apie vietos savivaldos veiklą, priimtus sprendimus yra talpinama internetiniame tinklalapyje www.skuodas.lt, taip informaciniai pranešimai rajono laikraštyje „Skuodas“.

8. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problemas).

Kai sprendžiamas atskiros teritorijos gyventojų klausimas dažniausiai organizuojami susitikimai su gyventojais. Dalyvavimas vietos savivaldos rinkimuose.

9. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.)

Didžiausias aktyvumas gyventojų yra savivaldybės rinkimuose, nors lyginant su kitų savivaldybių rinkimais, aktyvumas nėra didelis. Aktyvumas dalyvaujant savivaldoje kitokiomis formomis labai mažas.

10. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

Vietos valdžios vadovams kuo dažniau susitikti su konkrečios teritorijos atstovais-bendruomenių pirmininkais, seniūnaičiais.

INTERVIU PROTOKOLAS Nr. 2

Susitikimo data: **2016 – 04 – 11 11.00 val.**

Susitikimo tema: Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje

E2. Administracijos direktorius

Analitikas:

ISVMMM-14 studentė Gina Remeikienė

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

Savaime aišku, kad gyventojų įtraukimas į savivaldos yra labai svarbus. Jie žino daug įvairių galimų sprendimo būdų susidariusioms problemoms gvildinti, nes situaciją mato iš kitos pusės

2. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

Kuo gyventojai aktyviau dalyvauja savivaldoje, tuo geriau mums visiems. Nes visi turime savo nuomone tam tikrais klausimais.

3. Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?

Nepasitikėjimas ir nusivylimas. Žmogus apgautas vieną kartą, kitą kartą sunkiai patikės, kad jam norima tik gero

4. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

Nenorą dalyvauti lemia, nusistatymas, kad nieko jau pakeisti nebeįmanoma.

5. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

Visose srityse gyventojų nuomonė yra labai svarbi tiek žemės ūkio, tiek švietimo, tiek strateginio valdymo.

6. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

Gyventojai turėtų domėtis, koks bus priimtas sprendimas vienu ar kitu jiems svarbiu klausimu. Taigi aktyviau gyventojus dalyvauti savivaldoje skatintų jų smalsumas ir žingeidumas.

7. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

Stengiamasi organizuoti diskusijų vakarus, kurių metu siekiama išgirsti ir suprasti vienam kitą.

8. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problema).

Labai šiuo metu populiarios konsultacijos telefonu, tiesioginis „akis į akį“ bendravimo būdas, kai žmogus gali išsakyti savo problemas ir rūpesčius.

9. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.).

Gyventojai aktyviai naudojami viena iš populiariausių dalyvavimo formų t.y. balsavimu savivaldos rinkimuose, rinkimuose į seimą, prezidento rinkimai.

10. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

Mero, administracijos direktoriaus, seniūnų, seniūnaičių priėmimo valandos būtų tas laikas, kurio metu galima suteikti, kuo daugiau informacijos apie dalyvavimo savivaldoje galimybes bei naudą.

INTERVIU PROTOKOLAS Nr. 3

Susitikimo data: **2016 – 04 – 11 13.00 val**

Susitikimo tema: Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje

E3. Skuodo m. seniūnijos seniūnas

Analitikas:

ISVMMM-14 studentė Gina Remeikienė

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

Seniūnai tai yra tie žmonės, kurie yra arčiausiai gyventojų ir jis (seniūnas) daugiausiai žino, kokios problemos „supa“ jo gyventojus.

2. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

Aktyvus gyventojų dalyvavimas skatina valdžios atstovus labiau įsiklausyti į gyventojus supančias problemas.

3. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

Nenorą dalyvauti lemia keli pagrindiniai veiksniai tai : abejingumas, nusistatymas prieš išrinktą valdžią.

4. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

Reikia branginti ir vertinti kiekvieno žmogaus išsakytas, išdėstytas mintis, idėjas ir jas pritaikyti sprendimų priėmimuose.

5. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

Organizuoti kuo daugiau susitikimų mažose grupėse.

6. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

Glaudžiai bendradarbiaujant bendruomenių atstovams, nevyriausybinėms organizacijoms.

7. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problema).

Tinklapis www.skuodas.lt

8. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.).

Dalyvavimas rinkimuose vienaip ar kitaip, manau yra ta forma, kuria aktyviausiai pasinaudoja gyventojai.

9. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.).

Dalyvavimas rinkimuose vienaip ar kitaip, manau yra ta forma, kuria aktyviausiai pasinaudoja gyventojai.

10. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

Mano nuomone daugiausiai gyventojams apie dalyvavimą būtų galima suteikti tiesiogiai bendraujant abejoms pusėms t.y valdžios ir gyventojų atstovams.

INTERVIU PROTOKOLAS Nr. 4

Susitikimo data: **2016 – 04 – 11 14.00 val**

Susitikimo tema: Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje

E4. Skuodo raj. seniūnijos seniūnė

Analitikas:

ISVMMM-14 studentė Gina Remeikienė

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

Manau, kad kuo gyventojai aktyviau dalyvauja savivaldoje, tuo efektyvesni vietos valdžios sprendimai.

2. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

Gyventojų dalyvavimą reglamentuoja įstatymai ir aš manau, kad kiekvienas iš mūsų turi tuo pasinaudoti.

3. Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?

Daugelis rajono gyventojų yra senyvo amžiaus ir jiems nuolatinė valdžios kaita nebekelia jokio pasitikėjimo.

4. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

Manau, kad gyventojai nenori dalyvauti savivaldoje todėl, kad į jų teikiamus siūlymus ir rekomendacijas nėra atsižvelgiama.

5. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas kultūros, meno, turizmo srityse, siekiant pritraukti, kuo daugiau turistų ir keliautojų į mūsų rajoną.

6. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

Skuodo rajono valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje t.y. atvirumas, pasitikėjimas, tarpusavio supratimas, bendravimas.

7. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

Informacija apie galimybę dalyvauti teikiama susirinkimuose, sueigose, vakaronėse. Vietinė spaudos pagalba gyventojai informuojami apie strateginių planų tvirtinimą ir kt. klausimai

8. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problema).

Veiksmingiausias būdas gyventojams pritraukti dalyvauti savivaldos veikloje tarp rajono gyventojų manau yra vietinė spauda t.y. laikraščiai „Mūsų žodis“ ir „Skuodas“.

9. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.).

Aktyviai dalyvauja susitikimuose su valdžios atstovais.

10. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

Atviros diskusijos, bendravimas ir komunikavimas vienas su kitu.

INTERVIU PROTOKOLAS Nr. 5

Susitikimo data: **2016 – 04 – 11 15.00 val.**

Susitikimo tema: Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje

E5. Skuodo krašto bendruomenės pirmininkė

Analitikas:

ISVMM-14 studentė Gina Remeikienė

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

Gyventojų įtraukimas svarbus, kad vietos gyventojai galėtų realizuoti savo idėjas, išsakyti poreikius, pareikšti nuomonę dėl norimų priimti valdžios sprendimų

2. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

Naudingumas yra abipusis. Valdžios atstovai sužino informaciją apie gyventojų problemas, poreikius, gyventojai gali išsakyti savo arba grupės asmenų nuomonę.

3. Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?

Skuodo rajono gyventojams trukdo nusivylimas, kad daugelį metų nors ir keičiasi valdžios atstovai, priimami sprendimai nesikeičia, mažai iniciuojama susitikimų.

4. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

Kandidatuojas ir į tarybą renkami tie patys žmonės, kuri sprendžia rajonui aktualius klausimus, kurių supratimas apie svarstomus klausimus nesikeičia, nėra siūloma kardinalių pokyčių.

5. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

Gyventojų dalyvavimas visose srityse būtų naudingas. Ypač svarstant teritorijų planavimo klausimus, švietimo, kultūros klausimus.

6. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

Galėtų būti organizuojami dažnesni susitikimai, forumai, reikėtų pradėti nuo vyresnių klasių moksleivių, bandyti juos įtraukti į diskusijas, kad būtų ugdomas supratimas apie savivaldą.

7. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

Savivaldybės parengti sprendimai, tarybos komitetai, tarybos posėdžio laikas ir darbotvarkė yra publikuojami savivaldybės tinklalapyje www.skuodas.lt. Informacija taip pat pateikiama vietinėje spaudoje „Mūsų žodis“.

8. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problema).

Jeigu sprendžiami klausimai viso rajono mastu, sudaromos komisijos arba darbo grupės į kurių sudėtį traukiami bendruomenių nariai, seniūnaičiai, kiti aktyvūs Skuodo rajono žmonės.

9. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.)

Apklausa savivaldybės mastu buvo vykdyta tik viena - dėl Salantų savivaldybės steigimo. Dėl mažo aktyvumo pritrūko respondentų, kurių nuomonė būtų nulėmusi vienokį ar kitokį sprendimo priėmimą.

10. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

*Daugiau informacijos reikėtų žiniasklaidos priemonėse, savivaldybės tinklalapyje,
susitikimų su gyventojais metu,*

INTERVIU PROTOKOLAS Nr. 6

Susitikimo data: **2016 – 04 – 11 16.00 val**

Susitikimo tema: Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje

E6. Skuodo miesto Vakarų seniūnaitijos seniūnaitė

Analitikas:

ISVMMM-14 studentė Gina Remeikienė

1. Kiek gyventojų įsitraukimas į savivaldos veiklą yra svarbus vietos savivaldos institucijoms?

Manau, kad labai svarbus. Jei gyventojai aktyviau dalyvauja, reiškia savo nuomonę, vietos savivaldos institucijų sprendimai labiau atitinka gyventojų poreikius, lengviau planuoti, mažiau sulaukiama kritikos

1. Kuo gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje yra naudingas? Kodėl?

Vietos savivaldos institucijų sprendimai labiau atitinka gyventojų poreikius, lengviau planuoti, mažiau sulaukiama kritikos

2. Jūsų manymu, kas trukdo Skuodo rajono gyventojams dalyvauti vietos savivaldoje? Kodėl?

Tradicijų nebuvimas, svarbos nesuvokimas. Gyventojai yra įsitikinę, kad jų nuomonė niekam neįdomi, niekas vis tiek nekreips dėmesio. Dažniausiai yra pasirenkama puolimo taktika, o ne dialogas.

3. Kodėl, Jūsų manymu, Skuodo rajono gyventojai nenori dalyvauti vietos savivaldoje?

Kaip ir minėjau 5 – jame klausime: „Gyventojai yra įsitikinę, kad jų nuomonė niekam neįdomi, niekas vis tiek nekreips dėmesio.

4. Kokiose srityse Skuodo rajono gyventojų dalyvavimas būtų naudingas?

Visose srityse – tiek švietimo, socialinių paslaugų teikimo, tiek strateginių pokyčių planavime, infrastruktūros tvarkymo klausimais.

5. Kaip Skuodo rajono vietos valdžia galėtų padėti gyventojams aktyviau dalyvauti vietos savivaldoje, priimant sprendimus?

Vykdyti aktyvią informacinę kampaniją, nuolat akcentuojant tuos faktus, kai sprendimai buvo priimti atsižvelgiant į gyventojų pasiūlymus, pastabas.

6. Kaip, Jūsų Skuodo rajono savivaldybė, suteikia informaciją gyventojams dėl dalyvavimo savivaldoje?

Trumpais formaliais pranešimais ir kvietimais į susirinkimus, diskusijas.

7. Kokias dalyvavimo formas Skuodo rajono savivaldybė naudoja, gyventojams pritraukti ir kiek jos svarbios? (apklausa, informacinio pobūdžio susitikimai, telefoninė konsultacija, susirinkimai su gyventojais gvildenant jų problema).

Informaciniai susitikimai, susitikimai su gyventojais sprendžiant jų problemas.

8. Kokiomis formomis dalyvavimui savivaldoje aktyviausiai pasinaudoja Jūsų gyventojai? (rinkimais, susitikimai savivaldos atstovais, apklausos, piketai, mitingai, skundai ir kt.).

Dalyvavimas rinkimuose, susitikimai su gyventojais sprendžiant jų problemas

9. Kaip manote, koku būdu galima suteikti kuo daugiau informacijos gyventojams apie galimą dalyvavimą vietos savivaldos veikloje?

Susitikimais mažose grupėse.

SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

Budzetinė įstaiga LT-98112 Skuodas, Vilniaus g. 13, tel. (8 440) 739 33, faks. (8 440) 739 83,
el. paštas savivaldybe@skudas.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188731834.

2016-05-11

Nr. (4.1.19)-R2-885

Šiaulių universiteto Socialinių,
humanitarinių mokslų ir menų fakulteto
dekanui

DĖL TYRIMO PRISTATYMO

Šiaulių universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto viešojo administravimo katedros studentė Gina Remeikienė 2016 m. gegužės 10 d. pristatė tyrimą „Gyventojų dalyvavimas vietos savivaldoje: Skuodo rajono atvejis“.

Savivaldybės meras

Petras Pušinskas